

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2023

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2021
NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

Obsah

Úvod generální ředitelky	7	Přehledová část	
Rok osvícenské šlechty - Po stopách šlechtických rodů	10	O Národním památkovém ústavu	92
Patrimonium pro futuro	14	Hospodaření	99
Výjimečné dny a události návštěvnické sezony	18	Finanční prostředky NPÚ alokované na záchranné archeologické výzkumy	108
Nové a nově upravené interiérové instalace	22	Projekty financované z evropských zdrojů	110
Obnovy památek	26	Obnovy památek z programu SMVS	112
Mezinárodní spolupráce	36	Dotační programy Ministerstva kultury	113
Vzdělávání a dobrovolnická činnost	38	Vědecko-výzkumná činnost	114
Publikační činnost	40	Souhrnné přehledy	123
Vědecko-výzkumná činnost	42		
Další události v roce 2019	44		
Jednotlivá pracoviště	48		
Generální ředitelství	50		
Územní odborné pracoviště v Praze	52		
Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze	54		
Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích	56		
Územní odborné pracoviště v Plzni	58		
Územní odborné pracoviště v Lokti	60		
Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem	62		
Územní odborné pracoviště v Liberci	64		
Územní odborné pracoviště v Josefově	66		
Územní odborné pracoviště v Pardubicích	68		
Územní odborné pracoviště v Telči	70		
Územní odborné pracoviště v Brně	72		
Územní odborné pracoviště v Olomouci	75		
Územní odborné pracoviště v Kroměříži	77		
Územní odborné pracoviště v Ostravě	80		
Územní památková správa v Praze	83		
Územní památková správa v Českých Budějovicích	85		
Územní památková správa na Sychrově	87		
Územní památková správa v Kroměříži	89		

Úvod generální ředitelky

Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,

v roce 2021 jsme se již druhým rokem potýkali s koronavirovou pandemií, jež na jaře předešlého roku ochromila svět. I když jsme se v roce 2020 mnohé naučili a na mnoho situací jsme již byli připraveni, byl druhý rok s koronavirovou pandemií v konečném důsledku o mnoho těžší, a to nejen pro památky. Tvrdý lockdown, který zmrazil veškerý kulturní život, trval od začátku roku téměř do poloviny dubna, památky pak směly své brány otevřít až začátkem června, tedy o dva měsíce později než za normálních okolností. Stejně jako v předešlém roce, ani v závěru roku 2021 se z bezpečnostních důvodů nekonal Hradozámecký advent. Po celou dobu návštěvnické sezony panovala přísná bezpečnostní opatření, návštěvníci museli mít při prohlídkách interiérů nasazené respirátory a prohlídkové skupiny byly kapacitně omezené. To vše se samozřejmě podepsalo na celkové návštěvnosti, která za rok 2021 činila 3,3 milionu lidí, což je tedy ještě o čtvrt milionu méně než v roce 2020. V několika po-

sledních letech před vypuknutím koronavirové pandemie ovšem návštěvnost přesahovala pětimilionovou hranici, je tak zřejmé, že tento pokles příjmů z prodeje vstupenek na památkové objekty je pro NPÚ markantní.

Přesto všechno jsme ale i v uplynulém roce udělali velký kus práce. Dokončili jsme řadu významných obnov a již na začátku sezony jsme návštěvníkům mohli nabídnout nové prohlídkové trasy a okruhy. V květnu jsme zpřístupnili obnovenou Vrchnostenskou zahradu na hradě Pernštejn či obnovený areál Selského dvora U Matoušů v Plzni. Dokončena byla i první etapa rozsáhlé obnovy hradu Kunětická hora, díky které mu téměř po sto letech byla vrácena podoba, již mu vtiskl proslulý architekt Dušan Jurkovič. Po 30 letech chátrání se zasloužené slávy dočkal i zámek Vimperk, který jsme do správy převzali v roce 2015, následně se nám podařilo získat z evropských programů prostředky na jeho obnovu a v létě uplynulého roku jsme jej zpřístupnili veřejnosti. V neposlední řadě si dovoluji zmínit také dva nové návštěvnické okruhy v obnovené hlavní budově zámku Veltrusy, která byla masiv-

ně poškozena povodněmi v roce 2002. Zcela jedinečnou akcí pak byl návrat renesančního štítu na zámek Konopiště, který odtud byl odcizen nacisty za druhé světové války, poté přešel do rukou soukromého sběratele, načež skončil ve filadelfském Muzeu umění. Po letech náročných jednání, která jsme s americkou stranou vedli, se nám podařilo štít znovu získat a návštěvníci ho tak od podzimu 2021 mohou obdivovat ve zbrojnici konopištského zámku. Celý výčet úspěšně dokončených projektů, obnov a oprav památek za uplynulý rok by byl ale o mnoho delší a nutno podotknout, že další projekty za desítky milionů korun nadále probíhají.

I přes omezené možnosti jsme se rovněž snažili návštěvníkům a příznivcům památek zprostředkovat také doprovodný a kulturní program. Pokračovali jsme v dlouholetém cyklu Po stopách šlechtických rodů, který se tentokrát zaměřil na osvícenskou šlechtu, i přes koronavirovou pandemii v létě úspěšně proběhla oblíbená Hradozámecká noc, vydávali jsme ale také nové publikace, pořádali jsme konference a přednášky a v dubnu jsme spustili vlastní podcast, který formou rozhovorů přibližuje práci v NPÚ, představuje památky v naší správě a snaží se seznámit širokou veřejnost s důležitými tématy památkové péče.

Ostatně samotná památková péče za sebou má věru úspěšný rok. V květnu roku 2021 ocenila evropská organizace Europa Nostra projekt restaurování středověké věže Jakobínka na hradě Rožmberk. Velký ohlas z řad odborné i laické veřejnosti měla konference o architektuře 60. a 70. let 20. století, kterou jsme realizovali na podzim. Již

podruhé jsme zorganizovali a přímo v iráckém Erbilu uspořádali vzdělávací program pro irácké kolegy, kteří dohlížejí na obnovu válkou poničených památek. Vrcholem však byl osmý – a troufám si říct, že přelomový – ročník cen NPÚ Patrimonium pro futuro. Z původně komorního projektu, který oceňuje nejlepší počiny v památkové péči, se nám podařilo vytvořit náležitě slavnostní galavečer s přímým televizním přenosem a tím pádem velkým dosahem. Těší nás, že všem nominovaným můžeme skrze takto důstojnou akci patřičně poděkovat za jejich úsilí, které věnují obnově a záchraně památek. A stejně tak nás těší, že díky větší medializaci tohoto projektu můžeme podpořit i ostatní subjekty, kteří například obnovu památky zvažují. Všichni dobře víme, jak moc náročná taková obnova památky je, a už jen zvažovat takovou možnost stojí mnoho odvahy. Je to práce mnohdy na spoustu let, stojí to mnoho peněz, námahy a vyžaduje trpělivost. Ale právě i díky desítkám takových odvážlivců, kteří se do tohoto každý rok pouští, je stav našeho kulturního dědictví na tak vysoké úrovni.

Ing. arch. Naďa Goryczková
generální ředitelka
Národního památkového ústavu

Nelze si nic nalhávat – čekají nás krušné časy. Ceny za energie, služby i materiál nadále stoupají, přičemž finančních prostředků na obnovu a údržbu památek ubývá. Já ale věřím, že díky vám všem, kteří se o památky staráte a podporujete je – ať už jako soukromí vlastníci, návštěvníci památkových objektů nebo jako zaměstnanci Národního památkového ústavu – se nám toto těžké období podaří úspěšně překonat. Děkuji vám za vaši přízeň, podporu a práci a prosím – vytrvejte v ní.

ROK OSVÍCENSKÉ ŠLECHTY

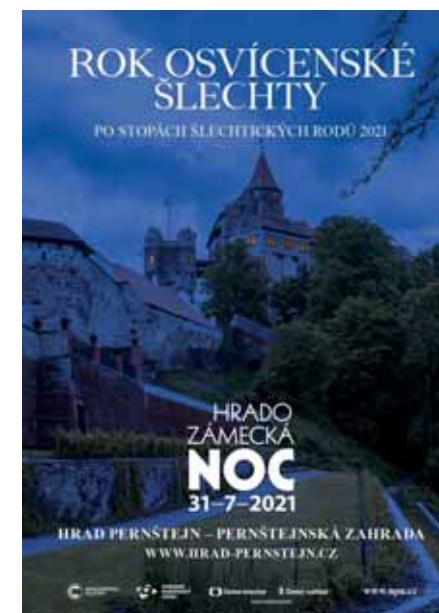
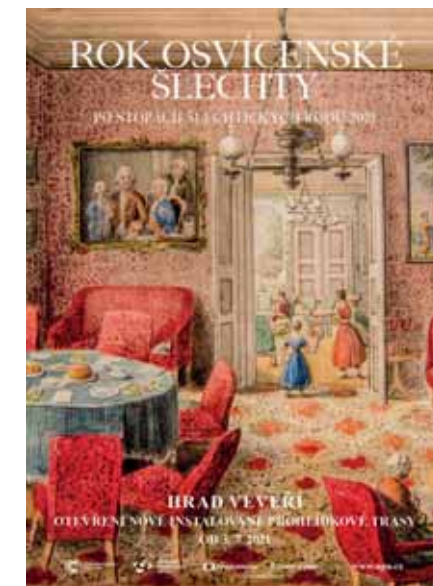
PO STOPÁCH ŠLECHTICKÝCH RODŮ 2021

Po stopách šlechtických rodů je název projektu, který už od roku 2011 připravuje Národní památkový ústav ve spolupráci s Ministerstvem kultury České republiky a dalšími vědeckými a paměťovými institucemi. Každoročně se projekt zaměřuje buď na konkrétní rod, nebo reflektuje specifická témata spjatá se šlechtou.

Osvícenství – myšlenkový proud, srovnatelný v dějinách evropské civilizace pouze s humanismem, přinesl v polovině 18. století do habsburské monarchie myšlenky svobody, kritického myšlení a touhu měnit po staletí nehybnou společnost k lepšímu. Nové podněty, přicházející do střední Evropy z vyspělých zemí západní Evropy, nejdříve zasáhly vzdělanou aristokracii, která o nezbytnosti osvícenských reforem brzy přesvědčila i vládní kruhy.

Období vlády císařovny Marie Terezie a jejích synů Josefa II. a Leopolda II. proměnilo barokní monarchii k nepoznání. Stovky patentů učinily z říše moderní stát s vyspělou byrokracií a novými institucemi. Poddaným pak bylo umožněno vykročit vstříc moderní občanské společnosti, v níž se mohli setkat se základy právního státu, náboženskou tolerancí, veřejným míněním a možností nebývalého společenského vzestupu.

Nositelem hlavních idejí osvícenství zůstala v habsburské monarchii zejména šlechta, působící u dvora, v armádě a diplomacii – kancléř Václav Antonín z Kaunitz-Rietbergu, hrabě Bedřich Vilém z Haugwitz, maršálové Gideon Laudon a Leopold Daun a mnozí další. Rok osvícenské šlechty, navazující na předchozí úspěšné ročníky cyklu *Po stopách šlechtických rodů*, připomenul i řadu nepříliš známých intelektuálů, politiků, spisovatelů, vlastenců, sběratelů umění, vědců, milovníků hudby, svobodných zednářů i šarlatánů, kteří ducha osvícenství šířili po celé střední Evropě.

Projekt Národního památkového ústavu *Rok osvícenské šlechty* prostřednictvím publikací, výstav, expozic, sociálních sítí a řady doprovodných kulturních a vzdělávacích akcí po celý rok 2021 připomínal nejvýznamnější urozené osobnosti spojené s osvícenstvím a s nimi souvisejícími fenomény. Veřejnost byla seznamována s jejich životy, sídly, zahradami, sbírkami, osobními předměty i událostmi, pokrývajícími celé území země Koruny české.

Na návštěvníky památek čekala zejména nová expozice o nově zrekonstruované osvícenské zahradě na svazích pod Státním hradem Pernštejn, která pod názvem *Cesty do krajín ticha* seznámila zájemce s podobami moderních anglo-čínských zahrad na přelomu 18. a 19. století. V červenci byla otevřena nová prohlídková trasa na Státním hradě Veverí, jejíž pověstnou perlu tvoří salon s nově odkrytými a restaurovanými rokokovými freskami. Během sezony 2021 si pak v zámeckém parku v Lednici mohli milovníci památek prohlédnout výstavu *Vzpomínky na černobílý svět*, seznamující s osudy Afričanů ve střední Evropě od 17. do 20. století. Kromě těchto hlavních akcí čekala návštěvníky řada dalších výstav a kulturních akcí na většině památkových objektů ve správě Národního památkového ústavu.

K Roku osvícenské šlechty proběhly doprovodné kulturní akce téměř na 40 památkách ve správě Národního památkového ústavu a partnerů, kterými byli Regionální muzeum v Mikulově, zámek Slavkov, Regionální muzeum v Teplicích, zámek Kunín a zámek Kostelec nad Orlicí. Byly restaurovány desítky předmětů, které doplnily v průběhu sezony prohlídkové trasy. Průběh restaurování, jeho náročnost a význam byl formou videí a fotodokumentace prezentován na webu NPÚ a sociálních sítích.

Projekt *Rok osvícenské šlechty* byl už jedenáctou akcí v dlouhodobém projektu *Po stopách šlechtických rodů*, který pořádá Národní památkový ústav za podpory Ministerstva kultury České republiky. Do projektu byly zapojeny územní památkové správy, územní odborná pracoviště a památky ve správě Národního památkového ústavu.

K publikaci **Tváře osvícenství** více na s. 41

Expozice *Cesty do krajín ticha: Moravské aristokratické zahrady v časech osvícenství*

Jednou z nejatraktivnějších akcí Národního památkového ústavu v roce 2021 bylo zpřístupnění několik let rekonstruované osvícenské zahrady na svazích pod Státním hradem Pernštejn.

Návštěvníci hradu si mohli projít zahradou v podobě, jakou měla krátce po roce 1800, a zároveň si prohlédli nově otevřenou expozici k ní s názvem *Cesty do krajín ticha: Moravské aristokratické zahrady v časech osvícenství*. Interaktivní expozice je zaměřena na vznik takzvaných anglo-čínských zahrad, které ve střední Evropě od druhé poloviny 18. století nahrazovaly zahrady francouzské. Expozice, zpřístupněná v rámci vstupního do areálu, byla veřejnosti otevřena v červenci 2021. V prosinci byla vydána publikace *Pernštejnský park*.

Panelová výstava *Vzpomínky na černobílý svět: Afričané v habsburské monarchii*

Putovní panelová výstava, od července umístěná v zahradě Státního zámku Lednice, připomínala osudy Afričanů, kteří ve službách habsburské aristokracie působili od časů baroka na našem území.

Důraz byl kladen především na osobnost Angela Solimana, učeného Afričana knížete z Liechtensteinu, který se díky svým schopnostem dostal až na vrchol vídeňské osvícenské společnosti. Výstava připomněla, že právě v časech osvícenství vznikla zdánlivě moderní témata jako svoboda, občanská práva a rasismus, ovlivňující zásadním způsobem naši společnost do současnosti. Výstava bude přístupná i v roce 2022 na zámcích v Jindřichově Hradci a Slatiňanech.

Nová prohlídková trasa na Státním hradě **Veverí** více na s. 24

PATRIMONIUM PRO FUTURO

2021

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

Národní památkový ústav udělil ceny za nejlepší počiny v památkové péči za uplynulý rok. Osmý ročník cen Patrimonium pro futuro se konal v úterý 9. listopadu 2021 na Nové scéně Národního divadla v Praze a poprvé ho v přímém přenosu na ČT art mohli sledovat i diváci u televizních obrazovek.

Letošní ročník přinesl novinky také v podobě rozšířených kategorií i samotné ceny, kterou **vyrobila společnost Lasvit podle návrhu Kurta Gebauera**.

Cena Patrimonium pro futuro hodnotí pozitivní a úspěšné počiny v oblasti památkové péče dokončené v předešlém roce. Za každý kraj mohou odborníci z NPÚ, garantující památkovou péči v jednotlivých regionech, vybrat zástupce, kteří se následně ucházejí o ocenění v daných kategoriích. Do soutěže bylo letos nominováno 34 pozitivních počínů a objevů z oblasti památkové péče. Zatímco porota vybírala vítěze jednotlivých kategorií, veřejnost vybrala vítěze ceny Památky děkují v online hlasování, které probíhalo od 16. června do 30. září 2021.

Ocenění:

Objev, nález roku

V kategorii *Objev/nález roku* odborná porota ocenila Arcibiskupství olomoucké a společnost SEADD za **nález středověkých stavebních konstrukcí topenišť v klášteře na Velehradě**. Porota ocenila zejména citlivost k památkovým hodnotám a nadstandardní odhodlání k jejich ochraně, které vlastník projevil poté, co byly v rámci revitalizace bývalého kláštera na Velehradě objeveny pozůstatky topenišť včetně topeniště středověké černé klášterní kuchyně. Po tomto nálezu vlastník ochotně zásadním způsobem změnil původně zamýšlené provozní schéma a upřednostnil prezentaci tohoto výjimečného nálezu.

Záchrana památky

Cenu za *záchranu památky* si odnesl Petr Antoni, předseda Spolku Mederova domu v Žatci, za **záchranu gotického domu čp. 102 v Žatci**, jenž je jednou z nejstarších místních památek s jádrem ze 14. století. Porota ocenila mimořádné nasazení a odhodlání zachránit stavbu, jež byla považována za nezachránitelnou. Ocenila také zodpovědný přístup při provádění výzkumů a průzkumů, které přinesly zajímavé poznatky i podporu, kterou projekt záchrany získal ze strany místní komunity.

Příkladná správa a prezentace památkových objektů

Jednou z nových kategorií je *Příkladná správa a prezentace památkových objektů*, v níž jsou nominováni nejen kasteláni památek ve správě NPÚ, ale i jiných subjektů. Historicky první vítězkou se tak stala **Jana Germenis-Hildprant ze zámku Blatná**. Na tomto zámku vyrůstala, v roce 1951 však její rodina musela Československo opustit. V polovině devadesátých let se Jana Germenis-Hildprant do České republiky vrátila a od roku 2014 žije opět v Blatné, kde spravuje rodinné dědictví včetně blatenského zámku, který byl rodině vrácen v restituci. Cena jí byla udělena za péči o svěšené kulturní dědictví i snahu jej v co nejlepším stavu předat dalším generacím.

Restaurování památky

Další novinkou letošního ročníku je samostatná kategorie *Restaurování památky*, jejímž vítězem se stal městys Nepomyšl za **odkrytí a restaurování nástěnných maleb v kostele sv. Mikuláše v Nepomyšli**. Porota ocenila nejen správný postup při obnově kostela, který umožnil objev významného díla, ale také zapojení obce, jež pečlivou obnovu a prezentaci souboru maleb financovala z vlastního rozpočtu.

Památková konverze

Nově porota udílela ocenění také v kategorii *Památková konverze*, v níž si cenu převzala společnost Merlot d'Or za **konverzi provozovny bývalého železářství „Koula a syn“ v Praze na vinotéku a banku vín**. Tento rozsahem malý, ale velmi inspirativní počin je dokladem toho, že invenčním přístupem lze starému vdechnout nový život a dát mu současně využití. Porota vyzdvihla nejen celkové vyznění obnovy, ale i pozornost, jež byla věnována detailům.

Osobnost roku

Osobností roku se stal **Karel Schmied**, jehož dlouholetá činnost na poli ochrany, obnovy a propagace chebské lidové architektury přinesla skvělé výsledky a zásadně přispěla k jejímu uchování.

Prezentace a popularizace

V kategorii *Prezentace a popularizace* cenu převzal **Pavel Šercl, majitel Jizerskohorského technického muzea v Bílém Potoce**. Ten areál textilní továrny zakoupil v roce 2002, následně inicioval prohlášení celého komplexu za kulturní památku a v roce 2011 započal s jeho postupnou rehabilitací. Porota ocenila citlivé provedení opravy zchátralého areálu, především ale také využití jeho části jako veřejně přístupné muzejní expozice a zázemí pro pořádání doprovodných programů.

Obnova památky

Vítězem kategorie *Obnova památky* se stala **Federace židovských obcí v ČR za obnovu venkovské synagogy v Polici**. Porota ocenila nejen citlivé provedení samotné obnovy, ale zejména její precizní vědecký způsob, reagující na průběžná zjištění a nálezy.

Cena generální ředitelky NPÚ

Cenu generální ředitelky NPÚ, která je udělena napříč všemi kategoriemi, si letos odnesl restaurátor a konzervátor z Valašského muzea v přírodě **Luděk Dvořák za příkladný dohled při obnově jídelny Libušín po rozsáhlém požáru**. Jídelnu Libušín, mistrovské dílo architekta Dušana Jurkoviče, v roce 2014 fatálně poškodil rozsáhlý požár. Na základě průzkumů a dobových fotografií se roubenou stavbu podařilo obnovit jedinečným způsobem, který v Evropě nemá obdobu. Generální ředitelka NPÚ Naďa Goryczková ocenila důraz na tradiční řemeslné technologie a důslednost, s níž byly výsledky průzkumů aplikovány při realizaci stavby. Vyzdvihla také význam obnovy pro celospolečenské uvědomění a ocenění památkových a kulturních hodnot.

Cena veřejnosti Památky děkují

Cenu veřejnosti *Památky děkují*, jejíhož laureáta vybírali lidé v online hlasování ze všech 34 nominací, si převzali zástupci společnosti **Czech Property Investments, a.s. a architekt Marek Tichý z TaK Architects za obnovu bývalé budovy Elektrických podniků hlavního města Prahy**.

Také v roce 2021 celá řada doprovodných programů a akcí připravených Národním památkovým ústavem proběhla kvůli pandemické situaci jen omezeně. Nicméně i tento rok byl tradičním vyvrcholením sezony již 12. ročník Hradozámecké noci.

12. ročník Hradozámecké noci ve znamení **osvícenství**

Každým rokem se otevírají v noci nejen památky ve správě Národního památkového ústavu. Tradiční celorepubliková akce je zároveň vyvrcholením návštěvnícké sezony i na našich památkách a souvisí s cyklem *Po stopách šlechtických rodů*.

Letošní 12. ročník *Hradozámecké noci* se výjimečně konal ze soboty 31. července na neděli 1. srpna s programem, který byl přizpůsoben pandemické situaci. Do noci hradů a zámků se přihlásilo více než 70 památek z celé České republiky a navštívilo je přibližně 15 936 návštěvníků.

Hlavním centrem se stala Vrchnostenská zahrada na Pernštejně, která byla zároveň součástí letošního cyklu *Po stopách šlechtických rodů – Osvícenství*. V nádherně nově zrekonstruované zahradě se odehrával bohatý doprovodný program: od pouličního divadla přes přehlídku módy, školu žonglování až po ukázkou sokolnictví. Na nádvoří hradu byl připravený videomapping a nechyběla ani ohnivá show. I na ostatních objektech mohli návštěvníci zažít netradiční atmosféru. Na zámku Hluboká nad Vltavou se konala výstava historických automobilů, které vlastnili Schwarzenbergové za první republiky. V letní kino se proměnil hrad Švihov. Na Konopišti bylo veselo napříč staletími. Na Sychrově bylo možné se zaposlouchat do něžných tónů koncertu a ve Slatiňanech se procházet zámeckými komnatami v jedinečné atmosféře rozsvícených lustrů a lamp.

Nejvíce navštěvovanou památkou ve správě NPÚ se stal Státní zámek Konopiště (815 návštěvníků), dále Hradec nad Moravicí (700 návštěvníků), Pernštejn (500 návštěvníků), Karlštejn (462 návštěvníků), Slatiňany (482 návštěvníků) a Žleby (389 návštěvníků). Dále objekty mimo správu NPÚ jako Loučeň (1004), Červený Hrádek (1050) a Chvalský zámek (208).

Hradozámecká noc v Pernštejnské zahradě

Hradozámecká noc proběhla v noci ze soboty 31. července na neděli 1. srpna 2021. Hlavním centrem dění byl hrad Pernštejn, který v rámci oslav připomněl dobu osvícenské šlechty.

První část programu *Hradozámecké noci* na Pernštejně proběhla v nově zpřístupněné osvícenské vrchnostenské zahradě. Originální pouliční představení předvedla společnost Chůdadlo. V zahradách se návštěvníci mohli setkat se Spolkem elegantních dam, vystoupilo smyčkové kvarteto Cappella allegria. Proběhly komentované prohlídky zahrady a její slavnostní rozsvícení. Druhá část programu včetně ohňové show se odehrála na nádvořích hradu.

PodCastle NPÚ

V dubnu 2021 spustil Národní památkový ústav vlastní podcast s názvem PodCastle NPÚ. Pravidelně tak moderátoři Šárka Bednářová a Tomáš Řepa přinášejí rozhovory s inspirativními lidmi o památkách, památkové péči, architektuře i kulturním dědictví.

Hosté jsou z řad Národního památkového ústavu, ale i mimo něj. Vedle zajímavých rozhovorů vychází také každý měsíc přehled novinek ze světa památkové péče, a to nejen z České republiky, ale i ze zahraničí. PodCastle NPÚ si lze kdykoliv poslechnout na webu NPÚ, YouTube, Spotify a dalších podcastových platformách.

Hradní pouť na Bítově

Ve dnech 14. a 15. srpna proběhl 29. ročník hradní pouti na Bítově.

Pozornost návštěvníků upoutala divadelní společnost Komedianti na káře s pohádkami pro děti a žongléřskou dílnou na hlavním nádvoří. Dvoudenní akce se zúčastnilo více než 3 000 osob.

Budějovické cesty za řemesly aneb Středověk v řemeslech, kejklich a hudbě

V rámci Dnů evropského dědictví 2021 byl v sobotu 18. září v sídle českobudějovického ÚOP prezentován celodenní program nazvaný *Budějovické cesty za řemesly aneb Středověk v řemeslech, kejklich a hudbě*.

Připraven byl v úzké spolupráci s občanským sdružením DANAR. Návštěvníci se seznámili s tradičními postupy řemeslníků – bednáře, soustružníka, přadleny či písaře. Pro pobavení se i žonglovalo, hrálo divadlo, jezdilo na koních, návštěvníci obdivovali středověkou hudbu a ochutnávali středověkou kuchyni. Akce se zúčastnilo téměř 600 osob.

Móda pro každou příležitost na zámku v Rájci nad Svitavou

Na letní prázdniny připravila správa zámku do soukromých apartmánů výstavu historických oděvů *Móda pro každou příležitost*, a to ve spolupráci se soukromou sběratelkou.

Její kolekci dámských oděvů a prádla doplnily slavnostní uniformy a pánské módní doplňky ze zámeckých sbírek. Výstavu od otevření 1. 7. 2021 do 5. 9. 2021 vidělo 3 700 návštěvníků. Největší milovníci historických oděvů mohli zavítat také na dvě komentované prohlídky výstavy, nebo na historický piknik s módní přehlídkou.

Ocenění autorům za monografii Malostranská rotunda sv. Václava v Praze / Rotunda of St. Wenceslaus in Prague's Malá Strana

Autoři monografie Jarmila Čiháková a Martin Müller získali Cenu Josefa Hlávky za vědeckou literaturu za rok 2020 v oblasti věd o neživé přírodě (28. června 2021 v Praze) a Mezinárodní cenu Egona Erwina Kische udělovanou kluby autorů a spisovatelů literatury faktu (30. 9. 2021 v zámku města Letohrad).

Noční prohlídky na zámku v Miloticích

Velkou událostí měsíce srpna a počátku září byly noční prohlídky. Režie, scénář a hlavní role byly v rukou našich průvodců.

O jejich brilantním hereckém výkonu svědčí fakt, že samotní návštěvníci, kteří nepatřili k místním, je považovali za profesionální herce. Příběh nočních prohlídek se tentokrát točil okolo výročí posvěcení zámecké kaple.

Návštěvníci hradů a zámků a dalších památek ve správě Národního památkového ústavu se každoročně mohou setkat s novými či nově upravenými prohlídkovými okruhy. Také v roce 2021 byla připravena řada novinek, jejichž výběr zde uvádíme.

Hrad a zámek Bečov nad Teplou otevřel novou expozici relikviáře svatého Maura v obnoveném Pluhovském paláci

Po více než dvouleté rekonstrukci Pluhovského paláce Státního hradu a zámku Bečov nad Teplou otevřel Národní památkový ústav 24. listopadu 2021 novou interaktivní muzejně-galerijní expozici relikviáře svatého Maura.

Na jaře 2019 byla započata stavební obnova Pluhovského paláce, kde vznikl vedle expozice relikviáře svatého Maura i multifunkční sál, edukační učebna, prostory pro workshopy, nová pokladna s rozšířeným zázemím pro prodej suvenýrů, šatnou, sociálním zázemím pro návštěvníky a kavárna.

Stavební obnova Pluhovského paláce a vytvoření nové expozice relikviáře svatého Maura byly financovány ze státního rozpočtu prostřednictvím dotačních titulů Ministerstva kultury a dále z vlastních zdrojů Národního památkového ústavu. Celkové náklady dosáhly souhrnně výše 170 mil. Kč, z toho 136 mil. Kč připadlo na rekonstrukci Pluhovského paláce a expozici. Zbylou částku představují náklady na projektovou dokumentaci, technický dozor investora, BOZP, autorský dozor a další akce na straně investora.

Obnovená hlavní budova zámku Veltrusy otevřela dva nové návštěvnické okruhy

Národní památkový ústav v druhé polovině července otevřel hlavní budovu zámku Veltrusy, která prošla náročnou stavební a restaurátorskou obnovou po povodních.

Se zpřístupněním budovy souviselo i otevření dvou nových okruhů a doprovodný projekt *Zámecké laboratorium: expedice do zámeckého zákulisí*. Komplexní obnova objektu zahrnovala zajištění statiky, stavební obnovu, opravy krovů a střešní krytiny, obnovu podlah, oken, dveří, restaurování kamen a kompletní obnovu štuků, maleb i fresek.

Vzácné papírové tapety byly instalovány na své původní místo v Malém čínském kabinetu a do Staré ložnice s erby se vrátily původní malované hedvábné tapety. Obnovy se dočkala také sala terrena a hlavní schodiště do zámku. Restaurováním a konzervací prošlo bezmála 2000 položek mobiliáře.

Státní hrad Veverí

Hrad Veverí, sídlo přemyslovských králů i moravských markrabat, neměl o významné majitele nouzi.

Posledním vlastníkem s královskou krví byl v první polovině 19. století syn vyhnaného švédského krále Gustav princ Vasa, který hrad obýval se svojí manželkou princeznou Luisou Amélií Bádenskou a dcerou Karolou, která se stala v roce 1853 saskou královnou.

Tohoto významného majitele, posledního mužského potomka slavného panovníckého rodu Vasa, připomíná nová prohlídková trasa v reprezentačních pokojích piana nobile. Součástí empírových salonů je také nově rekonstruovaný rokokový salon s restaurovanými freskami ze sedmdesátých let 18. století. Otevření nového návštěvnického okruhu proběhlo v červenci 2021.

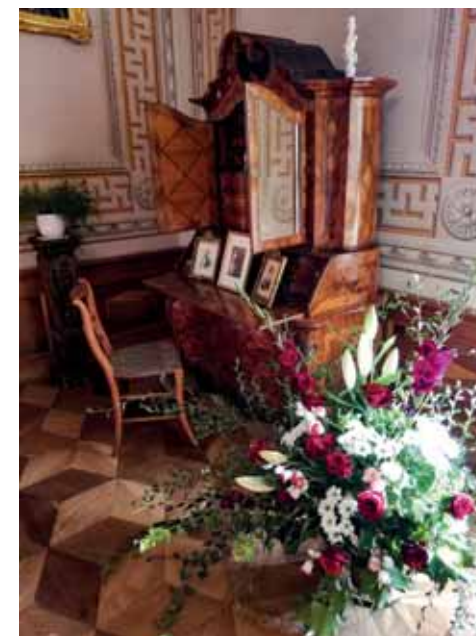

Rozšíření a doplnění prohlídkových tras na zámku v Lysicích

V prvním patře zámku došlo k vytvoření apartmánu Marie Dubské, sestry majoritního pána lysického panství hraběte Quida Dubského.

Jedná se o dvě místnosti, které navazují na pokoje jeho manželky hraběnky Alžběty Dubské, rozené Kinské. Byly v nich instalovány předměty z rozsáhlé sbírky umění, kterou si ze svých cest přivezl hrabě Erwin Dubský. V orientálním salonku, který je vybaven především uměleckými předměty z Číny a Japonska, byly obnoveny tapety, závěsy a čalounění sedacího nábytku.

Podařilo se uvolnit prostory druhého patra zámku, které doposud sloužily jako depozitáře a nyní je možné je představit v původní podobě. Jedná se o hraběcí kancelář, kterou využíval hrabě Albrecht Dubský ke správě panství, dále koupelnu z přelomu 20. a 30. let 20. století, která se dochovala v téměř neporušeném stavu, a nakonec překrásnou šatnu s nábytkem vyrobeným na míru. Koupelna a šatna jsou součástí hraběcího bytu, který je k vidění v rámci prohlídky II. patra zámku.

Reinstalace prohlídkových okruhů na zámku v Litomyšli

Období od nuceného uzavření památek veřejnosti od října 2020 až do konce května roku 2021 využil realizátorský tým pod vedením kastelána zámku Mgr. Petra Weisse k realizaci náročného plánu reinstalace prohlídkových okruhů.

Do sezony vstoupil zámek s nově pojatým základním okruhem *Zámek za Valdštejnů*, v srpnu generální ředitelka Národního památkového ústavu Naďa Goryczková a další čestní hosté otevřeli nový výběrový okruh *Zámek za Thurn-Taxisů*.

Autory libret nových tras je kastelán zámku Petr Weiss a Petr Ťažký, kurátor z Územní památkové správy na Sychrově, archivní rešerše zpracovali Adam Rejha, Petra Načeradská, Vladimír Tregl a Ondřej Vobejda (ÚPS Sychrov, ÚPS Praha), do realizačního týmu patřil také Martin Havlíček (zámek Litomyšl) a Pavel Beneš (zámek Litomyšl), vypomáhali kolegové z náchodského i sychrovského zámku a také ze sychrovských restaurátorských dílen. Instalace byly pravidelně projednávány v rámci Komise pro interiérové instalace při ÚPS Sychrov pod vedením Miloše Kadlece, ředitele Územní památkové správy na Sychrově.

Oba nově pojaté prohlídkové okruhy vychází z historických pramenů a představují návštěvníkům skutečnou podobu i využití sídla – *Zámek za Valdštejnů* zachycuje období od vystavění zámku Pernštejnů až po Valdštejny-Vartenberky, okruh *Zámek za Thurn-Taxisů* se věnuje posledním šlechtickým majitelům této památky.

Reinstalace prohlídkových okruhů na zámku v Náchodě

S příchodem nové kastelánky Ivy Bártové na náchodský zámek začala dlouho potřebná reinstalace dvou prohlídkových okruhů. Sezónu náchodští zahajovali novým základním okruhem *Zámek za Piccolominiů*, kdy se výklad zaměřuje na postavu Ottavia II. Piccolomini, který inicioval rozsáhlou přestavbu zámku.

Druhá prohlídková trasa pod názvem *Zámek za Schaumburgů* byla generální ředitelkou Naďou Goryczkovou slavnostně představena v srpnu a je zaměřena na knížecí rod Schaumburg-Lippe, který Náchod vlastnil ve 2. polovině 19. století, a to zejména na Viléma Karla Augusta ze Schaumburg-Lippe a jeho manželku Bathildis Amalgunde. Nechybí zde ani pokoj Jiřího Stanislava Gutha-Jarkovského, neboť právě zde započal po studiích svou kariéru jako vychovatel knížecích dětí.

Při tvorbě libreta a následné instalaci se vycházelo z historických dobových fotografií, inventářů a zápisků Jiřího Gutha-Jarkovského. Autorem libret je Petr Ťažký (ÚPS Sychrov) v součinnosti s kastelánkou objektu. Na reinstalaci se významně podíleli také Martin Havlíček (ÚOP Josefov), Jiří Germain, Alena Novotná a Monika Stolínová (zámek Náchod). Výsledná podoba byla projednávána se členy Komise pro interiérové instalace při ÚPS Sychrov pod vedením Miloše Kadlece, ředitele Územní památkové správy na Sychrově, cennými poznatky přispěl také Petr Weiss (zámek Litomyšl).

Do budoucna se v rámci tohoto druhého okruhu počítá s výmalbou západního křídla a chodeb, zajištěním zastínění a také instalací prezentace řádů, mincí a vyznamenání získaných Schaumburgy.

Kulturní památky z mnoha z různých období představují jedno z největších bohatství České republiky. Národní památkový ústav každý rok vykonává dohled u celé řady obnov kulturních památek či sám obnovuje památky, které mu byly svěřeny do správy. Na následujících stranách představujeme výběr z obnov památek realizovaných v roce 2021.

Ledebourská a Malá Pálffyovská zahrada

v Zahradách pod Pražským hradem

/Hlavní město Praha

Od června 2021 byly zpřístupněny obnovené zahrady Ledebourská a Malá Pálffyovská v Zahradách pod Pražským hradem. První fáze obnovy se zaměřila na svislé konstrukce, opěrné zdi, omítky a koruny zdí. Současně došlo k opravám odvodnění a závlah.

Kompletně byla restaurována freska saly tereny v Ledebourské zahradě a fixace jejího zdiva. Byly opraveny a zprovozněny kašny v Ledebourské zahradě. Vegetace v obnovených zahradách doznala výrazných změn. Napadená či odumírající vegetace byla nahrazena, doplněny byly okrasné záhony, výrazně přibýlo tulipánů nebo záhonů letniček. Na bezpečnost návštěvníků a zahrad dohlíží nový bezpečnostní kamerový systém.

Bývalá toleranční modlitebna na Novém Městě

/Hlavní město Praha

Záměr obnovy domu ve správě m. č. Praha 1, v němž se v letech 1784–1863 nacházela modlitebna evangelické církve augsburského vyznání, byl iniciován již roku 2007. Roku 2019 začala obnova památky, která patří k nejstarším stavebním vrstvám Nového Města.

Dům bude sloužit jako multifunkční kulturně-spoločenské zařízení Domu dětí a mládeže hl. m. Prahy se společenským sálem, kavárnou a obnovenou zahradou. Většina původních konstrukcí zůstává zachována nebo je doplněna původní historickou technologií.

Na severním průčelí byly dle dochovaného torza figurálních maleb provedeny kopie dvou obrazů nápodobivou technikou. V sále modlitebny byla restaurována dekorativní malířská výzdoba iluzivní architekturou s perspektivou hloubkových průhledů do přírodní krajiny.

Obnova domu poskytla jedinečnou příležitost k podrobnému prozkoumání jeho komplikovaného stavebního vývoje. Zcela unikátní na území Nového Města je stav dochování černé kuchyně a její postupná transformace na modernější způsob vytápění.

Arciděkanský kostel sv. Jakuba v Kutné Hoře

/Středočeský kraj

V roce 2010 byla zahájena obnova kostela, jejíž třetí etapa, zásadně podpořená IROP, byla věnována obnově fasád trojlodí a interiéru věží (2019–2021).

Obnova zdiva koncepčně navázala na dvouvěží, kde musely být některé havarijní úseky nahrazeny novými kusy. V rámci průzkumů došlo k nálezům hodnotných architektonických detailů ze 14. století. Nejvíce po-

škozená okenní kružba v presbytáři byla provedena jako replika. Po očištění a odsolení zdiva následovala realizace nových probarvených vápenných omítek, restaurování vitráží i dveřních výplní. Dlouhodobý problém narušené statiky jižní části kostela byl vyřešen podchyčením základů sakristie metodou tryskové injektáže a přezděním klenby nad Ruthardovskou kaplí. V interiéru kostela došlo k restaurování nástěnných maleb. Součástí projektu bylo také vytvoření expozice významných uměleckých děl z církevního majetku, která jsou pro Kutnou Horu charakteristická. V rámci obnovy stavby byly restaurovány také vitrážové výplně oken.

Epitaf Jana Hodějovského z Hodějova v Českém Rudolci

/Jihočeský kraj

Ve dvoulodním kostele sv. Jana Křtitele v Českém Rudolci na Jindřichohradecku si roku 1582 nechal Jan Hodějovský z Hodějova zřídit téměř sedm metrů vysoký epitaf s figurální výzdobou na památku své rodiny (vedle zadavatele i jeho manželky Eufrozíny z Varterberka a jejich čtyř dětí).

Poškozené dílo v minulých staletích překryly desítky zaslepujících vápenných nátěrů. Restaurování proběhlo v letech 2019–2021 v rámci projektu Ministerstva kultury NAKI II. Podařilo se uskutečnit díky spolupráci odborných pracovníků NPÚ, litomyšlské Fakulty restaurování Univerzity Pardubice a Univerzity Palackého v Olomouci. Po několika staletích tak můžeme obdivovat detaily kamenné renesanční architektury i plastické výzdoby provedené ve štku upraveném jako nápodoba různých druhů mramoru.

Kolonáda Solného a Lučního pramene ve Františkových Lázních

/Karlovarský kraj

Překvapení přinesly operativní průzkumné a dokumentační práce při obnově kolonády Solného a Lučního pramene ve Františkových Lázních. Při snímání mladších vrstev výmalby se ukázalo, že poslední hodnotná a ucelená vrstva pochází z období secese.

Náročnými florálními motivy (variace květinových vzorů) byly zdobeny nejen dřívky sloupů, ale i fabiony a stropní zrcadla. Po dokončení obnovy bude však výmalba kolonády výtvarně zdrženlivější a navrátí se k podobě z období vzniku kolonády, tedy klasicismu.

Velká synagoga a rabínský dům v Plzni

/Plzeňský kraj

Dokončeny byly práce na obnově interiéru synagogy v rozsahu restaurování malířské výzdoby stěn, stropů a kleneb, uměleckořemeslných prvků a zařizovacích předmětů.

Proběhla také stavební obnova rabínského domu, kde vznikne návštěvnické centrum se zázemím pro konání přednášek a pro badatele. Projekt obnovy, podpořený z programu IROP, bude v roce 2022 pokračovat dokončovacími a kompletačními pracemi.

Selský dvůr v Plzni-Bolevci

/Plzeňský kraj

Na 43,4 milionu korun vyšla kompletní obnova selského dvora U Matoušů v Plzni-Bolevci, která byla dokončena na konci března 2021. Obnova zahrnovala rekonstrukci historických staveb, revitalizaci dvora a zahrady a nové expozice.

Obytné stavení s doškovou střechou je prezentováno jako vícegenerační dům se skladovacími zázemím a přiblíží každodenní život rodiny hospodáře na přelomu 19. a 20. století. V sýpce byla instalována expozice *Cesta obilí*, ve stodole jsou hospodářské stroje. Bývalé stáje slouží jako výstavní prostory a zázemí pro návštěvníky.

Gloriet v tzv. Růžové zahradě na zámku Děčín

/Ústecký kraj

Gloriet v tzv. Růžové zahradě děčínského zámku tvoří výškové vyvrcholení této zahrady z třetí čtvrtiny 17. století. Jeho obnova probíhala od dubna 2020 do července 2021, restaurování a osazování soch probíhají stále.

Gloriet byl vinou nezvládnuté opravy z přelomu tisíciletí výrazně zavlhčen a zasočen. V důsledku neprodyšného uzavření zdiva docházelo vinou přemrznutí k jeho rozpadu. Bylo nutné aplikovat řadu odsolovacích cyklů obětovaných omítek a přezdíť poškozené zdivo. Na základě laboratorních průzkumů a řady vzorků omítek aplikovaných přímo na architekturu byly doplněny omítky v původní struktuře, byl zopakován i rukopis povrchové úpravy. Plochy jsou proto hladší, utahené dřevem, architektonické prvky hrubší, utahované lžící. Přistoupilo se i k obnově přírodní, okrové nekontrastní barevnosti.

Restaurování kazatelny z kostela Navštívení Panny Marie v Bozkově

/Liberecký kraj

V roce 2021 bylo dokončeno restaurování kazatelny z kostela Navštívení Panny Marie v Bozkově, zahájené v roce 2019 a podpořené dotačním Programem restaurování movitých kulturních památek Ministerstva kultury.

Kazatelna pochází z 50. let 18. století a její autorství je připisováno dílně Jelínků z Kosmonos. Na základě detailního restaurátorského průzkumu, zaměřeného mimo jiné na stav polychromních vrstev, bylo přistoupeno ke komplexnímu restaurátorskému zásahu. Po petrifikaci dřevní hmoty a sejmutí druhotných přemalů byly doplněny chybějící partie řezeb a následně obnovena původní polychromie.

Hrad Vizmburk

/Královéhradecký kraj

V březnu 2021 byla úspěšnou kolaudací zakončena dlouholetá obnova zříceniny hradu Vizmburk u Havlovic. První kroky k záchraně hradu podnikl v letech 2006–2009 Národní památkový ústav.

Na ně navázal spolek Sdružení pro Vizmburk, z. s., který hrad od roku 2012 provozuje. Připravil a zajistil celkovou obnovu Vizmburku, která zahrnuje rozsáhlou sanaci dochovaného zdiva, jeho statické zajištění a výstavbu trvalého zastřešení hradu. V prvních letech se spolku podařilo získat finanční prostředky z dotačního programu EU Leader. Rozhodující však byl rok 2019, kdy spolek uspěl s česko-polským projektem *Po stopách společné středověké historie*. Díky tomu byly v roce 2020 dokončeny opravy zdiva, proběhla náročná oprava staticky narušených sklepů v jižní části hradu a zejména byla zastřešena severní, východní a jižní část hradu. Hrad Vizmburk je tak zachráněn a od roku 2021 opět zpřístupněn veřejnosti.

Langerova vila

ve Svitavách

/Pardubický kraj

Historizující vily z přelomu 19. a 20. století tvoří základ cenného architektonického fondu města Svitavy.

V uplynulých dvou letech probíhala oprava poškozeného vnějšího pláště Langerovy vily, bývalého sídla svitavského podnikatele Julia Langer z roku 1892, v němž nyní sídlí městský úřad. Obnova fasády s bohatou plastickou výzdobou byla technologicky i finančně náročnějším počinem, kterému předcházela důsledná příprava prováděná s ohledem na technické a restaurátorské průzkumy. Právě i díky vhodně zvoleným postupům lze dvouletou obnovu této památky prezentovat jakožto příkladný počín, a to nejen po vzhledové, ale i po technické a materiálové stránce, kde byl kladen důraz na kvalitu a udržitelnost provedených prací.

Hrad Kunětická hora

/Pardubický kraj

Předmětem projektu byla stavební obnova západní části hradu a obnova šesté brány. Jurkovičův palác byl očištěn od novodobých, necitlivých zásahů pocházejících ze 70. let minulého století, byl opraven fragment vnějšího schodiště a celkově se obnova navrátila k programu vestavby architekta Dušana Jurkoviče.

Vestavba proto tvoří vnitřní nádvoří v jihovýchodní části prostoru, vymezeného historickým zdívkem. Oceloskleněná konstrukce nové vestavby je provedena jako samonosná na ponechané betonové desce bez přímého kontaktu s historickým zdívkem. V těchto obnovených prostorách vznikla nová moderní expozice, zaměřená na osobnost Dušana Jurkoviče a jeho architektonické počiny především ve východních Čechách. Další expozice potom mapuje stavební vývoj objektu. Projekt byl financován z Integrovaného regionálního operačního programu pro období 2014–2020 (IROP) Evropské unie a ze státního rozpočtu. Realizace byla započata v roce 2018, ukončena v roce 2021.

Restaurování barokního oltáře v kapli Nejsvětější Trojice ve Švařci

/Kraj Vysočina

Kaple u obce Švařec je v jádru renesanční, později upravovaná stavba z 16. století a představuje ojedinělou ukázkou sakrální lidové architektury.

V roce 2021 proběhlo restaurování barokního oltáře z 18. století, které reagovalo na havarijní situaci nosné konstrukce a na narušený stav zlacených a stříbřených dřevořezeb. Základem spočíval ve vytvoření nové nosné konstrukce z dubového dřeva za využití historických kovaných prvků, v petrifikaci jednotlivých částí rámu, nahrazení neodborných zásahů a rekonstrukci chybějících řezeb včetně povrchové úpravy. Došlo k rehabilitaci prezentačních kvalit oltáře a k záchraně jeho hmotné podstaty, také za přispění krajských dotací.

Uherčice

/Jihomoravský kraj

V roce 2021 byla dokončena obnova částí zámku Uherčice financovaná z programu IROP, zahrnující vstupní křídlo s oplocením před hlavní bránou, arkády ve vstupním nádvoří, obě vnější schodiště a severní průčelí hlavního nádvoří, vyhlídku na severní straně zámku, rehabilitaci všech interiérů severního a části západního křídla s Banketním sálem, kašnu v rozáriu a romantickou zříceninu v parku.

Součástí bylo položení inženýrských sítí a osazení informačního systému. V obnovených prostorech byly restaurovány malby a dle nálezů rekonstruovány výmalby. Veřejnosti zpřístupněné interiéry byly vybaveny dobovým mobiliářem i kachlovými kamny, v konírně je stálá expozice o historii zámku.

Projektovou dokumentaci zpracoval projektový ateliér Architekti Hruša & spol., dodavatelem byly firmy Malang s.r.o. a Avers spol. s r.o.

Zámek Moravský Krumlov

/Jihomoravský kraj

Současná podoba zámku v Moravském Krumlově je výsledkem rozsáhlé přestavby původního hradu na zámeckou čtyřkřídlovou stavbu.

Ve druhém podlaží věže byla během stavebních prací objevena hodnotná renesanční nástěnná malba iluzivních kaset v ploše klenby a rozvilinového dekoru na stěnách, provedená technikou secco na vápenném nátěru, jejíž vznik lze přímo spojit se stavebními aktivitami za Pertolda z Lipé z počátku 60. let 16. století. Vlastní restaurátorské práce, spojené s plošným odkryvem za průběžné konsolidace podkladových vrstev, byly zahájeny po dokončení prací stavebních. Po komplexním hmotovém doplnění a konsolidaci omítkových vrstev a barevné vrstvy bylo možno přistoupit k napodobivé retuši a sjednocení poškozených ploch malby. Restaurátorský zásah si kladl za cíl stabilizovat ojedinělou renesanční malířskou výzdobu interiéru a zachovat tak v nejvyšší možné míře hmotnou i uměleckohistorickou estetickou složku výzdoby interiéru.

Hrad Pernštejn

/Jihomoravský kraj

Vrchnostenská zahrada na svazích pod hradem Pernštejnem se od pátku 28. května 2021 otevřela veřejnosti.

Unikátní architektonický komplex středověkého hradu, doplněný nejprve v baroku a posléze na přelomu 18. a 19. století souborem zahrad, nemá v naší republice srovnání. S přispěním evropských peněz se areál vrátil do vrcholné podoby z doby před dvěma sty lety, kdy patřil mezi patnáct nejvýznamnějších zahrad na Moravě a ve Slezsku.

Přemístění dřevěné stodoly ze Skaličky

/Olomoucký kraj

V roce 2021 došlo v areálu Hanáckého muzea v přírodě v Příkazích k transferu dřevěné stodoly ze Skaličky, kterou objevil pracovník Valašského muzea v přírodě Mgr. Radek Bryol.

Pomocí dendrochronologie bylo zjištěno, že část konstrukcí pochází z let 1555/56 a 1570/71, jedná se tak o jednu z nejstarších dřevěných staveb na našem území. Stodola byla sestavena Mgr. Jiřím Pokorným, zpřístupněna pro návštěvníky má být v květnu 2022. Stavba je umístěna v těsné blízkosti historické stavební parcely, vhodně tak doplní soubor čtyř špaletových stodol a bude v expozici zastupovat starší vrstvu hospodářských staveb na Hané.

Sloup Nejsvětější Trojice v Kroměříži

/Zlínský kraj

V průběhu roku 2021, respektive během sedmi měsíců, byl proveden komplexní a poměrně náročný restaurátorský zásah na sloupu Nejsvětější Trojice, jedné z dominant městské památkové rezervace Kroměříž.

Sloup se sousoším Nejsvětější Trojice se nachází na Riegrově náměstí v historickém centru města Kroměříž. Kontrakt na zhotovení svatotrojičního monumentu byl uzavřen již v roce 1716 a zavazoval sochaře Johanna Sturmara vytvořit sloup jako poděkování za odvrácení moru přesně podle zhotoveného modelu. V koncepci pozměněný sloup byl vztyčen až roku 1725 a poprvé od doby jeho dokončení byl v roce 2021 proveden komplexní restaurátorský zásah zahrnující demontáž veškeré sochařské výzdoby včetně vrcholového sousoší Boha Otce a Ježíše Krista spolu s holubicí Ducha Svatého a tvorbu kopií několika architektonických prvků. Během restaurování byla nalezena signatura, která potvrdila autorství díla.

Zámek Lešná

v areálu Zoo Zlín

/Zlínský kraj

Areál se zámek představuje cenný doklad vývoje zahradní kultury i životního stylu šlechty v 19. a na počátku 20. století. Reprezentační stavba v eklektickém stylu vznikla v letech 1887–1893 na místě starého zámku dle projektu Johanna Micka a Viktora Siedeka.

V letech 2019–2021 probíhala obnova střešního pláště zámku. Šlo o rekonstrukci havarijního stavu i návrat k původnímu ornamentálnímu a barevnému řešení z doby výstavby objektu dle dochovaných částí a historických fotografií. Na zakázku byly vyrobeny střešní tašky i hřebenáče dle dochovaných typů, a to ve třech barevných (režná, zelená a žlutá glazura) a pěti rozměrových variacích. Práce byly obtížné kvůli členitosti a rozsahu střešního pláště i navazujících prvků v režimu restaurování (okna, okenice, dřevěné vikýře, dekorativní klempířské prvky, kamenné a štukové dekorace), i z hlediska ochrany přírody (kolonie vrápenec a netopýřů).

Kostel Nejsvětější Trojice ve Fulneku

/Moravskoslezský kraj

Kostel s přilehlým klášterem je jednou z nejvýznamnějších památek Moravskoslezského kraje, s výrazným nadregionálním přesahem. Důkladná byla projektová příprava i průběžné průzkumné či restaurátorské práce všech zúčastněných odborníků.

Obnoveny byly veškeré exteriérové i interiérové prvky kostela, vytvořeno bylo zázemí pro kostel i návštěvníky. Celková obnova chrámu zdůraznila krásu barokních hodnot a zároveň odhalila cenné doklady pozdně gotického umění. V gotickém ambitu bývalého augustiniánského kláštera postaveném na přelomu 14. a 15. století byla odkryta torzálně dochovaná erbovní galerie zakladatelů, v jednom z polí čtveřice andělských postav a na stěně scéna Ukřižování. Pečlivé restaurování všech detailů učinilo z rekonstrukce výjimečnou událost se skvělými výsledky.

Mezinárodní spolupráce tvoří nedílnou součást činnosti Národního památkového ústavu. Zahrnuje širokou škálu aktivit od vědecko-výzkumných projektů či agendy související se světovým dědictvím UNESCO přes pořádání výstav, konferencí, workshopů a účast na nich po spolupráci se zahraničními institucemi. Na následujících stránkách představíme výběr aktivit v roce 2021, které se mohly realizovat navzdory pandemické situaci.

Interreg V-A Rakousko – Česká republika

V roce 2021 se Národní památkový ústav zapojil do projektu přeshraniční spolupráce podpořený z programu Interreg V-A Rakousko – Česká republika.

Jeho tématem je společný vznik a historie, současnost i budoucnost technických památek česko-rakouského příhraničí. Směřuje ke zmapování a dokumentaci vybraných technických památek na obou stranách hranice, které bude možné popularizovat prostřednictvím moderních technologií i desetidílného dokumentárního filmu. Přínosem je mimo jiné prohloubení vzájemných kontaktů jihočeských a dolnorakouských odborných pracovníků.

Mezinárodní den archeologie

V říjnu proběhl 8. ročník Mezinárodního dne archeologie, který ve spolupráci s kolegy z dalších ÚOP, Národního muzea a Filozofické fakulty UK pořádal odbor archeologie GnŘ NPÚ.

Stalo se tak 14. října 2021 prostřednictvím série šesti patnáctiminutových přednášek na rozličná archeologická témata, a to v domě U Voříkovských v Praze. Zároveň bylo možné v této budově až do konce měsíce října zhlédnout posterovou výstavu, dokumentující činnost jednotlivých archeologických pracovišť NPÚ i aktuální archeologické výzkumy.

Cílem akce bylo seznámit veřejnost se smyslem práce archeologů i novými výzkumnými metodami a prezentovat zájemcům nejnovější objevy a témata, kterým se archeologové věnují, ale i seznámit veřejnost s hodnotami, které mohou být ohroženy nadbytečnými a nesprávnými terénními zásahy a jejichž zničení znamená nenávratnou ztrátu pro celou kulturní krajinu a její paměť.

Scola Telcz – Intouchable

V roce 2021 proběhla Scola Telcz pouze online. Třináct studentů z ČR, Slovenska a Rakouska se zajímalo o virtuální obraz Telče a jeho možnosti.

V malých týmech zkoumali dostupné informace a po konzultacích s pedagogy a odborníky z telčského pracoviště NPÚ a Centra Telč Akademie věd ČR se pokusili nabídnout způsoby zlepšení prezentace města ve virtuálním prostředí. Scola Telcz je multidisciplinární škola šesti vzdělávacích a výzkumných institucí zabývajících se problematikou uchování kulturního dědictví a památkovou péčí. Jejich dlouhodobá kooperace byla prohloubena podepsáním memoranda o spolupráci.

Národní památkový ústav se dlouhodobě věnuje široké škále vzdělávacích aktivit – ať jsou to akce pro nejmenší publikum, přednášky či kurzy pro širokou veřejnost, nebo výuka na vysokých školách. Ve stínu nezůstává ani dobrovolnická činnost, která nabízí rozmanité možnosti vyzkoušet si práci v nevšedním prostředí historických památek.

Památková akademie třetího věku

Další úspěšný příklad z kategorie neformálního zájmového a občanského vzdělávání dospělých představuje dvouletý vzdělávací program *Památkové akademie třetího věku*, který v loňském roce úspěšně dokončilo 46 seniorů.

Studenti akademie se již tradičně účastní exkurzí do objektů ve správě NPÚ, v loňském roce to byl Státní zámek Ratibořice, Karlštejn a pražská Invalidovna. V létě absolvovali speciální program *Písařská dílna* v Sázavském klášteře zaměřený na rozvoj grafomotoriky.

Workshop **zaChraňte stodoly** v Hrubé Vrbce

Minulý rok byly zase stodoly, mohou opět říci *Vrbčané* (obyvatelé Hrubé Vrbky) o konání již VI. ročníku veřejného workshopu *zaChraňte stodoly*, zaměřeného na praktické ukázky tradičních technologií, který se uskutečnil 10.–11. září 2021.

Hlavního pořadatele akce NPÚ, ÚOP v Brně podporovala obec, ovšem bez výrazného příspěví hlínařů si připravený program již nikdo nedokázal představit. Hlínařské řemeslo si mohli všichni vyzkoušet při vytváření hliněné dusané podlahy v jedné z místních stodol prohlášených za kulturní památku. Podlaha se ovšem nedusala pouze šlapáním a pomocí ručních dřevěných tlouků, ale také, jak bývalo na Hornácku zvykem, dupáním bot při tradičním tanci *sedlácké*, který se v rámci této příležitosti vyučoval pod dohledem zkušených lektorů a při hudbě kapely Petra Míčky. Jakým způsobem se připravovaly trámy pro hambalkové krovky stodol předvedli zájemcům tesaři s titulem Nositel tradice lidového řemesla David Stejskal se svým kolegou. Nechyběl ani obvyklý podvečerní přednáškový blok. Tvořivou část pestrého doprovodného programu spojeného s hliněnou tematikou, kterou organizovala Jana Okénková z Ekocentra Bílé Karpaty, hojně využili zejména účastníci z řad dětí a mládeže. Novinkou, která odhalila mnohým zlomek z lokální historie, se stala detektivní hra pro celou rodinu *Hledání ztraceného mlýna*.

Edukační workshopy **dramatické výchovy**

Edukační oddělení připravilo sérii workshopů dramatické výchovy *Můj dům můj hrad* pod vedením Jiřího Rezka určených průvodcům.

Účastníci pracovali s domácím prostředím jako s paralelou toho památkového. Zážitek a uvědomění si skutečnosti, že k předmětům jsou vázány vztahy a příběhy, se stal inspirací pro jejich průvodcovskou praxi. Na podzim navázal workshop v Květné zahradě v Kroměříži věnovaný stále aktuálnímu tématu *Jak pracovat s dětským návštěvníkem*. Na teoretickou část navázala praktická ukázka prohlídky zahradního pavilonu vedená lektory z metodického centra zahradní kultury.

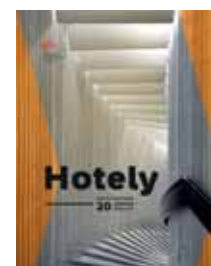
Národní památkový ústav vydává širokou škálu publikací, mezi nimiž jsou zastoupeny odborné monografie a metodiky, katalogy k výstavám i publikace, které přibližují bohatý památkový fond širší veřejnosti. Rovněž vydává významná odborná periodika, z nichž některá jsou zařazena do mezinárodní citační databáze Scopus. Přinášíme výběr pěti nejvýznamnějších knih vydaných v roce 2021. Kompletní přehled publikací vydaných v roce 2021 uvádíme na s. 124.

Tváře osvícenství

Ivo Cerman, Michal Konečný

Nejvýznamnější publikací, vydanou Národním památkovým ústavem u příležitosti Roku osvícenské šlechty, je kniha *Tváře osvícenství*. Prostřednictvím obsáhlé studie se v ní čtenáři seznámí s nejvýznamnějšími fenomény spojenými s osvícenstvím a aristokracií v českých zemích. Na tuto část pak navazuje padesát medailonů nejvýznamnějších osvícenců s modrou krví, připojen je rozsáhlý obrazový doprovod.

Hotely. Architektura 20. století

Petr Svoboda, Martin Šolc, Renata Vrabelová

V rámci výzkumného cíle *Moderní architektura 20. století*, financovaného z institucionální podpory Ministerstva kultury na dlouhodobý koncepční rozvoj, vznikla výstava a publikace nazvaná *Hotely. Architektura 20. století*. Kniha mapuje více než stovku hotelových staveb na území ČR a ke katalogové části přidává pětici studií o vývoji hotelové architektury, jejích tvůrcích a památkové ochraně. Výstava se konala od 8. října do 13. prosince 2021 v přednáškové budově MCMA v Brně-Pisárkách.

New Realisms

Ivo Habán a kol.

Anglická mutace knihy *Nové realismy* otevírá významné téma českého a slovenského dějepisumu umění zahraničním čtenářům. Je výstupem spolupráce badatelů a badatelek z České republiky, Slovenska a USA. Mapuje, definuje a interpretuje moderní realistické přístupy ve výtvarném umění a fotografii Československa 20.–40. let minulého století.

Stavby s orientální tematikou v památkách zahradního umění v ČR

Lenka Křesadlová, Michaela Letá a kol.

Kolektivní monografie se věnuje fenoménu orientálních staveb (pavilonů, mešit, mostků apod.) v zahradách a parcích na území naší republiky. V rámci prováděného výzkumu byla v zahradách a parcích na území České republiky zaznamenána existence devíti desítek staveb odrážejících zálibu v orientálních vzorech. Předmětem zájmu byly objekty postavené mezi roky 1750–1900. Publikace by měla přispět k celkovému zhodnocení kvality dochovaných příkladů staveb s orientální tematikou v rámci našeho kulturního dědictví a stát se jedním z podkladů pro zasazení projevů zahradní kultury na našem území do širšího evropského kontextu.

Židovské hřbitovy na jihu Čech

Daniel Polakovič, Iva Steinová, Petra Vladařová

Fotograficky bohatě vybavená publikace vznikla ve spolupráci s pražským Židovským muzeem a Židovskou obcí. Představuje jednotlivé lokality na základě jejich aktuální dokumentace i dlouholetého archivního průzkumu. Vedle souhrnných pojednání o způsobech zakládání a provozování těchto areálů či shrnutí epigrafických zvyklostí nápisů, symboliky či ikonografické výzdoby židovských náhrobků kniha zachycuje i velké množství informací o historii jihočeských židovských komunit.

Národní památkový ústav jako výzkumná organizace provádí nezávisle základní a aplikovaný výzkum a veřejně šíří výsledky těchto činností výukou, publikováním a transferem znalostí. Věda a výzkum v památkové péči pokrývají široký rozsah statutárních činností instituce, a zahrnují proto mnoho oborů a specializací. Široká odborná i laická veřejnost je s výsledky řešení výzkumných úkolů seznamována prostřednictvím odborných publikací, specializovaných map, metodik, památkových postupů, konferencí, výuky, edukativních workshopů, stálých expozic na objektech ve správě instituce, krátkodobých výstav, exkurzí, výstupů v médiích aj.

Výstava **Kdo vyšívá, nehřeší. Liturgické textilie od českých šlechtičen**

Výstava a kritický katalog jsou věnovány dosud velmi sporadicky zkoumaným tématům umělecky ztvárněných parament a významu ruční práce v životě urozených žen.

Prezentované kasule a pluviály představují nejkrásnější díla vyšivačské práce od baroka po secesi ze sbírek NPÚ, Arcibiskupství pražského a Biskupství královéhradeckého, která byla darována či přímo zhotovena českými šlechtičnami nebo členkami rodu Habsburků.

Katalog výstavy představuje každodenní život aristokratických žen, ukazuje, jak ruční práce ovlivnila vybavení zámeckých interiérů a seznamuje i s vývojem vyšivačských technik a vzorů. Část katalogu pojednává o spojení šlechty a církve, tedy o církevních obřadech a svátcích v životě šlechtičů, o jejich vztahu k zámeckým kaplím i kostelům na panství a o kariéře šlechtičů v církvi. Zvláštní oddíl katalogu obrací pozornost k osobnostem šlechtičen – dárných.

(Kritický katalog – NACHTMANNOVÁ, Alena (ed.): *Kdo vyšívá, nehřeší. Liturgické oděvy z darů českých šlechtičen*, Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci 2021.)

Metodika **Klasifikace a hodnocení průmyslového dědictví z pohledu památkové péče – vodní hospodářství**

Metodika se z pohledu památkové péče zabývá objekty vodního hospodářství (přehrady, malé vodní nádrže, vodní cesty, objekty pro využití vodní energie, objekty vodárenství, stokování a čistírenství). Poskytuje základní orientaci v tématu, přehled typologie a nástroje k hodnocení objektů vodního hospodářství.

Soustředí se na hodnotící kritéria, jež nejsou dosud v památkové péči dostatečně známá a přijatá: hodnotu typologickou, hodnotu technologického toku a zapojení v širších systémech. V památkové praxi tak metodika přispívá ke zlepšení dokumentace, hodnocení a objektivního výběru nejvýznamnějších příkladů, navržených k památkové ochraně. Napomáhá tak odstranit (nebo alespoň zmírnit) nevyváženost ochrany jednotlivých typů vodohospodářských objektů.

(RYŠKOVÁ, Michaela – DZURÁKOVÁ, Miriam – RAČOCH, Radka – HONEK, David (eds.) 2021: *Metodika klasifikace a hodnocení průmyslového dědictví z pohledu památkové péče – vodní hospodářství*. Metodika schválená MK ČR, dostupná z: <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-455136>)

Odborný článek **Bludištěm světa? K motivu malby labyrintu románského portálu klášterního kostela v Plasích**

Článek se věnuje románské malbě labyrintu na vnitřní straně tympanonu nedávno odhaleného románského portálu v západním průčelí bývalého cisterciáckého kostela v Plasích. Zaměřuje se na genezi motivu a proměnu jeho významů v křesťanském umění v konfrontaci s významy symboliky reliéfního tympanonu v exteriérovém průčelí.

Těžištěm interpretace je dynamika pohybu, jenž se zračí ve vlastní průchozí funkci portálu, v malbě cest labyrintu a také v exteriérovém zobrazení dvojice procesních křížů.

(SKALICKÝ, Petr 2021: *Bludištěm světa? K motivu malby labyrintu románského portálu klášterního kostela v Plasích*, *Umění/Art* 69, 1, s. 458–473.)

Po celý rok probíhalo na Národním památkovém ústavu mnoho dalších rozmanitých aktivit. Výběr těch nejzajímavějších přinášíme na následujících stranách.

Slavná lázeňská města Evropy na Seznamu světového dědictví UNESCO

Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně byly společně s dalšími osmi lázeňskými centry ze sedmi zemí Evropy zapsány 24. července 2021 na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Kromě trojice českých lázní se na prestižní seznam zařadila lázeňská města Baden-Baden, Bad Ems a Bad Kissingen z Německa, Spa z Belgie, Vichy z Francie, Montecatini Terme z Itálie, Baden u Vídně z Rakouska a Bath z Velké Británie. Slavná lázeňská města Evropy / The Great Spa Towns of Europe reprezentují typ mezinárodních lázní rozvíjejících se od 18. století do 30. let 20. století kolem přírodních minerálních zdrojů. Představují místa s mimořádně ucelenou historickou urbanistickou strukturou, výjimečnými příklady lázeňské architektury a navazující lázeňskou (terapeutickou) krajinou. Ztělesňují významný pokrok v lékařství, vědě a balneologii, kterým ovlivnily vývoj v dalších lázeňských místech světa.

Expozice o třicetileté válce na hradě Velhartice

Od 1. června 2021 byla na hradě Velhartice zpřístupněna interaktivní expozice pro rodiny s dětmi v bývalém hradním pivovaru s názvem *Krajina míru, pole války*.

Pojednává o třicetileté válce v jihozápadních Čechách se speciálním zaměřením na život a působení španělského vojevůdce Martina Huerty. V expozici je prezentována řada archeologických nálezů z různých západočeských lokalit. Doplnují je odborně provedené repliky zbraní, zbroje i vojenského stanu nebo řada herních prvků.

Unikátní středověký rukopis na hradě Lipnice

Od 27. června do 29. srpna byl na hradě Lipnice k vidění vzácný originál středověkého latinského rukopisu tzv. Lipnické bible, který se stal hlavním exponátem stejnojmenné výstavy.

Ta si kladla za cíl zařadit tuto unikátní bibli, zapůjčenou z washingtonského Muzea bible, do historického i uměnovědného kontextu. Na výstavě se představily i další rukopisné památky zapůjčené z Národní knihovny v Praze.

Ocenění pro projekt obnovy věže Jakobínka

Projekt restaurování středověké věže Jakobínka v Rožmberku nad Vltavou získal od organizace Europa Nostra čestné uznání poroty za mimořádný přínos k zachování a posilování hodnot evropského kulturního dědictví „The Special Mentions“.

Projekt uspěl v konkurenci 166 projektů z 34 evropských zemí. Komise expertů ocenila vlastní záchranu věže i výzkum a experimenty spojené s uplatněním historických stavebních postupů a řemesel. Pozitivně hodnotila vysokou úroveň naučných programů pro děti a studenty i zapojení místní komunity do projektu obnovy.

Předseda Senátu navštívil telčské pracoviště NPÚ

Předseda Senátu Parlamentu České republiky Miloš Vystrčil navštívil 22. února 2021 telčské pracoviště Národního památkového ústavu.

Během hodinového jednání s ředitelem Pavlem Macků byly představeny aktivity NPÚ, činnost telčského pracoviště a památkový fond v rámci Kraje Vysočina.

Konference Historické zahrady Kroměříž 2021

Další ročník odborné konference se uskutečnil po třech letech dne 17. června 2021 v Květné zahradě v Kroměříži.

Tématem bylo současné umění v historických zahradách, dočasné umělecké intervence a jejich vliv na historický kontext a hodnoty památek zahradního umění a prezentace různých přístupů a příkladů. Konference se konala z podnětu České komise pro UNESCO a při příležitosti 30. výročí založení Klubu UNESCO Kroměříž. Konferenci pořádal Klub UNESCO Kroměříž ve spolupráci s Metodickým centrem zahradní kultury při ÚOP v Kroměříži. Příspěvky byly publikovány ve stejnojmenném sborníku.

Památky města Nepomuk v podcastech Českého rozhlasu

Prostřednictvím krátkých reportáží v rozhlase byly představeny vybrané památky historického města Nepomuk. Připomenuto tak bylo rodiště světce Jana Nepomuckého, od jehož blahorečení uplynulo 300 let.

JEDNOTLIVÁ PRACOVISŤE

Národní památkový ústav tvoří téměř dvě desítky pracovišť nacházejících se na území celé republiky. V předchozí části výroční zprávy jsme čtenáře seznámili s nejzajímavějšími událostmi roku 2021, na všech pracovištích však probíhalo mnoho dalších rozmanitých aktivit – jejich výběr přinášíme na následujících stranách.

Přehled pracovišť Národního památkového ústavu

Generální ředitelství

generální ředitelka: Ing. arch. Naděžda Goryczková
Valdštejnské nám. 162/3, 118 01 Praha 1 – Malá Strana
tel.: 257 010 111, e-mail: sekretariat@npu.cz
www.npu.cz/gnr

Územní odborné pracoviště v Praze

ředitel: PhDr. Jaroslav Podliska, Ph.D.
Na Perštýně 356/12, 110 00 Praha 1 – Staré Město
tel.: 234 653 111, e-mail: sekretariat.praha@npu.cz
www.npu.cz/uop-praha

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze

ředitel: Ing. Jan Žižka
Sabinova 373/5, 130 00 Praha 3 – Žižkov
tel.: 274 008 111, e-mail: sekretariat.sc@npu.cz
www.npu.cz/uop-sc

Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

ředitel: Ing. Daniel Šnejd, DiS.
Senovážné náměstí 6, 370 21 České Budějovice
tel.: 387 312 140, e-mail: sekretariat.cb@npu.cz
www.npu.cz/uop-ceske-budejovice

Územní odborné pracoviště v Plzni

ředitel: Mgr. Petr Sokol
Prešovská 7/171, 306 37 Plzeň
tel.: 377 360 911
e-mail: sekretariat.plzen@npu.cz
www.npu.cz/uop-plzen

Územní odborné pracoviště v Lokti

ředitelka: Mgr. Romana Riegerová
Kostelní 81/25, 357 33 Loket
tel.: 352 684 796, e-mail: sekretariat.loket@npu.cz
www.npu.cz/uop-loket

Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem

ředitel: PhDr. Petr Hrubý
Podmokelská 1/15, 400 07 Ústí nad Labem
tel.: 472 704 800, e-mail: sekretariat.usti@npu.cz
www.npu.cz/uop-usti-nad-labem

Územní odborné pracoviště v Liberci

ředitel: Mgr. Miloš Krčmář
Jablonecká 642/23, 460 01 Liberec
tel.: 485 222 411, e-mail: sekretariat.liberec@npu.cz
www.npu.cz/uop-liberec

Územní odborné pracoviště v Josefově

ředitel: Ing. Jiří Balský
Okružní 418, 551 02 Jaroměř-Josefov
tel.: 491 509 539, e-mail: sekretariat.josefov@npu.cz
www.npu.cz/uop-josefov

Územní odborné pracoviště v Pardubicích

ředitelka: Mgr. Naděžda Pemlová
Příhrádek 5, 531 16 Pardubice
tel.: 724 021 161, e-mail: sekretariat.pardubice@npu.cz
www.npu.cz/uop-pardubice

Územní odborné pracoviště v Telči

ředitel: Mgr. Pavel Macků
Hradecká 6, 588 56 Telč
tel.: 567 213 116, e-mail: sekretariat.telc@npu.cz
www.npu.cz/uop-telc

Územní odborné pracoviště v Brně

ředitel: PhDr. Zdeněk Vácha
nám. Svobody 8, 601 54 Brno
tel.: 542 536 216, e-mail: sekretariat.brno@npu.cz
www.npu.cz/uop-brno

Metodické centrum moderní architektury v Brně

vedoucí: Ing. Petr Svoboda
Hroznová 82/14, 603 00 Brno
tel.: 724 016 567, e-mail: svoboda.petr@npu.cz

Územní odborné pracoviště v Olomouci

ředitel: Mgr. František Chupík, Ph.D.
Horní náměstí 410/25, 779 00 Olomouc
tel.: 585 204 111, 775 888 957
e-mail: sekretariat.olomouc@npu.cz
www.npu.cz/uop-olomouc

Územní odborné pracoviště v Kroměříži

ředitelka: Ing. Nelly Komendová
Riegrovo nám. 3228/22, 767 01 Kroměříž
tel.: 776 198 363, e-mail: sekretariat.kromeriz@npu.cz
www.npu.cz/uop-kromeriz
www.facebook.com/pamatkari.kromeriz

Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži

vedoucí: Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D.
Riegrovo nám. 3228/22, 767 01 Kroměříž
www.facebook.com/mczk.kromeriz

Územní odborné pracoviště v Ostravě

ředitel: Mgr. Michal Zuzula, Ph.D.
Odboje 1941/1, 702 00 Ostrava
tel.: 595 133 903, e-mail: sekretariat.ostrava@npu.cz
www.npu.cz/uop-ostrava

Metodické centrum průmyslového dědictví v Ostravě

vedoucí: prof. PhDr. Ing. arch. Miloš Matěj, Ph.D. et Ph.D.
Odboje 1941/1, 702 00 Ostrava

Územní památková správa v Praze

ředitel: Mgr. Dušan Michelfeit
Sabinova 373/5, 130 00 Praha 3 – Žižkov
tel.: 274 008 118, e-mail: ups.praha.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-praha

Územní památková správa v Českých Budějovicích

ředitel: Mgr. Petr Pavelec, Ph.D.
nám. Přemysla Otakara II. 34, 370 21 České Budějovice
tel.: 386 356 921, e-mail: ups.budejovice.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-ceske-budejovice

Územní památková správa na Sychrově

ředitel: PhDr. Miloš Kadlec
Zámek Sychrov čp. 3, 463 44 Sychrov
tel.: 482 360 001, e-mail: ups.sychrov.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-sychrov

Územní památková správa v Kroměříži

ředitel: Ing. Petr Šubík
Sněmovní náměstí 1, 767 01 Kroměříž
tel.: 573 301 432, e-mail: ups.kromeriz.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-kromeriz
www.facebook.com/npukm

Generální ředitelství

Obnovy památek

Uherčice

V roce 2021 byla dokončena **obnova částí zámku Uherčice**. Více na s. 33.

Památky s mezinárodním statusem

V červenci 2021 se úctyhodný seznam lokalit České republiky, které jsou součástí světového dědictví UNESCO, rozšířil o dvě další, tedy na šestnáct. Národní památkový ústav se přitom řadu let podílel na komplexní mezinárodní sérii s názvem **Slavná lázeňská města Evropy**. Nová světová památka z České republiky zahrnuje územně rozsáhlé památkové rezervace s krajinným zázemím ve městech Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně. *Slavná lázeňská města Evropy* společně podávají výjimečné svědectví o fenoménu evropského lázeňství, které na základě využití přírodních minerálních pramenů zkvétalo zejména od počátku 18. století do první třetiny 20. století. Tato položka významně tematizuje mladší architekturu, specifickou podobu lázeňských měst a jejich architekturu, zahrnující jinde se nevyskytující stavební typy. Soubory lázeňských budov (lázeňské domy, zřídelní pavilony, pitné haly či kolonády) doplňují nejrůznější objekty se společenskou funkcí a vše je začleněno do pečlivě udržovaného krajinného prostředí s vývěry minerálních pramenů, parky, zahradami, promenádami a sportovišti. Péče o lázeňská města a monitoring jejich stavu jsou do dalších let velkou výzvou jak pro vedení těchto měst a příslušné orgány státní správy, tak pro Národní památkový ústav.

Na začátku roku 2021 byla do Paříže odeslána podrobná dokumentace pro téma **Žatec a krajina žateckého chmele** k nominaci na zápis na Seznam světového dědictví, na jejímž obsahu se Národní památkový ústav významně podílel. Nominace je pojata jako kulturní krajina a do části, reprezentující produkční krajinu s vysokou koncentrací chmelnic, je zahrnut i zámek Stekník, který je v péči NPÚ. V září 2021 probíhalo hodnocení na místě a v listopadu ještě doplňující konzultace se zástupci expertního panelu ICOMOS v Paříži. V celém průběhu byli odborní pracovníci NPÚ součástí jednání a oporou vedení města Žatec, jež je nositelem celé nominace. (Rozhodnutí o zapsání této památky na Seznam světového dědictví se očekává v průběhu roku 2022.)

Vzdělávací akce

V roce 2021 zajistil Odbor edukace a dalšího vzdělávání chod všech pro tento rok vyhlášených kurzů a programů v daném rozsahu, a to i přes nepříznivé epidemiologické podmínky. Realizována byla i tradiční *Letní škola památkové edukace*, tentokrát zaměřená na interpretaci „městské krajiny“ Telče. Výuka v kurzech pro veřejnost probíhala hybridní formou, prezenčně i online. V dubnu byl slavnostně zakončen 25. ročník dvouletého kurzu památkové péče, který absolvovalo 29 účastníků z řad veřejnosti. Pokračoval také 26. běh tohoto kurzu, který navštěvuje 28 posluchačů.

Kurz pro úředníky magistrátů a obcí s rozšířenou působností

S mimořádným ohlasem se setkal nový projekt Odboru edukace nazvaný **Památkářské kompetence v praxi úředníka**. První ročník tohoto akreditovaného kurzu, určeného pro referenty na úseku památkové péče na magistrátech a obcích s rozšířenou působností, byl zahájen v roce

2020 a pokračoval v prvním pololetí roku 2021. Úřednický kurz je každým rokem obohacen o praktickou dílenskou výuku, tentokrát to byl třídní workshop v kovářské dílně Magma v Březolupech u Zlína. Účastníci měli možnost seznámit se se základy kovářského řemesla, základními postupy ručního zpracování kovů, výrobou tradičních kotevních a spojovacích prvků ručním způsobem, především pro účely památkové obnovy krovů a dřevěných výplňových prvků. Vzhledem k pozitivním ohlasům na první ročník kurzu pro úředníky byl již v listopadu 2021 otevřen druhý ročník. Kurz probíhá hybridní formou.

Mezi další významné vzdělávací aktivity pracoviště patří i **Památková akademie třetího věku a edukační workshopy dramatické výchovy**. Více na s. 39.

Mezinárodní spolupráce

Konference **Památky a památková péče v Československu a v dalších zemích střední Evropy ve druhé polovině 20. století** se uskutečnila ve dnech 26.–29. dubna 2021 a kvůli plošným omezením v důsledku covidové epidemie proběhla online formou. Na organizaci se podílely Ústav dějin umění AV ČR, Národní památkový ústav a Ústav pro studium totalitních režimů.

Konference se zaměřila na přístup k památkám, vývoj památkové péče, klíčová témata a určující osobnosti oboru v ze-

mích střední Evropy po roce 1945. Období po druhé světové válce přineslo v mnoha ohledech navazování na starší koncepty, ale leckde také obrát v přístupu k památkám a posuny významů, které se jim připisovaly nebo připisují. Docházelo k aplikování stávajících mechanismů i novému pojmání památek, památkové péče a přístupu k minulosti vůbec. Středoevropský prostor Československa, Polska, Maďarska, Rumunska a východní části Německa byl po zkušenosti druhé světové války a nacismu po roce 1945 konfrontován s limitovanou demokracií a posléze až do konce 80. let s komunistickou diktaturou. Tyto skutečnosti ve svých příspěvcích popsaly více než tři desítky odborníků z České republiky, Slovenska, Rakouska, Maďarska, Rumunska a Německa. Všechny příspěvky zůstávají dostupné prostřednictvím Youtube.

Publikační činnost

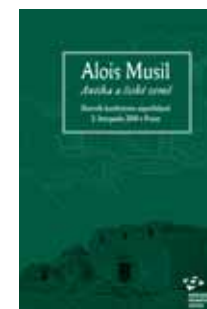
V doteku antiky. Starověké inspirace v nizozemském umění ze šlechtických sbírek

Pátá z řady odborných publikací doc. Marie Mžýkové zaměřených na nizozemské umění od 16. po 19. století z oblasti Holandska, Flander a posléze Belgie se soustřeďuje na témata a motivy inspirované antickým starověkem. Takto inspirovaná díla nizozemských „starých mistrů“ obohacovala zejména šlechtické obrazárny. Kniha je dělena do tří hlavních kapitol – Alegorie, Mytologie a Starověk a doplňují je podkapitoly o oblasti moralit, přísloví a bajek. Kniha s českým a anglickým textem a s rozšířeným obrazovým doprovodem se zaměřuje na umění ze světských, církevních a restituovaných šlechtických

sbírek, nacházejících se nejen na hradech a zámcích, ale dnes rozptýlených i do regionálních a centrálních institucí, zejména do Národní galerie.

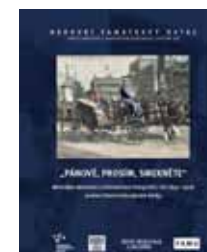
Alois Musil. Antika a české země

Sborník z konference uspořádané 2. listopadu 2018 u příležitosti 150. výročí narození světového vědce Aloise

Musila (1868–1944) Ústavem pro klasickou archeologii FF UK ve spolupráci s Národním památkovým ústavem a Českým národním komitétem ICOMOS. I kdyby Alois Musil přinesl světovým dějinám pouze objev Quşajr ‘Amra, připojil by nesmazatelně svůj podpis pod jednu stránku příběhu poznávání světové kultury. Jedná se nepochybně o památku, která je pro svůj význam právem zapsána na Seznam světového dědictví UNESCO (od roku 1985). Alois Musil ale přispěl svým dílem řadě dalších vědních oborů a jeho bohatý profesní i osobní život alespoň ve zkratce mapuje tento sborník. Jeho editory jsou Stanislava Kučová, Patrik Líbal a Martina Veselá.

„Pánové, prosím, smekněte.“ Metodika datování a interpretace fotografií z let 1850–1918 pomocí historické pánské módy

Metodika je uceleným materiálem pro odborný popis historického fotografického materiálu ze

šlechtických sbírkových fondů na základě znalosti pánské a částeč-

ně dětské módy a souvisejících oděvních doplňků, především pak pokrývek hlavy. Metodika je určena primárně odborným pracovníkům paměťových institucí ČR. Zároveň umožní kurátorům a majitelům fotografických fondů možnost popisu exponátů uchovávaných v jejich sbírkových fondech. Kniha je 98. svazkem edice Odborné a metodické publikace NPÚ.

Zprávy památkové péče

Celostátní odborný recenzovaný časopis seznamuje s novými poznatky v oboru péče o movité a nemovité kulturní dědictví. Určen je především profesionálním pracovníkům památkové péče, ale i odborníkům ze souvisejících oborů či vlastníkům památek. V rámci 81. ročníku vyšla v roce 2021 čtyři čísla, z toho tři byla tematická. Číslo 2 se věnovalo dílu a době architekta a památkáře Františka Schmoranze st. a byly v něm publikovány příspěvky z konference k připomenutí této osobnosti. V čísle 3 našel čtenář několik studií k problematice bastionových opěvnění a památkové péče o ně. Číslo 4 bylo věnováno památkám zahradního umění.

Územní odborné pracoviště v Praze

Archeologické výzkumy

Archeologové ÚOP realizovali celkem 34 akcí, z toho 18 záchranných a 6 zjišťovacích výzkumů. K rozsáhlejším a nálezově nejvýznamnějším akcím patřily tyto:

Staroměstský jez

Ve středověku byla síla řeky Vltavy využívána k pohonu různých zařízení, mlýnů či vodojemů a taktéž fungovala jako hlavní tepna obchodu a dopravy. Z tohoto důvodu bylo nutné regulovat výši a mohutnost její hladiny a průtoku; k tomuto účelu vždy v její centrální partii mezi Starým Městem a Malou Stranou sloužil Staroměstský jez. Díky současné rekonstrukci jeho tělesa se archeologové NPÚ, ÚOP v Praze mohli dostat na poměrně nevšední místo pro archeologický výzkum. Těžištěm jejich činnosti na stavbě rekonstrukce jezu byla do-

Palác Dunaj, čp. 138, Národní 10, Praha 1 – Nové Město

Archeologický výzkum v suterénu prvorepublikového Paláce Dunaj odhalil zděné konstrukce sklepních prostor raně novověkého domu z 2. poloviny 16. – 1. poloviny 17. století. Tento dům je zatím nejvýraznější dochovanou památkou v celém suterénu a představuje další střípek v mozaice archeologických dokladů novověkého osídlení na ploše domovního bloku vymezeného ulicemi Voršilská, Ostrovní, Mikulandská a Národní třída.

Měšťanské domy čp. 162, 165, 167, Karlova 9, 11, Praha 1 – Staré Město

V období koronavirové pandemie díky uzavření tamních provozů proběhla rekonstrukce historických měšťanských domů v Karlově ulici, v jejichž jádru se nacházejí pozůstatky románského domu, snad dvorce z počátku 13. století. Archeologický výzkum v roce 2021 se zde soustředil na terénní zásahy související s vybudováním dvorní vestavby, nového schodiště do suterénu, retenční nádrže a výtahové šachty. Zpracování výzkumu je teprve na počátku. Již teď je však jisté, že se jedná o mimořádně zajímavý příspěvek k poznání pražské románské architektury.

I v rámci 2. ročníku Archeologického léta pořádaného ARÚ AV ČR provedl Jaroslav Podliska ve dvou

exkurzích 9. 7. a 27. 8. zájemce z řad veřejnosti po lokalitě Nový hrad u Kunratic a přilehlém obléhacím táboře husitů.

K ocenění autorů za monografii Malostranská rotunda sv. Václava v Praze více na s. 21.

Nové kulturní památky za rok 2021

Na území Prahy byly prohlášeny 3 nové nemovité kulturní památky: Nová scéna Národního divadla čp. 1393, 1435, 225 na Novém Městě, areál Krematoria Motol čp. 30 v Motole a budova Ministerstva zemědělství čp. 65 na Novém Městě. Byly prohlášeny 3 movité kulturní památky (barokní relikviář, soubor čtyř rakouských vojenských řádů a - jistě nejvýznamnější - tzv. Osecký oltář sv. Barbory připisovaný Monogramistovi IW, restituovaný oseckým opatstvím z NG).

Vybrané obnovy památek

Bývalá toleranční modlitebna více na s. 27.

Palác Pojišťovacího spolku průmyslu cukerního, čp. 976, Senovážné náměstí 31, 32, 33, Praha 1 – Nové Město

V roce 2021 byla dokončena rekonstrukce neoklasicistního palácového komplexu Pojišťovacího spolku průmyslu cukerního v Praze z let 1913–1916 na hotel. Při rekonstrukci a restaurování byly kromě autentické podoby veřejného interiéru a schodišťového prostoru zachovány, resp. rehabilitovány prostorové dimenze a proporce vybraných chráněných hotelových pokojů. Důraz na nejvyšší kvalitu restaurátorské obnovy se soustředil na nejcennější reprezentativní apartmány s polygonálními nárožními arkýři a bohatou výzdobou uměleckořemeslných prvků. Dokončená rekonstrukce tak ukazuje někdejší reprezentativní podobu významné památky bývalého Cukrovarnického paláce.

Hlavní nádraží – jižní část, čp. 300, Wilsonova, Praha 1 – Vinohrady

V roce 2021 byla ukončena oprava exteriéru jižní části historické secesní budovy nádraží. Většina technologických postupů i barevná řešení byla převzata z již realizované severní části. Významný podíl renovačních prací představovalo restaurování sochařské výzdoby na vrcholu věže, tedy sousoší Dva géniové od Čeňka Vosmíka.

Zámek Troja, čp. 1, U Trojského zámku 4, Praha – Troja

V zámku v Troji byly dokončeny restaurátorské práce na obnově zahradního schodiště osazením poslední sekané kopie sochy

Baccha na balustrádě. Rekonstrukce areálu v 80. letech 20. století v závěrečné fázi totiž schodiště skoro pominula a to bylo následně zasaženo v suterénní partii povodněmi v roce 2002. Několikaleté provedené práce proto zahrnovaly jak stavební, tak restaurátorské zásahy za účasti širší skupiny sochařů.

Kostel sv. Ludmily – osvětlení schodiště, nám. Míru, Praha 2

Po obou stranách schodiště vedoucího ke vstupu do kostela dokončeného roku 1893 byly původně umístěny kandelábry k osvětlení

schodiště, dílo vynálezce Františka Křížka, které byly před lety zničeny vandaly. Poté, co byly jejich rozbité části nalezeny na kůru, byla v roce 2021 u příležitosti svatoludmilského jubilea z iniciativy faráře J. Berky a restaurátora M. Kučery provedena oprava a obnova financovaná m. č. Praha 2. Osvětlení schodiště historickými kandelábry bylo slavnostně rozsvíceno 5. září 2021 při příležitosti oslav Roku svatě Ludmily.

Památník odboje při VHÚ – Armádní muzeum, čp. 1600, U Památníku 2, Praha 3 – Žižkov

Rekonstrukce Armádního muzea na Vítkově z let 1926–1930 byla zahájena v roce 2018 a její stavební část byla dokončena v závěru roku 2021. Zásadním důvodem pro rekonstrukci byl požadavek na zkapacitnění muzea pro prezentaci současné vojenské historie. Po četných konzultacích bylo přistoupeno k zastřešení a uzavření atria a provedení nového vstupu do rozšířených prostor v 1. PP. Za pozornost jistě stojí pietní obnova obvodového pláště. Proběhla také kompletní rekonstrukce interiéru včetně svítidel, vestavěného nábytku a podlah. Do původního stavu byla obnovena interiérová schodiště. V současné době probíhá instalace expozic.

Mezinárodní urbanistická soutěž Florenc 21

Zástupci NPÚ, ÚOP v Praze se podíleli na přípravné fázi soutěže a jako odborná složka poroty i na vyhodnocování soutěžních návrhů na transformaci plochy vymezené ulicí Na Florenci, kolejištěm Masarykova nádraží, ulicí Prvního pluku a areálem autobusového nádraží Florenc a Křížkovou ulicí na obytnou čtvrť s ponecháním funkce autobusového dopravního uzlu.

Publikační činnost

Sklo z archeologických výzkumů: Archeologie, technologie a metody průzkumů, konzervace a restaurování

Jaroslav Podliska – Eva Černá – Romana Kozáková – Zuzana Zlámalová Cílová / (eds.)

Odborná kolektivní monografie byla vydána

v roce 2021 ve spolupráci Technického muzea v Brně, Metodického centra konzervace, Komise konzervátorů-restaurátorů Asociace muzeí a galerií ČR a Ná-

rodního památkového ústavu. Publikace je praktickým manuálem pro všechny, kteří při své práci přicházejí do styku s historickým sklem. Seznamuje se způsoby identifikace a zpracování tohoto archeologického pramene. Publikace je členěna na tři části, v nichž je sklo posuzováno z pohledu archeologa, technologa a konzervátora-restaurátora.

Staletá Praha 2021

První číslo 37. ročníku recenzovaného časopisu přineslo přelomovou studii o urbanistickém plánování poslední třetiny 19. století na příkladu pražského Podskalí nebo připomín-

ku podílů Jana Kotěry a Ladislava Machoně na realizaci novostavby právnické fakulty Karlovy univerzity. Druhé číslo bylo věnováno archeologickým tématům, např. starším stavebním dějinám kláštera dominikánek sv. Anny na Starém Městě či prezentaci mnohaletého výzkumu malostranského opevnění ze 60. a 70. let 13. století.

kumentace odhalených dřevěných konstrukcí. Díky odběru vzorků pro dendrochronologickou analýzu je velmi pravděpodobné, že samotná chronologie stavby a následných přestaveb jezu se zásadně změnil. Archeologický výzkum bude pokračovat po celou dobu rekonstrukce jezu naplánované na následující tři roky.

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze

Vybrané obnovy památek

Dobříš, okres Příbram, areál zámku, rekonstrukce iluzivní malby na severním průčelí oranžerie

Zcela mimořádným počinem zakončujícím několikaletou celkovou obnovu francouzského parku v areálu dobříšského zámku, financovanou z IROP, se stala rekonstrukce iluzivní malby na severním průčelí oranžerie, která tak završila také vlastní opravu tohoto objektu. Rekonstrukce byla provedena na základě posledního nejlépe dokumentovaného stavu malby, kterou provedl ak. malíř Karel Mezera v letech 1977–78. Rozkresy na nově realizované omítce byly prováděny ručně. Během akce došlo k několika dílčím úpravám vybraných partií malby. Pro vlastní realizaci byla použita lazurní technika, která využívá několika-

obnova interiéru. Převážně restaurátorské práce zahrnují řadu uměleckých a uměleckořemeslných děl z různých materiálů. Nově byly odhaleny renesanční a barokní malby v závěru Vrábšské kaple, naproti tomu od uvažované prezentace

malby se sv. Kryštofem v severní boční lodi bylo vzhledem k jejímu vysoce fragmentárnímu stavu upuštěno. Restaurovány byly četné kovářské prvky, které prošly během své existence zajímavým vývojem a nyní se v rámci interiéru výrazně uplatňují. Rozsáhlá obnova se dotkla také mobiliáře. Restaurovány byly všechny oltáře, chórové lavice, zpodobněnice, sochy umístěné v hlavní lodi i v presbytři. Restaurátorským zásahem prošel také početný soubor obrazů včetně Svatováclavského a Pašijového cyklu. Mimořádným počinem byla v neposlední řadě také obnova varhan.

Benátecká Vrutice, okres Nymburk, brána usedlosti čp. 22, celková obnova

Klasicistní brána v Benátecké Vrutici reprezentuje bohatost výtvarných forem selských bran regionu, v němž většina podobných staveb již v minulosti zanikla nebo byla znehodnocena novodobými úpravami. Současně je jedinou zachovanou bránou ve vesnici a jedním z nejhodnotnějších objektů svého druhu ve středním Polabí. Roku 2018 proběhla sanace statických poruch a odvodnění brány, na které navázala v minulém roce obnova fasády. Před doplněním chybějících štukových prvků bylo nutné provést plošné odstranění novodobých akrylátových nátěrů a cementových

vysprávěk. Podle fragmentu písmene „N“ a analogií bylo ve štku obnoveno číslo popisné a iniciály vlastníka. Konečně barevné řešení bylo vybráno z variantních návrhů vypracovaných NPÚ na základě průzkumu fasády, který prokázal jedenáct vrstev barevnosti.

Evidence a dokumentace památek

Nově prohlášené kulturní památky

V roce 2021 bylo ve Středočeském kraji nově prohlášeno za kulturní památku 11 objektů:

- Kamenný most v Libíně (okres Příbram)
- Zibův mlýn v Hvožďanech (okres Příbram)
- Kostel Českobratrské církve evangelické ve Mšeně (okres Mělník)
- Viniční usedlost Turbovice ve Velkém Borku (okres Mělník)
- Sýpka v Lobči (okres Mělník)
- Židovský hřbitov v Byšicích (okres Mělník)
- Židovský hřbitov v Oráčově (okres Rakovník)
- Pozůstatky mostu v Lázních Toušeň (okres Praha-východ)
- Venkovská usedlost Josefa Fanty v Jevanech (okres Praha-východ)
- Fara v Souticích (okres Benešov)
- Obytný dům čp. 13 v Hradeníně (součást areálu KP tvrže; okres Kolín)

Zrušené kulturní památky

- Venkovský dům čp. 119 v Nových Dvorech (okres Kutná Hora)
- Pozemky st. p. č. 22/1, jejichž součástí jsou hospodářské budovy či jejich pozůstatky, a pozemek parc. č. 458 v Chomutovicích u Dobřejovic (dříve součást KP zámku v obci Nebřenice; okres Praha-východ)

Oddělení evidence movitých památek

Spolupráce s Policií ČR při navracení odcizených památek nezahrnuje pouze odborné dokumentační práce a posudky, ale i osobní účast při domovních prohlídkách. Mezi bezpečně ztotožněné památky náleží:

- Černovičky (okres Praha-západ), kostel sv. Vavřince, obraz sv. Vavřince od Josefa V. Hellicha z roku 1858
- Lhota pod Radčem (okres Rokycany), kostel sv. Filipa a Jakuba, socha sv. Anny Samotřetí

Archeologie

V září a říjnu 2021 proběhl archeologický výzkum vyvolaný rekonstrukcí podlahy v kapli Panny Marie, též zvané Kokovská, v chrámu sv. Bartoloměje v Kolíně nad Labem. Po odstranění betonové podlahy

byl postupně odebírán relativně kyprý terén tvořený navázkou hlíny promísené se stavební sutí. Při jižní stěně se záhy objevil maltou pojený zděný obdélný blok z lomového kamene, nepochybně základ oltáře. Podstatný objev byl však učiněn po stranách stávajícího vstupu do kaple. O něm se soudilo, že byl proražen v jižní stěně trojlodí v podobě portálu zaklenutého lomeným obloukem, jehož šíře je jen o málo menší než celková šíře interiéru kaple. Výzkum však ukázal, že současný vstup do kaple nebyl probourán v plném obvodovém zdivu. Při obou patkách stávajícího portálu byly v poloze slabě předstupující jak do interiéru kaple (k jihu), tak směrem k ose portálu obnaženy zjevně starší profilované kamenné prvky in situ, které lze jednoznačně určit jako nejspodnější články staršího gotického portálu. Jedná se tedy o nové zjištění stop po neznámém jižním vstupu do gotického trojlodí.

Kolín, chrám sv. Bartoloměje, Kokovská kaple: odhalený fragment kamenného článku staršího gotického portálu (foto Z. Neustupný).

Publikační činnost

Ediční činnost je tradiční součástí středočeského pracoviště.

Dvě odborná periodika jsou podpořeny úkolem DKRVO prezentace výsledků výzkumu a vývoje NPÚ a podpůrná vědecká činnost pro výzkumné a vývojové pracovníky NPÚ.

Průzkumy památek, 28. ročník, 2 čísla

Recenzované neimpaktované periodikum vychází dvakrát ročně péčí NPÚ, ÚOP středních Čech od roku 1994.

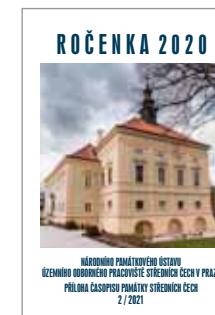
Za dobu své existence se stalo uznávanou platformou pro prezentaci výsledků odborné dokumentace, průzkumů a výzkumů památkového fondu České republiky s přesahy do mezinárodních souvislostí včetně výsledků institucionálních výzkumů.

Památky středních Čech, 35. ročník, 2 čísla a příloha Ročenka 2020

Časopis byl založen v roce 1985 a od roku 1993 vychází dvakrát ročně. Územím jeho zájmu jsou

střední Čechy a tzv. Velká Praha. Obsahem příspěvků jsou výsledky průzkumů celého druhového spektra památek a tematicky rozsáhlá činnost v oblasti praktické památkové péče. Časopis je recenzovaným neimpaktovaným periodikem.

Každoroční přílohou časopisu je Ročenka, která od roku 1998 dokumentuje činnost středočeského pracoviště, a stala se tak nezastupitelnou kronikou oboru památkové péče

ve středních Čechách. V roce 2021 vyšla opět v digitální podobě.

Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

Vybrané obnovy památek

Želnavský smyk na Schwarzenberském plavebním kanálu

Daná část Schwarzenberského plavebního kanálu byla postavena roku 1887 a v závěrečné části upravována za užití původních kamenných ploten v roce 1960. Součástí obnovy dotované z programu Interreg byla architektonická parafráze v trase staršího smyku s využitím hrubozrnné žuly z lomu v rakouské části Šumavy, vzhledově nejbližší původnímu materiálu.

Epitaf Jana Hodějovského z Hodějova v Českém Rudolci

Více o obnově na s. 28.

Hrad ve Strakonících

Z IROP byla v letech 2019–2021 financována celková obnova palácového křídla strakonického hradu. U gotického portálu na kruchtě kostela se při této příležitosti podařilo odhalit iluzivní architektonický nástavec s figurální výzdobou z první poloviny 14. století. Během rekonstrukce se rehabilitovaly i středověké omítky a malba erbu velkopřevora Václava z Michalovic (1434–1451). V patře budovy bývalého děkanství byly odkryty a restaurovány iluzivní nástěnné malby z první poloviny 18. století.

Venkovská usedlost čp. 15 v Modlešovicích

Obytná část této usedlosti, jejíž stav byl dlouhodobě havarijní, pohledově dominuje jihovýchodní straně návsi. Architektonický koncept jejího štítu je na jihu Čech atypický. Po konzultacích s interní komisí ÚOP se podařilo dle dochované historické dokumentace rehabilitovat starší architektonický konceptu štítu, na jehož vrcholu byla rekonstruována symetrická dvojice sloupků. Obnoveny byly profilace plastických zdobných štuků a barevný koncept odpovídá nálezuve situaci zachycené operačním průzkumem.

Venkovská usedlost čp. 25 ve Zbudově

Celková oprava špýcharu byla spolufinancovaná z Programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny. Odborní pracovníci NPÚ prováděli průzkum stavby, jejíž dřevěná konstrukce se podařilo datovat do let 1781/1782, a vykonávali dohled nad tradičně provedenými tesařskými pracemi, opravou dochované lepenice z mazaniny, výměnou střešní krytiny včetně tradičního ukládání hřebenáčů a krajových tašek u štítů do malty, eliminací vlivů zemní vlhkosti a opravou omítek a vápenných nátěrů.

Soubor soch Jana Karla Hammera v Čimelicích

Unikátní soubor 32 barokních pískovcových soch, který od 18. století zdobí krajinu v okolí Čimelic, byl restaurován v posledních dvou letech. Obec vytvořila prostor lapidária v bývalé kotelně, kde ve specifickém výstavním prostoru mohou být sochy rozmístěny do celků dle jejich původního umístění.

Socha Panny Marie Bolestné z Dobré Vody u Horní Planě

Dřevěná polychromovaná socha z počátku 16. století stála na hlavním oltáři poutní kaple. Impulzem

pro restaurování bylo její nové uplatnění v expozici vybudované v minoritském klášteře v Českém Krumlově. Po vyhodnocení stratigrafického průzkumu barevného souvrství byla restaurována raně barokní vrstva polychromie.

Vzdělávací aktivity

Pokračovala spolupráce s Filozofickou fakultou Jihočeské univerzity, kde odborní pracovníci NPÚ zajišťovali dvousemestrální výuku úvodu do památkové péče a jednosemestrální kurz architektonicko-historických průzkumů. V omezené míře byly realizovány vzdělávací programy pro žáky a studenty ZŠ a SŠ v autentickém prostředí památkových objektů a zón (MPR České Budějovice, MPR Český Krumlov). Ve spolupráci s Magistrátem města České Budějovice proběhl 12. ročník vědomostní soutěže pro děti a mládež zaměřený na technické památky města Českých Budějovic.

V letních měsících se ÚOP zapojilo do celostátního projektu *Archeologické léto 2021*, který zahrnoval sérii komentovaných prohlídek na významných archeologických lokalitách. Skupiny zájemců se v doprovodu archeologů seznámily s aktuálními výsledky výzkumů na pravěkém hradišti a středověkém hradě Dívčí Kámen a v zaniklé středověké vesnici Pfaffenschlag u Slavonic. Mezinárodní den archeologie proběhl na zámku Vimperk. Jeho cílem bylo prezentovat výsledky a nálezy z archeologických výzkumů sídla. Kromě nejnovějších výzkumů realizovaných ÚOP se dostalo i na starší akce Archeologického ústavu AV ČR. Součástí prohlídek byla výstava vybraných movitých nálezů.

Vědecko-výzkumná činnost

Výstava a kolektivní monografie Kachlová kamna v jižních Čechách

Ludmila Ourodová-Hronková (ed.)

Výstava, která se uskutečnila ve výstavní síni českobudějovického ÚOP od 15. října 2021 do 6. ledna 2022, i objemná stejnojmenná publikace jsou výsledkem čtyřleté odborné spolupráce týmu zabývajícího se tradičními řeme-

slnými technologiemi ve spojitosti se současným životním stylem. Stejnomený projekt NAKI je realizovaný v letech 2018–2022. Prezentovány jsou jak informace o dějinách kamnářství a specifických postupech restaurování, tak i stavbě a výzdobě kamen, výroby kachlů a dekoračních technikách. Kniha zahrnuje i rozsáhlý výběrový katalog historických kachlových kamen na jihočeských hradech a zámcích.

V nehlubší úctě

Petr Mašek – Richard Šípek – Pavel Hájek

Slezské zámecké knihovny

Barbora Nebeská

Českobudějovické ÚOP vydalo katalogy stejnojmenných výstav, uspořádaných na SZ Kozel (1. 6. – 31. 7. 2021) a SZ Hradec nad Moravicí (23. 9. – 26. 12. 2021). První výstava představila širokou škálu autorů, kteří dedikovali exempláře svých knih příslušníkům šlechtických rodů. Osobitě texty vepsané na stránky knižních exemplářů uchovávaných v zámeckých knihovnách podávají svědectví o celoevropské šíři okruhu společenských styků českých a moravských aristokratů. Druhá výstava sumarizovala informace o vzniku, vývoji a charakteristice dochovaných i zaniklých zámeckých knihoven na území Slezska. Výstavy i publikace vznikly v rámci výzkumného projektu NAKI II. Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách.

Mezinárodní spolupráce

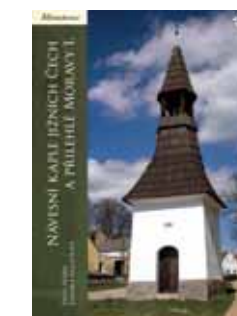
V roce 2021 se Národní památkový ústav zapojil do projektu přeshraniční spolupráce podpořený z programu **Interreg V-A Rakousko – Česká republika**. Více na s. 37.

Publikační činnost

Fotograficky bohatě vybavená publikace **Židovské hřbitovy na jihu Čech** vznikla ve spolupráci s pražským Židovským muzeem a Židovskou obcí. Více na s. 41.

Návesní kaple jižních Čech a přilehlé Moravy I. Typologie staveb do poloviny 19. století

Pavel Hájek – Zdenka Paloušová

Návesní kaple svým nanejvýš harmonickým architektonickým a výtvarným řešením významně spoluutvářejí fenomén „jihočeské vesnice“. Fotograficky bohatě vybavená publikace zachycuje 284 lokalit a sleduje příběh budování sakrální ochrany obcí na místech, kam státní a vrchnostenská nařízení nabádala umísťovat zvony jako výstrahu proti požáru. Zároveň si všimá i vlivu moravských zvyklostí chápajících návesní kaple jako prostory k liturgii.

Výjimečné dny a události návštěvnické sezony

V rámci Dnů evropského dědictví 2021 byl v sobotu 18. září v sídle českobudějovického ÚOP prezentován celodenní program nazvaný **Budějovické cesty za řemesly aneb Středověk v řemeslech, kejklích a hudbě**. Více na s. 20.

Územní odborné pracoviště v Plzni

Vybrané obnovy památek

Dokončení obnovy interiéru katedrály sv. Bartoloměje v Plzni

V rámci programu IROP byla dokončena revitalizace katedrály sv. Bartoloměje v Plzni, zahrnující restaurování povrchů kleneb, stěn, podlah, kamenných i dřevěných prvků a také vnitřního vybavení.

Velká synagoga a rabínský dům v Plzni více na s. 29.

Semlerova rezidence na Klatovské třídě v Plzni

Na konci roku 2021 byla dokončena tříletá restaurátorská obnova interiéru bytu manželů Semlerových („Semlerovy rezidence“). Jedná se o jediný z plzeňských tzv. Loosových interiérů s uplatněním *Raumpplanu*. Uskutečnila se i stavební obnova domu a jeho úpravy spojené s novým využitím a zpřístupněním pro veřejnost (v květnu 2022).

Další významné akce

Obnova části areálu hospodářského dvora čp. 3 v Klenové

V letošním roce se v rámci realizace projektu, zařazeného do IROP, přistoupilo k celkové obnově jihozápadní části areálu bývalého hospodářského dvora, jenž je součástí Galerie Klatovy / Klenová. V rámci 2. etapy prací se dokončovaly exteriéry a interiéry zde vznikajících depozitářů galerie.

Národopisné muzeum v Plzni

V září 2021 byly za podpory IROP zahájeny práce spojené s celkovou obnovou sídla Národopisného muzea Plzeňska (Chotěšovský a Gerlachovský dům v historickém jádru, navazující na dochovaný úsek městské hradby).

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Přešticích

Práce na celkové obnově fasád a interiéru (včetně vnitřního vybavení) jedné z nejvýznamnějších církevních památek v kraji byly zahájeny na podzim roku 2021.

Areál zámku v Nařovských Horách

U objektu konírna se podařilo obnovit krovovou konstrukci a střešní krytinu a rehabilitovat funkční využití objektu (chov koní). Obnoven byl rovněž krov a střešní krytina střední části objektu pivovaru čp. 71 s varnou a provizorní zastřešení a statické zajištění stropních konstrukcí v bývalém bytě sládků.

Celková obnova zámku v Týnci

Úsilí o záchranu památky a řešení jejího havarijního stavu je podpořeno z programu IROP. Obnova byla v roce 2021 zahájena stavebními pracemi v interiéru zámku (podlahy, inženýrské sítě atd.).

Prezentační a vzdělávací činnost

Výstava Národní kulturní památka selský dvůr čp. 1 U Matoušů v Plzni-Bolevci

Výstava byla uskutečněna při příležitosti ukončení celkové rekonstrukce usedlosti a představila jak její historii, tak tristní stav v 90. letech minulého století, a především záchranu a obnovu areálu včetně interiérových instalací pro zpřístupnění objektu veřejnosti.

Výstava Roubený dům na Plzeňsku

Výstava *Roubený dům na Plzeňsku* se zaměřila na území okresů Plzeň-město, Plzeň-jih i Plzeň-sever a okres Rokycany. U staveb byly dokumentovány konstrukční prvky, způsob roubení, ale i dispozice. K výstavě byl také vydán kritický katalog.

Památky města Nepomuk v podcastech Českého rozhlasu více na s. 46.

Archeologické léto

Zájemce o archeologii a historii provedli zkušení archeologové v rámci každoroční akce vybranými lokalitami Plzeňského kraje; po dvou z nich (zřícenina hradu Věžka a hradiště Sedlo u Sušice) prováděli i archeologové pracoviště. Návštěvníkům přiblížili výzkumnou práci odborníků a prozradili, jaké pozůstatky lidské činnosti se skrývají pod zemí.

Plzeňské dvorky

Dne 11. září 2021 se uskutečnil 6. ročník již tradiční akce *Plzeňské dvorky*, která provází návštěvníky po skrytých místech Plzně. V sídle ÚOP se návštěvníci podívali i do sklepů a seznámili se s historií domu.

Webový seriál o archeologickém výzkumu

Na webové stránky pracoviště přibýly další díly „seriálu“, který vznikl v předchozím roce za účelem představit popularizační formou archeologický výzkum záchodové jímky v prelaturě bývalého kláštera v Plasích. Vedle samotných okolností výzkumu a způsobu jeho provádění byly prezentovány různé druhy nálezů, a to i v kontextu jejich určení za pomoci historických a přírodních věd na základě mezioborové spolupráce. Seriál se těšil i mediálnímu zájmu.

Publikační činnost

Roubené stavby na Plzeňsku

V souvislosti se stejnojmennou výstavou vznikl kritický katalog, zaměřující se na roubené lidové stavby části Plzeňského kraje. Publikace představuje technologii konstrukce staveb, jejich nejstarší doklady v řešeném území, různé typy a druhy objektů, konstrukční či uměleckořemeslné detaily a také historické snímky fotografa Jana Gryce.

Územní odborné pracoviště v Lokti

Vybrané obnovy památek

Hrad a zámek v Hazlově

V roce 2021 byla dokončena další etapa dlouhodobé obnovy areálu hradu a zámku v Hazlově. Objektu někdejšího zámeckého pivovaru a restaurace byla navráćena podoba z období první republiky, do níž ji v letech 1926–1927 upravil stavitel Johann Köhler. V budově, která po roce 1945 postupně chátrala a byla poničena i požárem, našel nové sídlo obecní úřad a knihovna s multifunkčním sálem.

Děkanství čp. 178 v Horním Slavkově

Na barokní budově děkanství byla v roce 2021 dokončena první etapa záchranných prací. V rámci základního zajištění objektu nový vlastník, město Horní Slavkov, zajistil opravu krovu včetně nahrazení chybějících či nevratně poškozených dřevěných částí a položení nové krytiny. Na dokončené práce budou navazovat další etapy statického zajištění a záchrany dlouho chátrajícího objektu.

Městská branka čp. 8 v Kynšperku nad Ohří

V roce 2021 byla dokončena obnova krovu goticko-renesanční městské branky. Byla opravena konstrukce krovu, navazující hrázděné štíty a vyměněna krytina. Tyto práce představovaly první etapu postupné rekonstrukce, kterou zahájil nový vlastník, město Kynšperk nad Ohří. Současně byla zpracována dokumentace na celkovou rekonstrukci objektu včetně sousedního roubeného domu čp. 9, který je v havarijním stavu.

Dům čp. 8 v Jáchymově

V roce 2021 provedlo město Jáchymov, které goticko-renesanční měšťanský dům v havarijním stavu před dvěma lety zakoupilo, první etapu statického zajištění objektu. Nechal také restaurovat renesanční trámový strop. Byly rovněž zpracovány průzkumy potřebné pro vytvoření architektonické studie řešící celkovou obnovu objektu.

Objev nástěnných maleb v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Kozlově

Několik vrstev rozsáhlých nástěnných maleb pocházejících pravděpodobně ze 14.–16. století odhalil restaurátorský průzkum provedený v roce 2021 v presbytáři kostela Nanebevzetí Panny Marie v Kozlově na Karlovarsku. Průzkum se uskutečnil v rámci rozsáhlé obnovy původně gotického farního kostela, připomínaného v pramenech poprvé v roce 1365.

Usedlost čp. 18 v Milíkově

Dlouhodobá komplexní obnova usedlosti čp. 18 v Milíkově byla ukončena 11. září 2021 slavnostním otevřením nové etnografické expozice. Při obnově areálu byly od roku 2013 postupně opraveny roubené a hrázděné konstrukce, protézován krov obytné budovy, položena nová krytina, repasovány okna, dveře a pavlače i vyměněn hrázděný štít. Investorem obnovy je Muzeum Cheb, příspěvková organizace Karlovarského kraje.

Další události

Slavná lázeňská města Evropy na Seznamu světového dědictví UNESCO

více na s. 45.

Prezentační činnost

Slavné vily s příběhem

Pracovníci ÚOP v Lokti se podíleli na přípravě pořadu Českého rozhlasu *Slavné vily s příběhem*. Jednotlivé díly jsou vysílány každý týden od listopadu 2021 a posluchači se tak mohli seznámit například s Mattoniho vilou v Kyselce, vilou Pupp a Becherovou vilou v Karlových Varech, Fuchsovou vilou v Kraslicích a mnoha dalšími. Pořad, který přibližuje nejen cennou architekturu těchto objektů, ale i jejich historii a někdejší obyvatele, pokračuje i v roce 2022.

Publikační činnost

Heimatstil. Architektura ve službách vlasti a národa

Publikace se věnuje specifickým architekturám vzniklým od 2. poloviny 19. století do roku 1945 na území dnešního Karlo-

varského, Ústeckého a Libereckého kraje. Sleduje, nakolik se úsilí zdejších českých Němců po nalezení vlastní identity odrazilo v místní architektonické tvorbě. Je také připomínkou díla místních německy mluvících architektů a stavitelů, jejichž tvorba byla po léta neprávem přehlížena, ač dosud formuje podobu většiny měst pohraničí. Publikace vznikla v rámci výzkumných projektů NPÚ *Průzkum a prezentace architektury 19. a 20. století* a *Moderní architektura 20. století*, financovaných z IP DKRVO a rozpočtu NPÚ.

Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem

Výzkum a dokumentace památek

Využití bezpilotního letadla pro dokumentaci památek

NPÚ, ÚOP v Ústí nad Labem je od roku 2017 držitelem povolení k provozování leteckých prací v rámci NPÚ. Fotodokumentace pomocí dronu byla v roce 2021 realizována u lokalit Krásný Les-zámek, Krupka-hradiště, Rýzmburk-hrad, Zubrnice-ves a Doubravka-hrad.

Programy aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity – NAKI

Proměna středověkého venkovského kostela jako symbolu duchovní tradice a lokální identity (2018–2022)

Úkolem projektu je dokumentace původních středověkých kostelů v okresech Děčín, Litoměřice, Louny a Ústí nad Labem. Hlavním cílem je zkoumání a definování faktorů, které se zásadním způsobem

podílely na formování proměn kostelů v průběhu středověku. Regiony jsou záměrně zvoleny tak, aby vynikl rozdíl mezi příhraničím (okres Děčín a Ústí nad Labem) a oblastmi vnitrozemskými (okresy Louny a Litoměřice).

Využití metody vícenámkové fotogrammetrie při dokumentaci nálezových situací

Oddělení výzkumů, průzkumů, dokumentace a oddělení specialistů z referátu archeologie ke své práci využívá metodu vícenámkové fotogrammetrie, který z fotografických snímků vytváří trojrozměrné struktury. Tyto modely slouží jako podklad pro měřičskou dokumentaci, kvalitní fotoplány a 3D modely. V kombinaci s dronem lze navíc dokumentovat jinak velmi obtížně přístupné části staveb.

Soubor kamenných prvků – zámek Česká Kamenice

Soubor deseti kamenických prvků, které je možné vztáhnout do doby výstavby zámku z druhé poloviny 16. století, byl nalezen v odstraňované příčce a zadržce vstupu do sklepa. Kamenické články svědčí o existenci řady okenních ostění, portálů a dalších architektonických článků, které se in situ nedochovaly do současnosti. U většiny

těchto prvků se podařilo interpretovat nejen jejich funkci, ale u některých také jejich původní umístění.

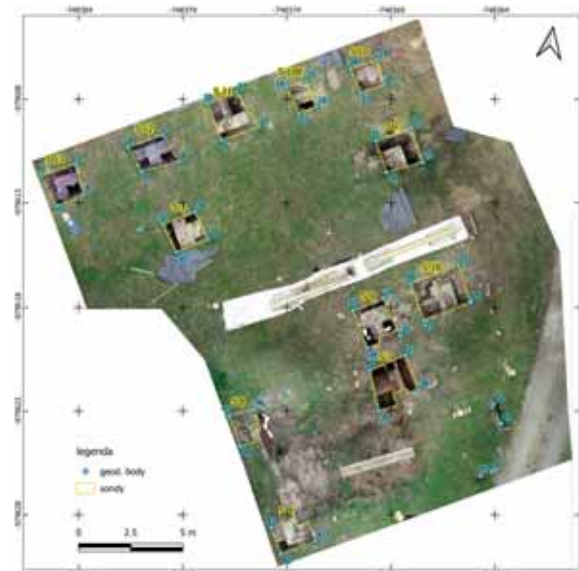
Studna – Ústí nad Labem

Ve spolupráci s Muzeem města Ústí nad Labem byla na parcele č. 4306/175 u Západního nádraží v Ústí nad Labem objevena a zdokumentována studna, patrně vzniklá pro potřeby bývalé továrny na pentle.

Zaniklý mlýn – Týniště u Zubrnice

Ve spolupráci s Muzeem v přírodě Zubrnice byl realizován předstihový archeologický výzkum a dokumentace zaniklého mlýna Schelmühle, který se nachází v areálu zubrnického muzea. Mlýn byl zbořen v roce 1968 v rámci vymezení vodárenského pásma. Výzkum byl vyvolán záměrem muzea přenést na toto místo další stavbu lidové architektury. Na ploše byly identifikovány reliktů obytné a hospodářské budovy a přidružených zděných konstrukcí. Ze snímků pořízených z dronu byl vytvořen digitální model terénu.

Další aktivity pracoviště

Aktivity na zámku Krásné Březno, sídle ÚOP v Ústí nad Labem

15. 9.–16. 11. – SÍLA I BUDOUCNOST JEST NÁRODU NÁRODNOST a DUCH, KTERÝ PRACUJE – Výstavy jsou výstupem projektu *Architektura a česká politika v 19.–21. století* Katedry teorie a dějin umění UMPRUM

13. 10. – otevřený pracovní workshop na téma *Středověké venkovské kostely lounského okresu* realizovaný v rámci projektu NAKI *Proměna středověkého venkovského kostela jako symbolu duchovní tradice a identity místa*

Akce v kostele sv. Floriána, objektu ve správě ÚOP v Ústí nad Labem

28. 5. – Noc kostelů a Muzejně galerijní noc

31. 7. – Hradozámecká noc

Publikační činnost

Monumentorum Custos 2020 – Časopis pro památky severozápadních Čech

Třinácté číslo časopisu vydávaného ve spolupráci

s FF UJEP Ústí nad Labem pojednávalo o zámku Krásný Les, drobných památkách osad Lužec, Mašovice, Maškovice, hradu Doubrovská hora a o pomnicích českých Němců na Chomutovsku, Mostecku a Teplicku.

Monumentorum Custos 2021 – Časopis pro památky severozápadních Čech

Ve čtrnáctém čísle časopisu vydávaném ve spolupráci s

FF UJEP Ústí nad Labem se autoři článků věnovali kostelu sv. Šimona a Judy v Mojžíři, sušárnám chmele na peruckém velkostatku, antickým mramorovým hlavám ve sbírkách Podřípského muzea a středověkým nástěnným malbám v kostele sv. Máří Magdaleny v Zubrnici.

Tatíčku, vrať se k nám! Pomníky velké války na Litoměřicku, 3. díl

Jiří Bureš, Marta Pavlíková
Třetí díl ediční řady o pom-

nících první světové války „Tatíčku, vrať se k nám!“ je věnován Litoměřicku. Rozsah práce a množství dosud zdokumentovaných pomníků zřetelně přibližuje význam tohoto fenoménu v meziválečném období. Podobně jako předchozí díly kniha v abecedním pořádku mapuje pomníky v jednotlivých obcích, přibližuje okolnosti jejich vzniku, symboliku i pozdější osudy, které odrážejí komplikované politické poměry zdejšího regionu.

Varhanářská dílna Fellerů z Libouchce

Vít Honys, Tomáš Horák
K hudebně historickým fenoménům donedávna opomíjené

severozápadní oblasti českého příhraničí 19. století patří mimo jiné také působnost dvou generací varhanářské dílny Fellerů z Libouchce (Königswaldu), jejichž díla v různém stavu zachování dosud najdeme na kůrech řady severočeských kostelů. Publikace zahrnuje vedle životopisných medailonů otce a synů Fellerových také charakteristiku konstrukčních řešení nástrojů a jejich chronologicky řazený popis.

Územní odborné pracoviště v Liberci

Vybrané obnovy památek

Obnova fasády a střechy čp. 1773, ul. Husova, MPZ Jablonec nad Nisou

Objekt je součástí unikátního souboru čtyř řadových secesních vil, které se vyznačují odlišným architektonickým řešením, ale přitom tvoří harmonický a romantický celek. Vily byly postaveny dle projektu Roberta Hemmricha z roku 1903 pro Josefa Scheiblera, mecenáše sousedního starokatolického kostela. Předmětný dům čp. 1773 náleží mezi nejlépe zachované v exteriéru i interiéru, nicméně na fasádách i střeše se významně podepsal zub času. Proto vlastník, kterým je Starokatolická církev, přistoupil k náročné rekonstrukci. Proběhla obnova fasády, repase, výměna oken i okenic a také výměna dožilé střešní krytiny, která byla nahrazena novými pálenými taškami. Kvalitní práci provedla firma Michal Zonyga z Bozkova.

a stropech se ukazují zbytky původních výmalb provedených v syté barevnosti, zajímavý je antikizující figurální vlys v bývalé lázni. Objeven byl rozvod plynu s německými popisy jednotlivých částí domu a dvora. Rekonstrukce vily tak přinesla a stále přináší řadu nových a cenných informací o jejích stavebních a funkčních principech, které dosud nebyly známy.

Jilemnice, objekt základní školy čp. 288

Neorenesanční objekt základní, tzv. Dívčí školy byl vystavěn v letech 1897–99 podle návrhu významného českého architekta Jana Vejrycha. Nákladný stavební podnik ve své době město velmi finančně zatížil, zároveň ale přispěl ke vzniku reprezentativní budovy, která svým monumentálním charakterem odvážně vstoupila do tehdy spíše skromného prostředí podhorského maloměsta. Velkoryse navržené stavby vyžadují od svých uživatelů velkorysý přístup v údržbě. Toto pravidlo však v poválečných letech ve většině přípa-

dů neplatilo, proto bylo po roce 1989 i v Jilemnicích nutné přistoupit k záchraně řady historických objektů. Oprava Dívčí školy byla pro svoji finanční i technologickou náročnost rozdělena do několika etap a po téměř dvaceti letech byla v roce 2021 úspěšně zakončena pokládkou nové střešní krytiny z břidličných šablon.

Obnova usedlosti čp. 15 v Kryštofově údolí

V roce 2021 proběhla další etapa celkové obnovy usedlosti v Kryštofově údolí. Objekt prochází od roku 2016 celkovou obnovou. V předchozích letech došlo ke statickému zajištění roubených a hrázděných konstrukcí přízemí a patra a statickému zajištění kamenného zdiva suterénu. Zároveň došlo k vnitřním úpravám západní části patra (bednění, okna, dveře) a vnějšímu zakrytí roubení v přízemí západního dílu prkenným bedněním. V roce 2021 proběhla oprava krovu a kompletní výměna střešní krytiny. Dožilou eternitovou krytinu nahradily břidlicové šablony ve skladbě dle historické fotodokumentace. Práce byly podpořeny dotací MKČR a Libereckého kraje

Rekonstrukce Liebiegova paláce v Liberci

Od podzimu roku 2020 probíhá celková obnova vily Johanna Liebiega mladšího postavené mezi lety 1871 a 1872 dle návrhu Gustava Sacherse. Probíhající práce odkryly řadu zajímavých uměleckých a řemeslných prvků, včetně historické studny v zadním křídle. Rozkryty byly původní dřevěné a dlážděné podlahy. Na stěnách

a byly provedené ve velké řemeslné kvalitě bez použití novodobých detailů a prvků. Návratem historického typu krytiny došlo nejen k zajištění dobrého technického stavu domu, ale i k výrazně pozitivní pohledové změně objektu.

Obnova barokní sýpky čp. 67 ve Lvově

V roce 2021 byla realizována 1. etapa výměny střešní krytiny na bývalé barokní sýpce v obci Lvová. Dlouhodobě nevyužívaný objekt prochází po změně vlastníka postupnou obnovou s budoucím využitím pro kulturní a umělecké účely. V rámci etapy roku 2021 byla provedena téměř celková výměna střešní krytiny, tesařské zajištění krovu a statické zajištění a obnova zděných říms. Novou krytinou je opět pálená taška bobrovka ve shodném krytí. Práce realizovala firma s velkými zkušenostmi s obnovou památek (Tomáš Hlaváček) a byly provedeny velmi kvalitně, včetně vizuálního i řemeslného zachování veškerých detailů. Práce byly spolufinancovány dotací MKČR. Dokončení střešního pláště je plánováno na rok 2022.

Restaurování

Restaurování sousoší sv. Vavřince, sv. Jana Nepomuckého a sv. Kříže na Masarykově náměstí v Jilemnicích

Sousoší stojící od roku 1836 v severozápadní části Masarykova náměstí je nedílnou součástí MPZ Jilemnice. Na sochách, podstavcích a v kamenném schodišti bylo v minulosti provedeno větší množství nevyhovujících výprav, a proto došlo k celkové důkladné

rehabilitaci této dominanty jilemnického náměstí. Scelující nátěr byl sejmout, degradované povrchy byly ošetřeny, starší vysrávky byly nahrazeny novými. Základní tvarosloví památky bylo doplněno tak, aby dílo působilo celistvě. Doplněvaná místa byla lokálně barevně retušována a provedena nová povrchová úprava zlacením zejména na lemech draperií soch. Malba Krista na kříži byla rekonstruována dle dohledané fotografie.

Restaurování kazatelny z kostela Navštívení Panny Marie v Bozkově více na s. 31.

Publikační činnost

Informační leták – Sloup se sochou Panny Marie a sochami světců, Liberec

V roce 2021 vydalo ÚOP v Liberci leták prezentující vybranou památku na území Libereckého kraje. Tématem letáku se stal sloup se sochami Panny Marie a světců z dílny Matyáše Bernarda Brauna, jenž se nachází v areálu kostela Nalezení svatého Kříže v Liberci.

Fontes Nissae

Prameny Nisy je odborné recenzované periodikum vycházející dvakrát ročně, a to ve spolupráci Technické univerzity v Liberci,

Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Liberci a dalších šesti institucí. Obsah časopisu je zaměřen na památky, historii a umění v oblasti dnešního Libereckého kraje s přesahy do částí někdejších zemí Koruny české, zejména Horní Lužice a Dolního Slezska. Obsah 22. ročníku tvoří recenzované příspěvky, zprávy, recenze a zprávy o literatuře.

Vzdělávací aktivity

KASA

Ve dnech 16.–18. 9. se uskutečnil již 24. ročník Krkonošského architektonického setkání, pořádaného Sdružením polských architektů SARP, pobočkou v Jelení Hoře. Šlo o druhý ročník s přesahem do Čech, a proto na něm participovala Fakulta umění a architektury Technické univerzity v Liberci a nově též NPÚ, ÚOP v Liberci. Tématem ročníku se stal zanikající regionalismus a deformace historických budov z důvodu rozvoje obcí.

Součástí setkání byly dvě exkurze a konference.

Památky kolem nás

Přednáškový cyklus pro veřejnost Památky kolem nás, pořádaný NPÚ, ÚOP v Liberci ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci, představil posluchačům řadu zajímavých témat. Každý měsíc od února do prosince 2021 si mohli zájemci vyslechnout odborné výklady, věnované například nacistické architektuře na Liberecku a Jablonecku, Jakobu Schmeißnerovi či památkovým konverzím.

Územní odborné pracoviště v Josefově

Vybrané obnovy památek

Vodní dílo Les Království

Významná technická památka byla vybudovaná na řece Labi na počátku 20. století. Podnět k výstavbě urychlila v červenci roku 1897 povodeň na Labi. Stavba přehrady byla vybudována podle projektu, který vypracovalo technické oddělení pro úpravu řek za vedení stavebního rady Ing. Josefa Plicky. Stavba vodní elektrárny pod přehradní hrází byla budována v letech 1920–1923 firmou Velflík, turbíny s příslušenstvím dodala Českomoravská–Kolben–Daněk a elektrické zařízení firma Křížik.

Vodní dílo Les Království je tvořeno vlastní kamennou, tížní hrází se dvěma průjezdnými branami, domkem hrázného, drobným hospodářským objektem, levou šoupátkovou věží a vodní elektrárnou. Celé vodní dílo bylo navrženo a realizováno v romantizujícím novogotickém stylu. Věž domku hrázného v podobě konického kuzele a levá šoupátková věž jsou zakončeny cimbuřím, kyklopské zdivo je kombinováno s režným zdivem kolem okenních a dveřních otvorů a dřevěnými hrázděnými prvky. Vlastní objekt domku hrázného slouží zároveň jako krytí šoupátkové šachty s mechanismem regulujícím průtok vody v obtokových štolách přehrady.

V roce 2015–2016 byla projekčně připravena celková obnova vodního díla, dokumentaci zpracovali projektanti pražské firmy HEADHAND na základě stavebněhistorického průzkumu.

V letech 2017–2019 byla provedena celková obnova vodního díla – veškeré kamenné prvky byly očištěny, doplněny nebo vyměněny byly poškozené cihelné prvky, kompletně sanovány byly konstrukce krovů všech objektů, došlo k výměně zcela poškozených krytin za glazované prejzy a obnoven odvod vlhkosti u šoupátkových věží. V domku hrázného byla zpřístupněna věž a uvnitř vybudována edukativní expozice přibližující návštěvníkům historii

vodního díla. Zcela ojedinělým způsobem byl obnoven hospodářský objekt v areálu, který původně sloužil pro chov hospodářských zvířat a jehož stav byl havarijný.

Areál národní kulturní památky doplňuje nové plaňkové oplocení, komunikace kryté kamennou dlažbou a mlaty. Nově zbudované sociální zařízení bylo navrženo v soudobém architektonickém pojetí a materiálech.

Stavební práce v té nejvyšší kvalitě provedla stavební firma Žižka ze Dvora Králové nad Labem, subdodávky renomovaní restaurátoři a řemeslníci. Obnovu celého areálu ve výši 32 milionů Kč financoval ze svých zdrojů vlastník – Povodí Labe.

Hrad Kost

Hrad Kost byl podle historických pramenů založen někdy před rokem 1349, kdy je poprvé zmiňován v souvislosti s Benešem z Vartemberka.

V letech 2019–2021 byl staticky zajišťován skalní masiv, na kterém stojí celý hradní komplex. Kvůli pronikání atmosférických srážek do nestabilního podloží byly narušeny parkánové a hradební zdi.

Součástí projektové přípravy byly různé druhy průzkumů – stavebně technický, inženýrsko-geologický, technologický, stratigrafický, průzkum zasolení a zvlhčení zdiva, restaurátorský záměr pro uměleckořemeslná díla. Archeologický průzkum přinesl mnoho zpřesňujících informací o historickém vývoji hradu. Výsledky a závěry zpracovávají pracovníky Regionálního muzea v Jičíně přispějí k dalšímu prohloubení znalostí o historii této lokality.

K řízenému odvedení dešťových vod se využily jak historické drenáže a spadiště, tak vedení nových kanalizačních sběračů a na ně navazujících svodů vedených zejména v historických trasách. Na tyto zemní práce navázala oprava zpevněných ploch parkánů a nádvoří včetně nezbytného lokálního předláždění. Před kamenickými opravami parkánových a hradebních zdí, které byly ve velmi špatném stavu, bylo staticky zajištěno podloží a zdivo pomocí armoovaných zemních těles a betonových žeber, do nichž byly zapojeny drenážní vrstvy pro odvedení vod do dešťové kanalizace.

Při rozsáhlých kamenických pracích byly zachovány tradiční technologické postupy. Byly odstraněny nevhodné betonové doplňky, rozpadlé úseky byly přezděny a vyspárovány z rubu i líce zdiva. Na Velké věži bylo zachováno a konzervováno původní spárování s dosud soudržnými historickými maltami. Po očištění depozitů, biosanaci a zpevnění povrchových vrstev kamene pomocí organo-křemičitanů se prováděly lazurní retuše a hydrofobní ochrana.

Součástí prací byla oprava krovu a střechy kaple sv. Anny, dílčí obnova kamenných prvků oken Velké věže a doplnění sítí proti ptactvu, repa-

se dřevěných výplní oken a dveří a obnova fasád hradních paláců, revitalizace zahrady na západním parkánu a další drobnější úpravy spojené s návštěvníkem provozem na hradě.

Při této technicky a technologicky poměrně složité akci je třeba ocenit především velmi dobrou spolupráci generálního dodavatele stavby společnosti VPP GROUP z Velimí, kamenické firmy SATES ČECHY z Telče a technického dozoru investora Ing. Tomáše Jakubala.

Další aktivity a publikační činnost

Propagační letáky Kulturní památka a Chráněné území

ÚOP v Josefově pokračoval v podpoře popularizace kulturních památek formou propagačních letáků. Tentokrát s podporou Královéhradeckého kraje vydal leták o Masarykově obchodní akademii v Jičíně a vesnické památkové zóně Nové Smrkovice. Letáky jsou šířeny prostřednictvím informačních center. V elektronické podobě jsou k dispozici i na webových stránkách josefovského pracoviště.

Územní odborné pracoviště v Pardubicích

Vybrané obnovy památek

Stavební obnova vnějšího pláště Langerovy vily ve Svitavách
více na s. 32.

Dělostřelecká tvrz Bouda v okrese Ústí nad Orlicí

Roku 2021 byla ukončena první etapa revitalizace vchodového objektu tvrze Bouda, jejímž předmětem byla stavební rekonstrukce celého vnějšího pláště srubu. Realizována byla nejen oprava a izolace střechy či natažení omítek, ale i výroba a osazení tvarově naprosto přesných replik pancéřových zvonů, střílny těžkého kulometu, granátových skluzů a trub pro stěnové periskopy, pancéřových dveří ve vchodu pro pěší a posuvných vrat ve vjezdu pro nákladní auta.

Obnova kaple sv. Jana Nepomuckého a kostela sv. Václava v Letohradě

V roce 2021 se dočkaly obnovy hned dvě sakrální památky v Letohradě. U kaple sv. Jana Nepomuckého (Na Kopečku) byly dokončeny finální práce na obnově opukových soklů a fasád ambitů kaple, kterým od roku 2009 předcházely dílčí obnovovací práce na střešní krytině, dlažbách, oknech i restaurování kamenných prvků. Ke zdárnému konci dospěly rovněž finální stavební a především restaurátorské práce na bohaté štukové výzdobě čelní fasády kostela sv. Václava. V průběhu obnovy došlo k odkrytí a restaurování kartuše nad vstupními dveřmi a kolorizace erbů donátora H. J. Vítanovského z Vlčkovic. Nad rámec plánovaných etap bylo navíc možné realizovat i obnovu východní fasády kostela. Práce na obou památkách byly po celou dobu prováděny ve vysoké kvalitě a za součinnosti s odpovědnými orgány památkové péče.

Mezinárodní spolupráce

Mezinárodní den archeologie

V sobotu 16. října 2021 proběhla na Příhrádku akce k *Mezinárodnímu dni archeologie*, jež byla organizována společně

s Východočeským muzeem v Pardubicích. Výběr aktivit byl pestrý a zaměřený na všechny věkové kategorie. Na místě bylo možno navštívit písářský stánek, restaurátorskou dílnu, pečetní dílnu pro dospělé i sgrafitovou dílnu pro nejmenší.

Vzdělávací akce

Edukační den pro ZŠ J. A. Komenského Brandýs nad Orlicí

Dne 5. listopadu 2021 zástupci pardubického NPÚ v zámecké zahradě v Brandýse nad Orlicí představili žákům formou komentovaných prohlídek, pracovních listů, různých participativních metod plánování a výtvarných aktivit nejen historii města, ale i památkové hodnoty zdejší městské památkové zóny a jednotlivých nemovitých kulturních památek v ní, a to včetně zámeckého areálu. Takřka dvě stovky mladých posluchačů se rovněž seznámily s autenticky dochovanými stromy, které jsou stěžejními prvky historicky cenné kompozice zámecké zahrady.

Další významní akce

Víkend otevřených zahrad

V rámci *Víkendu otevřených zahrad* 11.-13. června 2021 bylo možné navštívit památku zahradního umění v Hrochově Týnci, Slatiňanech a Litomyšli. Kromě komentovaných prohlídek připravených specialistou na zahradní umění z NPÚ, ÚOP v Pardubicích se návštěvníci mohli účastnit i prohlídek zahrad s kastelánem či doprovodných edukačních programů pro děti.

Dny evropského dědictví na Příhrádku

Během *Dnů evropského dědictví* 11.-12. září 2021 na Příhrádku proběhly komentované prohlídky historických, běžně nepřístupných prostor, ve kterých sídlí pardubické pracoviště NPÚ spolu s místní galerií a knihovnou. Kromě toho byly na místě připraveny sgrafitové dílničky (nejen) pro děti.

Podzimní městské slavnosti s Veteran klubem

Při příležitosti Podzimních městských slavností 9. října 2021 uspořádali pracovníci ÚOP v Pardubicích ve spolupráci s Veteran klubem Pardubice na Příhrádku výstavu historických vozidel, prvorepublikovou autoškolu a dětskou tvořivou dílničku. Všechny aktivity se setkaly s velkým zájmem a kladnou odezvou ze strany návštěvníků.

Územní odborné pracoviště v Telči

Vybrané obnovy památek

Restaurování barokního oltáře v kapli Nejsvětější Trojice ve Švařci více na s. 33.

Komplexní restaurování náhrobních kamenů na židovských hřbitovech

V roce 2021 proběhla již šestá etapa restaurování náhrobních kamenů na židovském hřbitově v Hořepníku. Souběžně probíhají práce i na hřbitovech v Černovicích a v Kamenici nad Lipou. Cílem je nejenom náprava a zastavení degradačních procesů jednotlivých náhrobků, ale i celkové zhodnocení vizuální podoby celku hřbitova. Náhrobky jsou často vyvrácené, někdy i přelámané, různé druhy kamene

podléhají destrukci zvětráváním. Mnohdy je úspěchem záchrana samotné stély, jindy obnova textu, se zachováním zbytků původní polychromie. Práce jsou spolufinancovány z programu Podpora obnovy KP prostřednictvím ORP.

Obnova domu v Jihlavě

Obnova renesančního měšťanského domu U Mincovny 82/6 v Jihlavě proběhla současně s obnovou sousedního domu č. o. 8 pro účely městského magistrátu. Byla vedena snahou o rekonstrukci památky podle

stavební a fotografické dokumentace před rokem 1937, kdy byla původně klasicistní podoba domu redukována a došlo ke zvětšení a výměně oken. Ve 2. polovině 70. let byl dům výrazně upraven Krajskou vojenskou správou. Současnou stavbou, s dílčí podporou Programu regenerace, byly zajištěny statické poruchy v přízemí a na arkýři v patře a v interiéru byly doplněny některé prvky dle klasicistních vzorů.

Restaurování čelní fasády kostela sv. Jana Křtitele v Počátkách

V roce 2018 byly započaty práce na obnově kostela restaurováním zdobného kamenného portálu. O rok později byly odborně opraveny boční portály, patky pilastrů a sokly průčelí. Práce poté pokračovaly zrestaurováním horní části atiky včetně kamenných zdobných prvků vrcholu štítu a jejich doplněním o kovové zlacené ozdoby – plamínky, rozety a části kříže. V roce 2021 byla zkompletována celá čelní stěna kostela obnovou fasády včetně štukových prvků. Všechny etapy prací byly financované z Programu regenerace.

Rekonstrukce radnice v Telči

Od roku 2020 probíhá rekonstrukce vnitřních prostor objektu radnice čp. 10 na náměstí Zachariáše z Hradce v Telči, za přispění fondu IROP. Jde převážně o vnitřní úpravy všech podlaží pro potřeby městského úřadu s možností využití některých prostor jako výstavních místností. V suterénu byly vybourány podlahové vrstvy a částečně se zde změnila i dispozice. V 1. NP byl přebudován levý trakt Informačního centra a ve 2. NP odstraněny novodobé zásahy a nově upravena obřadní místnost i jednacích sál. Došlo i na opravu dvorního křídla, stodoly uzavírající dvůr a dokončuje se revitalizace prostor zahrady.

Dům v Třebíči prochází omlazovací kúrou

Dům čp. 64 v Blahoslavově ulici prochází obnovou, v roce 2021 byla dokončena uliční fasáda. Rekonstrukce její spodní poloviny vychází ze starých fotografií a kombinuje plochy stříkané a hlazené omítky. Zásahu na historicky přesvědčivém výsledku má provedení prací zkušeným štukatérem, užití odpovídajících vápenných materiálů a důslednost a nasazení samotného stavebníka. Postupující obnova dává naději, že se objekt zařadí do společnosti domů, které díky uvědomělým majitelům získaly statut kulturní památky, veřejnou finanční podporu a dočkaly se záchrany inspirující i ostatní.

Operativní průzkum a dokumentace

Fara v Hořepníku, prohloubení historie

Při dokumentaci farního dvora bylo využito možnosti prozkoumat objekt fary před rekonstrukcí pomocí omezených invazivních sond. Dle vnějších znaků se fara jeví jako pozdně barokní. Při vnitřní prohlídce se však ukazují známky staršího původu. Hlubší průzkum posiluje domněnku, že fara pochází z předbarokní doby, respektive z období renesance. Vzniká teorie, která vyplývá mimo jiné i z dispozice sklepení, že starší stavba byla menší a její uliční čára se nacházela uvnitř současné barokní dispozice.

Soutěže a ocenění

Obnova synagogy v Polici získala prestižní ocenění více na s. 17.

Havlíčkův Brod se stal Historickým městem roku 2020

Ocenění Historické město roku 2020 putovalo v loňském roce na Vysočinu. Zvítězil Havlíčkův Brod, který příkladným způsobem dokázal, že i město, jež dožilo razantních urbanistických ztrát v průběhu 20. století, lze pečlivě obohacovat citlivými obnovami historických objektů,

smysluplnou kultivací městského centra a v jeho důsledku zvyšováním životní úrovně obyvatel i podnikání v něm. Příklad Havlíčkova Brodu je inspirativním pochopením smyslu památkové péče v městských památkových zónách.

Další významné aktivity

Předseda Senátu navštívil telčské pracoviště NPÚ více na s. 46.

Vzdělávací aktivity

Putování archeologií Vysočiny

V rámci Mezinárodního dne archeologie uspořádalo ÚOP v Telči přednášku o archeologii v Kraji Vysočina. Přednášející Stanislav Vohryzek představil vývoj osídlení na území kraje od paleolitu po raný novověk na příkladu vybraných lokalit. Byly též prezentovány informace o současné organizaci archeologie v rámci kraje a o zákonných povinnostech stavebníka z hlediska archeologie.

Má vlast cestami proměn

Na přelomu dubna a května byla na venkovním prostranství Lanneřova domu v Telči k vidění putovní výstava *Má vlast cestami proměn*. Prostřednictvím fotografií a příběhů přinesla svědectví o příznivých proměnách zanedbaných míst

a sídel v naší krajině. Prezentovala nejen obnovy kulturních památek, ale také rekonstrukce, revitalizace a úpravy veřejných prostranství a objektů určených pro společenské či kulturní účely. V Telči byly vystaveny objekty z Královéhradeckého a Pardubického kraje a Kraje Vysočina.

Představení monografie Telč a jezuité. Řád a jeho mecenáši

Monografie je jedním z výstupů stejnojmenného projektu, jenž měl za úkol poznat a popsat fungování řádu v Telči, vztah majitelů panství, členů jezuitského řádu, představitelů katolické církve a městské komunity. Autoři v ní prezentují dějiny domu třetí probace Tovaryšstva Ježíšova v Telči. Přímý vzhled do společenství řeholníků čtenáři poskytují fiktivní líčení jednoho z nich, řádového historika Joanna Millera. Editory publikace jsou Ivana Čornejová, Jiří M. Havlík a Josef Hrdlička.

Mezinárodní spolupráce

Scola Telcz – Intouchable

V roce 2021 proběhla Scola Telcz pouze online. Třináct studentů z ČR, Slovenska a Rakouska se zajímalo o virtuální obraz Telče a jeho možnosti. Více na s. 37.

Územní odborné pracoviště v Brně

Vybrané obnovy památek

Restaurátorská obnova rumpálu se šlapacím kolem na hradě Boskovic

Dřevěný rumpál tvořený mohutnou hřídelí z dubového dřeva a poháněný šlapacím kolem je jediným dokladem technického zařízení pro čerpání

vody v hradní architektuře na Moravě, druhý obdobný systém se u nás nachází pouze ve Studniční věži na hradě Karlštejn.

Rumpál byl funkční ještě v 70. letech 20. století. Systémem dvou okovaných věder na jednom řetězu, kdy jedno vědro stoupalo nahoru plné a druhé klesalo prázdné k hladině vody, vytahoval vodu z 26 metrů hluboké studny. Samotný systém vodního režimu pro tuto studnu je velmi unikátní, jedná se o podzemní soustavu dvou cisteren propojených navzájem podzemní chodbou se spádem do studny uvnitř hradeb. Na hladině studny je tak stále patrný přítok vody z podzemního systému. K pohonu rumpálu sloužilo šlapací kolo o průměru 3,8 m.

Technické zařízení je datováno na základě letopočtu vyrytého na parapetu okna studny do roku 1671, čemuž odpovídá i výsledek dendrochronologického průzkumu dubového trámu pro uložení kola – rok 1669.

Po zdařilé restaurátorské obnově je tak jediným funkčním systémem tohoto stáří a typu na našem území.

Jubilejní park ve Znojmě, I. a II. etapa obnovy

Znojemský Jubilejní park představuje jeden z nejlépe zachovaných objektů prvorepublikové zahradní architektury v České republice. Cílem realizace památkové obnovy bylo navrátit parku jeho historickou podobu podle plánů zahradního architekta Josefa Kumpána z roku 1928. Při obnově v rámci I. etapy na přelomu let 2018/2019 byl do původní podoby uveden kompoziční celek Rozária se zahlabeným travnatým parterem a centrálním okrasným bazénem a Botanická zahrada s alpinem, suchými květinovými zídkami, záhony a bazénem. Během II. etapy v průběhu roku 2020 proběhla obnova kompozičních částí Rekreačního trávníku s kamenným schodištěm a trávníky a Květnice s centrálně umístěnými slunečními hodinami v zahlabeném parteru, kde byly obnoveny suché zídky a květinové záhony. Ve všech obnovených částech parku byla rekonstruována cestní síť, vodní systém, doplněn parkový mobiliář odpovídající historické předloze proběhla kovářská repase oplocení a byly vysázeny nové stromy a keře.

Zámek Moravský Krumlov – restaurování malířské výzdoby klenby více na s. 34.

Obnova budovy Českého rozhlasu (bývalé České banky Union) v Brně, Beethovenova 4

Jedna z nejvýznamnějších budov brněnského funkcionalismu architekta Ernsta Wiesnera byla postavena v letech 1921–1926 pro Českou banku Union a od roku 1950 je sídlem Českého rozhlasu Brno.

Po několika letech byla v roce 2021 dokončena celková obnova objektu, která zahrnovala kromě nových technických instalací a modernizace všech nahrávacích studií a režii i vytvoření nového archivu v suterénu objektu a obnovení střešního pláště s vytvořením nové pobytové terasy. Rehabilitovány byly dispozice interiérů se snahou o navrácení jejich reprezentativní podoby, z tohoto důvodu byla obnova autentických povrchů vedena v režimu restaurování. V bývalé bankovní hale byl nově vytvořen koncertní sál. Veškeré práce byly vedeny snahou o navrácení autentické podoby objektu v době jeho vzniku.

Obnova uličního průčelí v Brně, Merhautova 42

Nájemní dům Merhautova 42 je součástí jednotné uliční řady mohutných secesních domů historizující formy realizovaných kolem roku 1910 podle návrhu architekta Vladimíra Fischera. V souvislosti s renovací fasády byl proveden její stratigrafický průzkum, byla odstraněna souvrství novodobých nátěrů a omítek, byl obnoven otvor nadsvětlíku nad hlavním vstupem, rozměrově byly upraveny sekundárně zvětšené otvory sklepních okének, v návaznosti na zjištění stratigrafického průzkumu byly doplněny prvky plastické výzdoby a plochy hladkých a strukturovaných omítek a proveden finální fasádní nátěr. Veškeré sekundární výplně (vyjma jednoho vstupu do provozovny) byly nahrazeny novými prvky s dřevěnými rámy, profilací a kováním navazujícím na původní provedení. Vnější vzhled domu tak byl úspěšně přiblížen autentické podobě z doby vzniku.

Vzdělávací aktivity

Workshop zachraňte stodoly v Hrubé Vrbce více na s. 39.

Univerzita třetího věku Masarykovy univerzity v Brně

V průběhu roku 2021 zajišťovalo pracoviště kurz Kulturní dědictví a památková péče na Moravě v rámci Univerzity třetího věku Masarykovy univerzity v Brně. Pro každý ročník je třeba připravit celkem 15 přednášek a přednášejícími jsou kromě pracovníků ÚOP v Brně i kolegové z ÚOP v Kroměříži. Vzhledem k epidemické situaci přednášky nemohly zaznít naživo, ale přesunuly se z přednáškového sálu do online prostředí. Připravené přednášky představovaly nejrozličnější témata, např. renesanční a manýristické štukatéřství v Čechách a na Moravě, stavby s orientální tematikou v památkách zahradního umění v ČR se zaměřením na Moravu, či památky lidového stavitelství Zlínského kraje. K neúspěšnějším pak patřily například přednášky *Cesty k nebesům. Křížové cesty a svěcení krajiny* nebo *Experimentální archeologie a muzea v přírodě v České republice a okolí*.

Kurz Kulturní dědictví a památková péče na Moravě je dlouhodobě velmi úspěšný, jeho kapacita bývá zaplněna během několika hodin, a přednášky tak budou připraveny i pro následující akademický rok.

Výzkumná a publikační činnost

V souvislosti s připravovanou sanací hradebního okruhu hradu Bítova byl realizován zjišťovací archeologický výzkum, jehož výsledky jsou jedním z podkladů při památkové obnově.

V první fázi archeologického výzkumu byly zvoleny nedestruktivní postupy, následně, na základě výsledků měření, byly realizovány ručně kopané sondy. Výzkum samotný se soustředil hlavně na plochu příhradku (předhradí) na západním konci hradní ostrožny. Pouze jedna sonda se nacházela na mostě vedoucím dnes do hlavní vstupní brány. I přes plošně nevelký rozsah sond byly učiněny důležité poznatky o starší podobě hradu Bítova.

Jako zásadní se jeví zjištění sond v příhradku, které doložilo mohutnou navážku tvořenou historickými terény v celém prostoru, a dále byla ověřena situace u zadržené brány, kde se podařilo zachytit pochozí horizont zpevněný maltou. Hloubka povrchu terénu v době existence brány je oproti dnešnímu o 3 m níže. Na základě vyhodnocení náleзовé situace sondy u paty dolní britové věže a navazující hrady se dá předpokládat, že ke stavbě této části hrady a věže došlo již na přelomu 12. a 13. století, což potvrzují i dendrochronologická data, získaná ve věži z pozůstatků původních dřevěných prvků. Severozápadní předpolí hradu (tzv. příhrádek) se tak řadí k nejstarším hradním architekturám na Moravě.

Prezentační činnost

Publikační řada *Portrét ulice* je zaměřena na popularizaci historické zástavby města Brna s cílem zvýšit povědomí obyvatel moravské metropole (a nejen jich) o velkých hodnotách, které se vyskytují kolem nich, v sousedství jimi obývaných domů nebo na ulicích, kde se odehrává jejich život. Tyto hodnoty spoluvytváří jedinečný kulturní ekosystém města, který je však kvůli jejich ztrátám narušován. V Brně, které je vinou kauzy „pozdních zápisů“ památkově zdaleka nejpostiženější sídlo ČR, se vede i těmito nenásilnými prostředky boj o památkovou podstatu města, o architektonické bohatství, které je významným kulturním dědictvím nejen obyvatel města, ale celé naší země. V rámci série *Portrét ulice* byl v roce 2021 vydán druhý díl, věnovaný tentokrát ulici Lidické.

Metodické centrum moderní architektury v Brně

Výzkumná a publikační činnost

V rámci výzkumného cíle Moderní architektura 20. století, financovaného z institucionální podpory Ministerstva kultury na dlouhodobý koncepční rozvoj, vznikla výstava a publikace nazvaná *Hotely. Architektura 20. století*. Kniha mapuje více než stovku hotelových staveb na území České republiky. Výstava se konala od 8. října do 13. prosince 2021 v přednáškové budově MCMA v Brně-Pisárkách.

Mezinárodní spolupráce

S podporou finančních prostředků programu Interreg V-A Rakousko-Česká republika a díky spolupráci s vídeňským Muzeem užitého umění MAK a dolnorakouským spolkem ORTE připravilo MCMA dvě akce k výročí 151 let od narození Adolfa Loose. V říjnu se konalo meziná-

rodní symposium věnované tomuto světovému architektovi, jeho dílu i dílu jeho následovníků, v listopadu pak proběhla odborná exkurze po vilách Adolfa Loose ve vídeňské čtvrti Hietzing. Především velmi dobře obsazené symposium mělo velký dopad – kromě posluchačů v sále metodického centra mohli zájemci sledovat živý přenos tlumočený do češtiny a němčiny, záznam je na webu dostupný i nyní.

MCMA se podílelo také na online semináři *Rekonštrukcia a ochrana architektúry 2. polovice 20. storočia*, pořádaném Iniciativou za moderní architekturu a konaném 24. listopadu 2021. Petr Svoboda na akci představil českou metodiku hodnocení a ochrany poválečných staveb na několika příkladech z praxe a zúčastnil se moderované odborné debaty.

Prezentační činnost

Výstavy v areálu vily Stiassni byly až na jedinou výjimku z důvodu pandemie onemocnění covid-19 zrušeny. K již zmíněné výstavě věnované hotelové architektuře se konala komentovaná prohlídka určená nejširší veřejnosti.

Výstavy, na kterých se MCMA podílelo, se však konaly na jiných místech. Autorská výstava MCMA *Architekti Lev Krčha a Stanislav Tobek* měla od srpna do října reprízu v Městském muzeu Velká Bíteš.

Další výstava – modely staveb Adolfa Loose od profesora Yoshio Saku- raie – pro kterou MCMA převzalo roli kurátorství a produkce, se z vily Stiassni přesunula nejprve do Českého centra ve Vídni a poté do Paříže na školu architektury ENSA Paris-Val de Seine.

Dne 18. prosince pořádalo MCMA vzpomínkový happening na zakladatele československé moderní architektury Jana Kotěru před jeho rodným domem.

Územní odborné pracoviště v Olomouci

Vybrané obnovy památek

Obnova trámového stropu nad lodí kostela sv. Floriána v Bochoři

Kostel sv. Floriána je významnou sakrální stavbou vystavěnou v novogotickém stylu v roce 1875 podle projektu Gustava Meretty. Dekorativně malovaná stropní konstrukce, složená ze spřažených trámů, se potýkala se silným napadením hnilobou. Po jejím rozkrytí byl zjištěn havarijní stav velké části trámů. V letech 2020 a 2021 došlo k obnově dřevěného malovaného stropu do jeho původní podoby.

Rekonstrukce věží kostela Zvěstování Panny Marie ve Šternberku

Zahájení obnovy severní věže začalo již v roce 2020 postupnou demontáží střešní krytiny, kovového kříže a celé dřevěné konstrukce krovu severní věže. Následovala stavba nového dřevěného krovu, který byl ve výšce šedesáti metrů od paty kostela postupně sestaven z jednotlivých předem připravených prvků – kopiemi původního krovu. Poté firma osadila původní restaurovaný kříž a celá střecha byla oplechována měděným plechem. V následujícím roce byla stejným způsobem obnovena i jižní věž.

Rekonstrukce zámeckého parku v Citově

V parku vybudovaném v roce 1845 byly postupně obnoveny pískované cestičky, dlážděné plochy, obnovena kašna se sochou andělka s trubkou, restaurována socha dívky před

zámkem, obnovena ohradní zeď a vstupní brány a v neposlední řadě byla do parku vysazována vegetace. Do severní části se dosadily okrasné dřeviny a současně došlo k obnovení ovocné zahrady s hlavními cestami lemovanými ovocnými stromy. V parku se dochovalo i několik starých původních stromů.

Stavební obnova původního kláštera klarisek s kostelem sv. Kláry v Olomouci

Zhruba dva roky trvající etapa stavební obnovy objektu využívaného Vlastivědným muzeem v Olomouci, kde došlo ke komplexní obnově všech krovových konstrukcí, byla svým způsobem výjimečnou akcí. Na základě podrobného stavebně-technického průzkumu krovů vznikl staticky podložený projekt jejich obnovy. Základním kritériem obnovy bylo zachovat jak konstrukční systém krovů, tak i maximum původního materiálu.

Evidence a dokumentace památek

Odborná knihovna olomouckého pracoviště je zaměřena na oblast památkové péče, architektury, dějin umění, historie, archeologie a jim příbuzných oborů. V současnosti čítá 16 703 publikací včetně periodik.

Digitalizace údajů o památkovém fondu v GIS a Památkovém katalogu

Dokončena byla revize rozsahů památkové ochrany nemovitých kulturních památek a pokračovaly opravy bodové identifikace jednotlivých objektů a částí pro správné fungování Památkového katalogu. Došlo k odesílání požadavků na opravy kódů ochrany k parcelám katastru nemovitostí pro památkově chráněná území a ochranná pásma.

Archeologické výzkumy

Záchranný archeologický výzkum během výstavby tramvajové tratě v Olomouci-Povelu

V místech současné Zikovy ulice se v předvelkomoravském období nacházelo významné centrum s doklady přítomnosti elit (ostruhy, opasková kování) i řadou importů (jantar, skleněné perly, zlaté a stříbrné šperky), objevené a částečně zkoumané v 80. letech 20. století. Současný výzkum se soustředil do severní části sídliště a přispěl zejména k poznání rozsahu a podoby areálu, a to i pomocí moderních přírodovědných metod jako radiokarbonové datování, archeobotanika, palynologie apod.

Vzdělávací a prezentační činnost

Mezinárodní den archeologie

Archeologové olomouckého ÚOP prezentovali výsledky své práce široké veřejnosti prostřednictvím *Mezinárodního dne archeologie* (16. října 2021). Pod koordinací odboru archeologie generálního ředitelství NPÚ byla uspořádána posterová prezentace v Liliové ulici č. 5 v Praze, kde byly představeny výsledky rekonstrukce pozdně gotické podoby kostela sv. Petra v Olomouci.

Výstava archeologických nálezů ve věži olomoucké radnice

V menší vitríně je dokumentována radniční věž a kopie dokladů vyjmutých z jejích makovic z let 1551–2019. Ve velké vitríně se nachází archeologické nálezy od 12. do cca počátku 16. století, ale můžeme zde vidět také unikátní románské dlaždice z podlahy kostela na Dolním náměstí z 12. století. Dále je zde soubor ručně vyrobených drobných plastik zvířátek (koníčků) i torzo ruky, nebo hlava koně z aquamanile (nádobu sloužící k mytí rukou) ze 14. století. V ústřední nise je vystaven exkluzivní nález – keramická „pečeť“ s opisem *Sigillum S. Venceslai*, tj. pečeť sv. Václava. Zřejmě se jedná o gotickou (14. století) obchodní známku či kolek, kterým bylo opatřeno nějaké zboží.

Územní odborné pracoviště v Kroměříži

Obnovy památek

Více o významných obnovách **Sloup Nejsvětější Trojice v Kroměříži a Zámek Lešná v areálu Zoo Zlín** na s. 35.

Kanovnické domy v Kroměříži

V roce 2021 došlo k zajišťování stavu vlhkosti u kanovnických domů v Kroměříži. Po adaptaci budov ze 17. století pro účely lidové školy umění došlo k nešetrnému zaomítání historického sklepního zdiva, které je starší než budova samotná. Cílem projektu bylo tyto nešetrné úpravy odstranit, zdivo obnažit a otevřít větrací otvory k zajištění cirkulace vzduchu a vysychání vlhkosti. Zprvu bylo navrženo oklepání jemnou ruční mechanizací a následně rozšířeno o možnost použití pneumatického kladiva. To bylo použito pouze na poloviční hloubku cementových omítek, které byly ručně doklepány a očištěny. Po dokončení byly odhaleny zadržované otvory, výklenky a druhotně užitá kamenná prvky.

Zámek Kinských ve Valašském Meziříčí

Roku 2021 byla dokončena rozsáhlá rekonstrukce zámku Kinských, který je ve správě Muzea regionu Valašsko. Během rekonstrukce byl řešen nevyhovující technický stav stavebních konstrukcí zámku, technické infrastruktury, provozního zázemí, depozitářů a expozic. Vstupní kamenné portály s erbem

Kinských byly restaurovány. Patrová přístavba se zimní zahradou byla obnovena v původní podobě. Zámek získal nový fasádní nátěr.

Vinohradnická buda ve Veletínách

V roce 2021 pokračovala obnova dvouprostorové přízemní stavby – lisovny, která byla poznamenána dlouhodobou absencí údržby.

První etapa obnovy byla zahájena již v roce 2020. V roce 2021 došlo k přeložení střešní krytiny a jejímu doplnění, výměně tesařských prvků a další obnově omítek v exteriéru i interiéru. V roce 2022 bude zpevněna plocha po obvodu objektu. Obnova proběhla se snahou o respektování všech dochovaných památkových hodnot za pomoci tradičních materiálů a technologií.

Soutěže a ocenění

Soutěž o titul Historické město roku 2020 – krajské kolo ve Zlínském kraji

Začátkem roku 2021 proběhlo krajské kolo soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ve Zlínském kraji, krajská komise hodnotila rok předcházející. V krajském kole bojovala o postup do celostátního klání celkem tři města: Holešov, Kroměříž a Uherské Hradiště. Vítězem krajského kola se stalo město Holešov. Hodnotící

komise ocenila zejména komplexní přístup k obnově prostranství náměstí Sv. Anny, do něhož bylo citlivě začleněno torzo bývalých masných krámů s barokním průčelím z první čtvrtiny 18. století. Celostátním vítězem soutěže a nositelem titulu Historické město roku 2020 se stal Havlíčkův Brod z Kraje Vysočina. Vyhlásovatelem soutěže jsou Ministerstvo kultury, Ministerstvo pro místní rozvoj a Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska.

Patrimonium pro futuro 2021

Kroměřížské odborné pracoviště NPÚ za Zlínský kraj nominovalo celkem tři počiny. V kategorii Záchrana památky byla nominována záchrana areálu valašské venkovské usedlosti čp. 285 v Karolince. V dalších kategoriích získala ocenění obnova jídelny Libušín a nález středověkých konstrukcí topenišť v klášteře na Velehradě. Více k oceněným památkám na s. 17 a 15.

Vzdělávací a prezentační činnost

Konference Historické zahrady Kroměříž 2021 více na s. 46

Workshopy a komentovaná prohlídka zřícenin hradů Nový Šaumburk (Zubříč) a Starý Světlov

V roce 2021 ÚOP v Kroměříži ve spolupráci se Spolkem hradu Nový Šaumburk zorganizovalo ve dnech 24.–25. června a 6.–7. srpna pro odbornou veřejnost pracovní semináře a v sobotu 26. června 2021

pro širokou veřejnost komentovanou prohlídku zříceniny hradu Nový Šaumburk na Kroměřížsku. Sobotní prohlídky s odborným výkladem o stavební historii a archeologických nálezích se zúčastnilo téměř 60 zájemců.

Další pracovní seminář se zaměřením na čištění a konzervaci zdíva se uskutečnil ve dnech 7.–9. července 2021 tentokrát na zřícenině hradu Starý Světlav poblíž Provodova.

Prázdniny pro rodiny v Květné zahradě v Kroměříži

V Květné zahradě v Kroměříži se během července a srpna konaly již tradiční programy – *Tajemství osmistěny*, *Výtvarná dílna*, *Hravá Květná zahrada* – určené pro rodiny s dětmi. Šestou sezónou programů připravili lektori Metodického centra zahradní kultury ÚOP v Kroměříži.

Buchlovský Sciurus 2021 – Již 11. ročník tradiční akce se uskutečnil po roční pauze v pátek 1. října opět na Státním hradě Buchlov.

Přednáškový cyklus Střípký z dějin zahradního umění

Metodické centrum zahradní kultury kroměřížského pracoviště Národního památkového ústavu připravilo ve spolupráci s Krajskou knihovnou Františka Bartoše ve Zlíně podzimní cyklus přednášek, který představil historické zahrady a krajinářské parky České republiky. Posluchači měli možnost navštívit celkem čtyři přednášky s pestrými tématy (27. 10. *Kouzlo středověku a renesance v našich zahradách*, 3. 11. *Kouzlo baroka v našich zahradách*, 1. 12. *Kouzlo našich krajinářských parků*, 8. 12. *Příběhy zahradní archeologie*), které připravili Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D., a Mgr. Jiří Janál.

Evidence a dokumentace památek

V roce 2021 proběhly změny v evidenci tzv. pozdě zapsaných památek. Jedná se o kulturní památky, které byly do státních seznamů zapsány podle pravidel stanovených v zákoně č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, až po 1. 1. 1988, tedy po nabytí účinnosti zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, kterým byl zákon č. 22/1958 Sb. zrušen. Ve Zlínském kraji se tento stav týkal 56 nemovitých kulturních památek, které na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2020 nejsou kulturními památkami.

Během roku 2021 se podařilo tři nemovitosti ze seznamu tzv. pozdě zapsaných památek opět prohlásit za kulturní památky. Jedná se o dvě vinohradnické budy z obcí Veletiny a Vlčnov a městský dům čp. 189 ve Valašských Kloboukách.

Publikační činnost

Více ke kolektivní monografii **Stavby s orientální tematikou v památkách zahradního umění v ČR** na s. 41.

Hřbitov ve Střílkách.

Příběhy barokního torza / 2. svazek ediční řady *Ingredere hospes*. Editio monographica

Miloš Stehlík, Tomáš Malý, Michal Konečný, Pavel Suchánek
Hřbitovní areál v obci Střílky patří mezi

významné barokní památky – architektura a sochařská výzdoba hřbitova pocházejí z 30. a 40. let 18. století – zároveň však platí, že dnešní podoba výzdoby tohoto místa představuje jen torzo původně zamýšleného celku. O hřbitově ve Střílkách dosud scházelo ucelené pojednání. Publikace nabízí uměleckohistorický, stylově-interpretativní způsob uchopení tématu, a to prostřednictvím nepublikované studie z 50. let profesora Miloše Stehlíka, upravené a doplněné samotným autorem o poznámky k architektonickému dílu Ignáce Josefa Cyraniho a k tvorbě sochaře Bohumíra Fritsche. Druhá, rozsáhlejší část knihy je napsána z pohledu dějin umění a kulturní historie.

Hrad Křídlo. Historie, stavební vývoj a archeologie zříceniny šlechtického sídla v Hostýnských vrších / 3. svazek ediční řady *Ingredere hospes*. Editio monographica

Radim Vrla – Dalibor Janiš a kolektiv
Kolektivní monografie představuje souhrn všech dostupných poznatků k dějinám a stavebnímu vývoji hradu Křídlo. Pozornost je věnována písemným i archeologickým pramenům. V průběhu záchranných prací a při přípravě této monografie byla provedena také detailní dokumentace hradního areálu, stavebních konstrukcí a architektonických prvků. Monografie věnuje pozornost také archeologickým nálezům pravěkého a středověkého stáří, stavebnímu materiálu hradu Křídlo a geologii jeho okolí. Poslední kapitola je věnována problematice památkové péče a rekapituluje záchranné práce realizované od roku 2005.

Ingredere hospes XIII. Časopis Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Kroměříži za období 2019–2020
Kolektiv autorů

Pravidelná publikace Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Kroměříži, představuje zajímavé informace a souvislosti z oblasti památkové péče zejména ve Zlínském kraji.

Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži

Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži (MCZK) realizuje široké portfolio aktivit v metodické, vědecké i edukační oblasti. V roce 2021 pracovníci centra připravili k vydání odbornou knihu **Stavby s orientální tematikou**

v památkách zahradního umění v ČR, více na s. 41, průvodce po zámeckém parku po Veltrusech **Veltrusy, deset podob krajinářského**

parku a článek **Orientalism in 18th and 19th Century Gardens and Parks in the Czech Republic**, který byl publikován v časopise *Die Gartenkunst* 2021/2.

Tradiční přednáškový cyklus *Zahradní kultura v souvislostech* byl v první polovině roku přenesen do online prostoru, další čtyři přednášky již zazněly v přednáškovém sále. Mimo tento cyklus pracovníci centra realizovali dalších 17 odborných i populárně naučných přednášek pro různé spolky a organizace včetně zajištění programu na akci *Slavnost růží* na Státním zámku Veltrusy. Ing. Michaela Letá se zúčastnila mezinárodní konference *Mihály Mőcsényi Garden Art and Garden History Conference: Baroque Garden Art*, věnované evropským barokním zahradám s příspěvkem **Flower Garden in Kroměříž, History and Present**. MCZK se stalo spoluorganizátorem odborné

konference **Historické zahrady Kroměříž 2021 – současné umění v historických zahradách**, více na s. 46.

Centrem vytvořená putovní panelová výstava *Zahrady a zahradníci rodu Valdštejnů* byla v roce 2021 vystavena na Státním zámku Kozel, hradě Lukov a zámku Sarny (Polsko), kde ji bylo možné navštívit do konce května 2022. Tento zámeček poskytuje zázemí pro nově vznikající Evropské centrum Eduarda Petzolda.

V roce 2021 byla v rámci projektu NPÚ *Rok osvětské šlechty* nově zpracována výstava *Stavby s orientální tematikou v historických zahradách v ČR*. Výstava mapuje fenomén orientálních staveb (pavilonů, mešit, mostků apod.) v zahradách a parcích na území naší republiky. Zájemci si výstavu mohli prohlédnout během letních měsíců v Květné zahradě v Kroměříži a během podzimních měsíců v oranžerii státního zámku Manětín. V rámci spolupráce s ÚPS v Praze a Kroměříži se dále MCZK metodicky podílelo na obnově zámeckých parků v Kynžvartu a Raduni. Pro zámecký park v Raduni byl připraven průvodce pro děti ve formě *Mapy zážitků*.

MCZK pokračovalo v roce 2021 ve výzkumném projektu zaměřeném na ověření rezistence nových kultivarů zimostřázu (*buxus*) vůči houbovým chorobám.

V edukační oblasti kromě běžných edukačních programů – 6. ročník tradiční akce **Prázdniny pro rodiny v Květné zahradě v Kroměříži**, více na s. 78 – proběhla **dvojice celodenních programů pro pedagogy ZŠ a SŠ v oboru matematika/fyzika a český jazyk**, uskutečnil se **seminář pro průvodce na památkových objektech ve správě NPÚ** na téma *Jak pracovat s dětským návštěvníkem* a pracovníci centra se podíleli na přípravě a realizaci programu *Dne pro handicapované* v areálu Státního zámku Kynžvart. Edukační aktivity byly realizovány ve spolupráci s odborem edukace a dalšího vzdělávání generálního ředitelství NPÚ.

Územní odborné pracoviště v Ostravě

Obnovy památek

Generální obnova kostela Nejsvětější Trojice ve Fulneku
více na s. 35.

Památník Jana Amose Komenského ve Fulneku

Celková rekonstrukce objektu spočívala v sanaci dřevěných konstrukcí krovu a ve výměně střešní krytiny za keramickou střešní tašku. Dřevěné záklopové stropy špitálu byly poškozeny a neplnily statickou funkci, proto byly nahrazeny replikami. Zvolena byla nová skladba podlah – v prostoru kaple pískovcová, v přízemí cihlová dlažba a v patře dřevěné podlahy. Komplexně byla řešena sanace vlhkostí celé stavby. Obnovy byly také omítky, výplně otvorů i navazující exteriérové plochy okolo stavby.

V prvním nadzemním podlaží byly nalezeny fragmenty šablonové výmalby z 2. pol. 19. století. Restaurátorské práce spočívaly v zajištění dochovaných fragmentů, aby bylo možno v budoucnu malby obnovit. Restaurovány byly i pískovcové prvky na fasádě objektu.

Kostel sv. Martina ve Frenštátě pod Radhoštěm

Z Programu regenerace městských památkových zón a rezervací MK ČR byla v další etapě obnovena fasáda věže kostela sv. Martina, jenž je významnou církevní památkou a dominantou města. Kostel pochází ze třetí čtvrtiny 17. století, v 1. polovině 18. století byl opraven a rozšířen o boční kaple. Barevnost byla určena již v předešlé etapě oprav na základě stratigrafie omítkových vrstev. V rámci obnovy fasády byly nesoudržné omítky nahrazeny hladkou štukovou omítkou s bílým nátěrem. Bání kostela byla opatřena novým nátěrem, včetně zlacení dvou makovic na věži a sanktusníku. Ciferníky věžních hodin vycházejí z historického ikonografického materiálu. Na kostelní věž navazuje zděná brána s průjezdem do farního dvora, jejíž pískovcový portál byl též restaurován. Okolo kostela se nachází valounková štetová dlažba.

nantou města. Kostel pochází ze třetí čtvrtiny 17. století, v 1. polovině 18. století byl opraven a rozšířen o boční kaple. Barevnost byla určena již v předešlé etapě oprav na základě stratigrafie omítkových vrstev. V rámci obnovy fasády byly nesoudržné omítky nahrazeny hladkou štukovou omítkou s bílým nátěrem. Bání kostela byla opatřena novým nátěrem, včetně zlacení dvou makovic na věži a sanktusníku. Ciferníky věžních hodin vycházejí z historického ikonografického materiálu. Na kostelní věž navazuje zděná brána s průjezdem do farního dvora, jejíž pískovcový portál byl též restaurován. Okolo kostela se nachází valounková štetová dlažba.

Zámecký areál v Bravantících

Zámecký areál byl v minulosti zařazen na seznam nejohroženějších kulturních památek ČR. V roce 2021 jej získala obec Bravantice, která hodlá

tuto památku obnovit a využívat. Obec zorganizovala několik dobrovolnických brigád, aby se areál vyklidil a mohl se využívat i

v tomto stavu k případným kulturním akcím. Probíhají zde např. pravidelné komentované prohlídky.

Realizován byl zatím zjišťovací archeologický výzkum. Zpracován je projektový záměr revitalizace zámku, jehož cílem je nejen obnova kulturní památky, ale také její nové využití obcí a zatraktivnění lokality pro turisty a návštěvníky.

Zámecká brána ve Studénce

Brána u vstupu do zámeckého parku byla v loňském roce kompletně obnovena. Původně byla střecha brány pokryta břidlicí. V 90. letech 20. století byla pokladena asfaltovým, tzv. bonským šindelem, který již degradoval a na části střechy chyběl. Na střechu brány se opět osadila břidlice, natřely se všechny dřevěné konstrukce, doplnily chybějící dřevěné prvky a do prázdných okenních otvorů byla osazena dřevěná okýnka. Ohradní zeď vymežující zámecký areál byla podle novogotických úprav doplněna o kamennou bránu s dřevěným patrem završeným dlátkovou střechou.

Rozhledna Cvilín

V roce 2021 byla dokončena celková obnova rozhledny v Krnově, místní části Cvilín. Nezbytné bylo statické zabezpečení stavby, obnova vnějšího i vnitřního pláště včetně restaurování kamenných prvků nebo prvků z umělého kamene a kovu. S ohledem na charakter využití a zajištění bezpečnosti návštěvníků bylo nezbytné přistoupit k provedení nového vnitřního schodiště.

Střecha zámku v Melči

V první polovině roku 2021 byla dokončena obnova střešních konstrukcí barokního zámku v Melči. Původní břidlicová dožilá krytina i s oplechováním byla nahrazena po sanaci barokního krovu a krovu z poslední třetiny 19. století novou břidlicovou krytinou. Oplechování bylo minimalizováno na nezbytně nutnou míru. Součástí obnovy střech byla rovněž sanace nárožních věží a komínových těles. Střecha získala řadu autentických prvků – kopii kovaných zachytávačů sněhu, volská oka pro prosvětlení a provzdušnění půdního prostoru. Krytina byla vyskládaná tradičním způsobem.

Zámek v Janovících u Rýmařova

Pro vestavbu sociálního zařízení pro návštěvníky na zámku v Janovících u Rýmařova byly zvoleny dvě klenuté místnosti s dochovanými historickými dlažbami, okenními a dveřními výplněmi v prvním nadzemním podlaží, s přístupem z dvorní části mezi kaplí a východním křídlem. Při realizaci byly odkryty zbytky historického topeniště, které bylo zdokumentováno a následně prezentováno. Při rekonstrukci byly zachovány historické dlažby a repasovány stávající okenní a dveřní výplně.

Kostel Panny Marie Sněžné v Rudě u Rýmařova

Statické zajištění kostela s následným vyspravením trhlin ve zdech a klenbách bylo realizováno v kostele Panny Marie Sněžné v Rudě u Rýmařova. Následovala oprava a nátěr venkovních fasád, repase

kamenného vstupního portálu a parapetů oken, repase okenních a dveřních výplní, nahrazení novodobých výplní novými, nátěr mříží. Dále bylo provedeno odvodnění kostela s terénními úpravami.

Stěžejní aktivity pracoviště

Expozice Skrytý středověk v Bílovci

V působivém prostředí gotických suterénních prostor severního křídla zámku v Bílovci je představena podoba někdejšího pozdně středověkého městského hradu. Návštěvníci se seznamují s opevněním, způsobem bydlení i předměty všedního dne na hradě ve středověku.

Základní myšlenkou návštěvnické trasy je snaha ukázat historickou stavbu a její prostředí jako obsáhlý archiv informací o té části minulosti, k níž se nedochovaly téměř žádné písemné zprávy či ikonografické prameny.

Návštěvník si doslova osahá původní zdvo středověkého hradu, stejně tak má možnost pomocí modelů a interaktivních prvků sledovat pravděpodobnou podobu tohoto panského sídla ve středověku a jeho další stavební vývoj. Archeologicky odkryté pozůstatky západního křídla hradu/zámku a jeho brány jsou prezentovány formou půdorysné stopy v dlážděné nádvoří.

Součástí expozice jsou rovněž exponáty nalezené při archeologických výzkumech. Orientaci v expozici návštěvníkům usnadňuje doprovodná publikace *Hrad Bílovec – Skrytý středověk – Průvodce expozicí* s anglickým a německým resumé.

Metodické centrum průmyslového dědictví v Ostravě

Metodické centrum se zaměřuje na výzkum technických památek a průmyslového dědictví a dlouhodobě koordinuje výzkumný cíl Industriální dědictví programu IP DKRVO. V roli řešitele se účastní projektu NAKI II/2 – Historické vodohospodářské objekty, jejich hodnota, funkce a význam pro současnou dobu, který je veden Výzkumným ústavem vodohospodářským. Mimo výzkum poskytuje centrum odbornou pomoc územním odborným pracovištím, zejména v oblasti posouzení návrhů památkové ochrany a obnovy technických a průmyslových objektů a zařízení. Metodické centrum se podílí na přípravě podkladů a jednání Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy, poradního sboru generální ředitelky NPÚ.

Dokumentace a hodnocení hlubinných dolů OKR a navazujících provozů

Na základě požadavku MSID (Moravskoslezské Investice a Development) byla nad rámec dlouhodobých úkolů rozpracována podrobná dokumentace a hodnocení útlumových dolů Ostravsko-karvinského revíru z hlediska zájmu památkové péče a budoucí koncepce rozvoje pohornické krajiny Karvinska. Byla provedena analýza památkové praxe v segmentu montánního dědictví a terénní průzkum v rozsahu:

1. dokumentace symbolů hornické krajiny,
2. dokumentace hlavních strojů a zařízení ve sledovaných lokalitách,
3. hodnocení objektů a technického zařízení z hlediska historické, typologické a architektonické hodnoty.

Na základě podrobného terénního průzkumu a srovnávací analýzy bude navržena koncepce zachování industriálního dědictví pohornické krajiny.

Stavebněhistorický průzkum úpravny uhlí dolu Michal

Na požadavek ÚPS v Kroměříži byl zpracován stavebněhistorický průzkum úpravny/třídírny dolu Michal / Petr Cingr. Byla provedena aktualizace a korekce stávajících zaměření objektů, podrobné zaměření fragmentů technického zařízení a jejich přesné určení a zařazení do technologického toku.

Ve spolupráci s externím odborníkem Ing. Janem Počtou, CSc., se podařilo identifikovat přibližně čtyři stavební a technologické vývojové fáze. V roce 2022 bude dokončena fotodokumentace objektu a uzavřen průzkum.

Metodika klasifikace a hodnocení průmyslového dědictví z pohledu památkové péče – vodní hospodářství

Jedním z klíčových výsledků projektu NAKI II/2 je metodika klasifikace a hodnocení vodohospodářských objektů. Metodika se zabývá objekty vodního hospodářství, jež posuzuje

z pohledu památkové péče. Poskytuje základní orientaci v tématu, přehled typologie a nástroje k hodnocení objektů vodního hospodářství.

Publikace Průmyslové dědictví: Lnářství, bavlnářství a hedvábnictví Šumperka a Jesenicka

Publikace vydaná v české a anglické jazykové mutaci je věnována průmyslovému dědictví spojenému s textilní výrobou v regionu Šumperka a Jesenicka.

Zdejší textilní průmysl představoval dominantní složku hospodářského života severní Moravy a severozápadního českého Slezska. Na konci 18. století se v regionu začala zpracovávat také bavlna a po roce 1850 se rozšířilo tkaní hedvábných a polohedvábných látek. Ačkoli je dnes textilní výroba až na výjimky minulostí, její dědictví je v Šumperku a Jeseníku, stejně jako v dalších městech a obcích regionu, stále přítomné.

Mapa s odborným obsahem Koněspřežná dráha Praha – Lány

Specializovaná mapa lokalizuje a identifikuje dochované objekty nebo jejich relikty v původní trase koněspřežné dráhy Praha–Lány. Jejich zobrazení v mapě vytváří ucelenou představu o existujících hmotných dokladech, místy archeologického charakteru.

Územní památková správa v Praze

Program na památkách

Praha a Středočeský kraj

Návštěvnícká sezona na státních památkách ve správě Národního památkového ústavu byla zahájena na začátku června. Do sezony vstoupily památky s řadou novinek. Zahájen byl další ročník projektu *Po stopách šlechtických rodů*, který se zaměřil na osvětskou šlechtu. Památky se zapojily do mnoha společných akcí jako *Víkend otevřených zahrad* nebo *Hradozámecká noc*.

Národní památkový ústav v druhé polovině července otevřel hlavní budovu zámku Veltrusy (více na s. 23). V roce 2021 byly zpřístupněny zahrady Ledebourská

a Malá Pálffyovská v Zahradách pod Pražským hradem (více na s. 27). Události, které se odehrály v období renesance na zámku Břežnice, představila v říjnu 2021 nová expozice. Na hradě Karlštejn pokračovala obnova vybraných částí hradu. Prohlídkové trasy

zámku Žleby byly rozšířeny o cenné exponáty. Byly restaurovány některé z věcí osobní povahy někdejších majitelů zámku. Novinkou na trase je rekonstrukce původní kanceláře kastelána, která přenáší návštěvníky do období první republiky.

V červnu zpřístupnil hrad Křivoklát v konírně expozici s názvem *Emil Egon Fürstenberg a Velká pardubická*. Expozice objasnila nečekané spojení Křivoklátu s Velkou pardubickou.

Novinkou návštěvníckého okruhu na zámku Konopiště byla instalace pozdně barokní sladké tabule ve stylu à la française. Sladké dezerty podle dobových receptů byly servírovány jako v 18. století. Správa zámku připravila i cyklus večerních prohlídek částí zámku spojených s rodem Vrtbů.

V létě 2021 připravil zámek Mnichovo Hradiště oživené prohlídky pod názvem *Valdštejnské kratochvíle*. Scénické provázení zámek vrátilo návštěvníky do doby osvětské. Do roku 2021 vstoupil klášter Sázava s osmou restaurovanou klenební malbou v křížové chodbě. Cyklus maleb zachycuje dějiny kláštera v konkrétních událostech.

Zámek Mníšek pod Brdy zahájil sezonu 2021 s novým návštěvníckým zázemím. Byla zpřístupněna bezprůvodcovská trasa, konkrétně vyhlídka z věže.

Zájem o zříceniny od začátku června 2021 potvrzovaly správy hradů Točnick, Žebrák a Krakovec. V souvislosti se stávajícími protiepidemickými opatřeními byly výlety do otevřené krajiny vyhledávané.

Novinkou zámku Hořovice bylo uspořádání interiéru ložnice kněžny podle historického návrhu z roku 1923, který byl dohledán v zámeckém depozitáři, a restaurátorská obnova schodištvé haly.

Ústecký kraj

Po zimní reinstalaci expozice otevřel zámek v Libochovicích dva nové okruhy. První z nich představil ve východním a severním křídle poslední majitele zámku – hraběcí rod Herbersteinů. Druhý reinstalovaný okruh přiblížil jak období baroka, tak jednotlivé majitele zámku a jejich životy.

Novinkou v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Mostě byla obměna exponátů v kaplích. V jarních měsících byl do kaplí kostela instalován mobiliář sakrální povahy z depozitářů Národního památkového ústavu. V prostorách zámku Duchcov vznikla přesná rekonstrukce grafického kabinetu dle archivních fotografií. Zámek Stekník připomněl návštěvníckou sezonu v červnu sportovní akcí. Ve spolupráci s Destinační agenturou Dolní Poohří proběhl 2. ročník běžecko-pochodového seriálu, a to etapou nazvanou *Žatecko-chmelovým krajem*.

Na zámku Jezeří pokračovala obnova divadelního sálu. Jedná se o klasicistní koncertní sál, ve kterém již v roce 1804 zazněla Beethovenova třetí symfonie Eroica. V rámci obnovy byly přímo na místě nebo v restaurátorských dílnách odborně renovovány původní uměleckořemeslné prvky. Chybějící detaily pak citlivě doplněny, např. štuková výzdoba nebo zábradlí balkonu.

Projekt *Národní kulturní památka Krásný Dvůr – obnova drobných staveb v zámeckém parku* se v roce 2021 dostal do realizační fáze. Čtvrtým rokem pak pokračoval projekt *Současné umění v kontextu historické památky*. Na zámku v Ploskovicích pokračovaly práce na obnově fasády hlavní budovy zámku. Na zámku v Benešově nad Ploučnicí probíhala od roku 2020 obnova přízemního prostoru severní věže horního zámku. Zámek Velké Březno zahájil novou sezonu tradičně slavnostním otevřením okenic a dveřnic. Prohlídková trasa byla rozšířena o několik autentických exponátů.

Karlovarský kraj

Prohlídkové trasy zámku Kynžvart byly rozšířeny o cenné exponáty. V rámci druhého návštěvnického okruhu se nově návštěvníkům představila část cenné obrazové sbírky z knížecí kolekce. Restauraovaná plastika bohyně Diany s laní patří mezi významná díla, která mohli návštěvníci obdivovat celoročně v zámeckém parku na Kynžvartu. V rámci projektu na podporu přirozeného prostředí netopýrů v kynžvartském zámeckém parku došlo k ošetření více než 415 starých stromů, výsadbě 78 listnatých stromů a také 800 keřů, které poskytují netopýrům potravu. Stavebně byl opraven vstup do bývalého pivovarského sklepa.

Na jaře 2019 započala na hradě a zámku Bečov nad Teplou stavební obnova tzv. Pluhovských domů, kde vznikla na podzim 2021 nová interaktivní muzejně-galerijní expozice relikviáře svatého Maura (více na s. 23). Státní hrad a zámek Bečov, který je od roku 2014 fakultním objektem Univerzity Karlovy, nově navázal spolupráci i se Západočeskou univerzitou v Plzni.

Od poloviny června 2021 byla v Hubertově sále zámku Valeč představena expozice transferů fresek ze zaniklého kostela sv. Wolfganga z Doupova. Vzácné gotické fresky z roku 1513 byly zachráněny krátce před likvidací kostela i města, které se v roce 1967 stalo součástí vojenského újezdu Hradiště. Fresky byly v 60. letech minulého století a na začátku 21. století postupně restaurovány. Do roku 2021 byly vystaveny na Státním hradě Švihov. Na jaře 2021 byly převezeny a instalovány v Hubertově sále Státního zámku Valeč. Symbolicky se tak vrátily do svého kraje. V zámeckém parku na Valči probíhaly v roce 2021 výzkumné a stavební práce na obnově theatronu, který dříve sloužil jako amfiteátr. Průzkum výrazně obohatil poznání o stavebním vývoji barokního parku.

Obnova památek

Na hradě Karlštejn probíhá obnova

Předmětem stavební obnovy s názvem *Hrad Karlštejn – klenot české země*, která započala v březnu 2020, je východní část Purkrabství, kde vznikne moderní návštěvnické centrum. V suterénu bude vybudována nová expozice věnovaná vzniku a minulým obnovám hradu a rovněž expozice o historii vinařství na Karlštejně. Pod nádvořím v nově objevených prostorách bude umístěna další expozice věnovaná kamenickým prvkům. Na parkánu budou obnoveny užitkové zahrady a bude zde vybudováno nové sociální zařízení. Obnoven bude i suterén Císařského paláce, kde vznikne multifunkční sál se zázemím. V něm bude instalována stálá expozice tesařských prvků. Obnovovat se bude technické zázemí a také část inženýrských sítí hradu.

Projekt obnovy si vyžádá přes 150 milionů korun a částečně bude hrazen z prostředků EU v rámci Integrovaného regionálního operačního programu. Ukončení prací se plánuje do konce roku 2022.

Obnovená Ledebourská a Malá Pálffyovská zahrada v Zahradách pod Pražským hradem více na s. 27.

Další významné aktivity

Zámek Březnice rozšířil návštěvnické okruhy o novou interaktivní expozici *Renesance na dotek*

Národní památkový ústav 14. října 2021 otevřel veřejnosti na Státním zámku Březnice novou multimediální a interaktivní expozici jedné z nejcenějších památek objektu. Tou je cyklus renesanční grafiky Kolovratská svatba vytvořený významným evropským malířem Zikmundem Elsasserem v roce 1580. Cyklus byl vyhotoven na objednávku Ferdinanda II. Tyrolského u příležitosti svatby jeho dvořana Jana Libštejnského z Kolovrat a dvorní dámy Filipíny Welsperové Kateřiny z Baymundu.

Forma nové expozice byla podřízena záměru představit renesanci netradičním způsobem. Téma pracuje s audiovizuálními moduly (například s technologií hologramu), v některých případech s možností interaktivního přístupu návštěvníků (šermířská technika nebo střelba kuší). Moduly doplňují filmové dokumenty představující renesanci na březnickém zámku nebo dotykové moduly přibližující historický mobiliář.

Územní památková správa v Českých Budějovicích

Hodnocení návštěvnické sezony

Již druhým rokem se státní památky potýkaly s poklesem návštěvnosti a výnosů v důsledku zkrácené sezony, která se řídila vládními opatřeními proti šíření nemoci covid-19. Zimní sezona byla z důvodu lockdownu na začátku roku zcela zrušena, areály a zahrady byly postupně zpřístupňovány až od druhé poloviny dubna. Hlavní návštěvnická sezona byla zahájena s dvouměsíčním zpožděním od 2. června a byla ukončena 22. prosince. Za tu dobu památky Jihočeského a Plzeňského kraje a Kraje Vysočina navštívilo celkem 962 066 osob, což je o 10 % méně než v předchozím roce.

Nejvíce návštěvníků v Jihočeském kraji zamířilo na zámky Český Krumlov (147 608 osob) a Hluboká (144 242 osob). Přesto obě památky zaznamenaly pětinnový pokles návštěvnosti oproti roku 2020. Třetím nejoblíbenějším objektem se stal hrad Landštejn s více než 51 tisíci návštěvníky. Čtvrtinovým nárůstem návštěvnosti se může pochlubit zámek Kratochvíle, kam dorazilo 40 834 lidí. Dařilo se i nově otevřenému zámku Vimperk, který přilákal přes 23 tisíc turistů.

Tradičně nejvyhledávanějšími památkami Plzeňského kraje byly zřícenina hradu Rabí (61 572 osob) a hrad Velhartice (53 239 osob), který navštívilo o 6 % turistů více než v roce 2020. Za vzrůstajícím zájmem o tuto památku stojí dlouhodobá kvalita poskytovaných služeb, pestrý kulturní program, který cílí na rodiny s dětmi, i nově otevřená interaktivní expozice v hradním pivovaru. Nárůst v řádu stovek lidí zaznamenaly zámky Manětín a Nebílovy. Necelé čtyři tisícovky platících návštěvníků si ve zkrácené sezoně prohlédlo selský dvůr U Matoušů v Plzni-Bolevci, který v letošním roce otevřel své brány vůbec poprvé.

V Kraji Vysočina si prvenství připsal hrad Lipnice (30 492), kam dorazilo o 8 160 osob více než v roce 2020. Tradičně nejnavštěvovanější vysočinská památka zámek Telč (18 897 osob) obsadil pomyslnou bronzovou příčku za zámek Jarošovice nad Oslavou (20 648 osob).

Vybrané obnovy památek

Dokončení obnovy selského dvora v Plzni-Bolevci více na s. 30.

Historická vodárna zámku Hluboká je opět v provozu

Kompletní rekonstrukce probíhala od srpna 2020 až do jara 2021 a stála téměř 5,7 mil. Kč.

Nová zámecká galerie v Českém Krumlově

V prosinci 2021 byla dokončena restaurátorská a stavební obnova budovy tzv. Mincovny na II. nádvoří zámku Český Krumlov, která interiérům navrátila podobu z přelomu 19. a 20. století s šablonovou výmalbou, kachlovými kamny, dřevěnými prkennými a kazetovými podlahami či fládrovanými dveřmi. Prostory 1. patra budou sloužit jako výstavní prostor s moderní technologickou výbavou, klimatizací a bezpečnostním závěsným systémem na obrazy. Proměny doznala i fasáda, která získala novou barevnost, jež odpovídá době vzniku stavby před 1. polovinou 18. století.

Horní zámek ve Vimperku se probudil ze zimního spánku

Na konci května 2021 byla dokončena obnova Horního zámku ve Vimperku, která proběhla v rámci projektu IROP a stála téměř 137 mil. Kč. Opravené jsou dvě třetiny areálu, včetně dvou kaplí. Zpřístupněny byly dvě nové prohlídkové trasy, které přiblíží život na hradě ve středověku a na počátku 17. století za Novohradských z Kolovrat, a zmodernizované expozice Muzea Vimperska. Ty se zaměřují na sklářství, knihtisk, Zlatou stezku, lesnictví, sport, ale i život za éry Schwarzenbergů a za komunismu. Zrestaurovat se podařilo 356 předmětů za 17,8 mil. Kč.

Obnova pavilonu Hláska v zámeckém parku v Horšovském Týně

Na konci března 2021 byla dokončena kompletní obnova vyhlídkového pavilonu

Hláska v parku SHZ Horšovský Týn. Zahrnovala opravu střechy a krovu, vnějších omítek, restaurátorskou obnovu interiérových omítek, obnovu podlah a doplnění chybějících výplní oken a dveří. Součástí projektu byla i obnova lipové aleje vedoucí k Hlásce a oprava vybraných objektů v areálu zahradnictví, který je součástí NKP. Projekt si vyžádal téměř 10,2 mil. Kč.

Nové interiérové instalace a výstavy

Expozice o třicetileté válce na hradě Velhartice více na s. 45.

Unikátní středověký rukopis na hradě Lipnice

Od 27. června do 29. srpna byl na hradě Lipnice k vidění vzácný originál středověkého latinského rukopisu tzv. Lipnické bible, který se stal hlavním exponátem stejnojmenné výstavy. Ta si kladla za cíl zařadit tuto unikátní bibli, zapůjčenou z washingtonského Muzea bible, do historického i uměnovědného kontextu. Na výstavě se představily i další rukopisné památky zapůjčené z Národní knihovny v Praze.

Příběhy psané vlnou a hedvábím – výstava na zámku v Náměšti nad Oslavou

Prohlídkovou trasu reprezentačními prostory náměštského zámku doplnila na konci loňského roku výstava, která zdejší sbírku tapiserií obohacuje o možnost detailního nahlédnutí do procesu jejich výroby. Vedle zvětšenin názorných grafických listů z Diderotovy encyk-

lopedie a návrhů kartonů tapiserií zde byly prezentovány trojrozměrné ukázky tkalcovských technik i ukázky vlněných a hedvábných přízí, barvených do různých barev a odstínů. Výstavu doplnil videodokument *Následovníci krásné tkadleny Arachné*, který přibližuje technologii tvorby tapiserií.

Významné události a aktivity

Ocenění pro projekt obnovy věže Jakobínka více na s. 45.

Hrobka v Domaníně byla předána Schwarzenbergům

K 1. listopadu byla ukončena spolupráce mezi panem Karlem Schwarzenbergem, správcem pozůstalosti JUDr. Adolfa Schwarzenberga, a Národním památkovým ústavem, který od roku 2012 provozoval tuto památku. Důvodem bylo rozhodnutí pana Karla Schwarzenberga založit společně s paní Alžbětou Pezoldovou Nadační fond Schwarzenberská hrobka v Domaníně, který se bude dále starat o toto rodové dědictví. Národní památkový ústav v předchozích letech opravil střechu i sochařskou výzdobu. Stát do hrobky investoval v řádech milionů korun. V opravách bude pokračovat i nadační fond. Budova zůstane zpřístupněna veřejnosti.

Zajímaví hosté na hradě Rožmberk

Se začátkem prázdnin odstartoval na hradě Rožmberk už 3. ročník

jedinečného projektu *S hostem na Rožmberku*, který během neformálních rozhovorů představil mimořádné osobnosti společenského, uměleckého či vědeckého života. Úvodní večer na hradním nádvoří zahájil uznávaný egyptolog a archeolog Miroslav Bárta, následovali divadelník Petr Forman a architekt a herec David Vávra.

Zámek Hluboká bude mít vlastní betlém v životní velikosti

Prohlídky zimní trasy zámku Hluboká zpestřila v prosinci vánoční výzdoba nejenom interiéru, ale i zámeckého nádvoří. Kromě vánočního stromku mohli návštěvníci obdivovat dřevěnou sochu svatého Josefa, který se stal první figurou do zámeckého betléma. Plastika je prací jihočeského řezbáře a betlemáře Romana Galeka. Socha byla vyřezána z dubu, který rostl v zámeckém parku a byl vyvrácen během letošní jarní vichřice. V následujících letech přibudou sochy Marie a Ježíška.

Přednáškový cyklus

Po roční pauze se vrátil tradiční, již 27. cyklus přednášek pro veřejnost. Podzimní turnus zahájila 4. října přednáška Petra Pavelce na téma *Hrabě Coudenhove ze šumavských Poběžovic a jeho egyptská mumie*. Další témata se například věnovala historii a obnově selského dvora U Matoušů v Plzni-Bolevci, nejnovějším archeologickým výzkumům na hradě Nové Hrady nebo zmizelé krajině Boleticka zachycené na historických fotografiích ze sbírek Musea Fotoatelier Seidel v Českém Krumlově.

Územní památková správa na Sychrově

Hodnocení návštěvnické sezony

Vzhledem k trvající pandemii byla sezona 2021 zahájena později a nesla se v duchu povinných opatření a regulace počtu návštěvníků. V polovině dubna se zpřístupnil sychrovský areál a zámecká zahrada ve Slatiňanech, ostatní památky byly, kromě volně přístupných areálů a parků, zavřeny. S postupným rozvolňováním opatření se v květnu otevřel hrad Bezděz a Trosky, byly realizovány zahradnické trhy na Kuksu. Objekty s řízenými interiérovými prohlídkami se návštěvníkům zpřístupnily až na konci května a začátku června.

V roce 2021 si v návštěvnosti polepšil zámek Hrádek u Nechanic. Naopak velký úbytek návštěvníků zaznamenal ratibořický zámek, neboť se zde nemohly konat velké tradiční akce. Celkově si zámek Hrádek u Nechanic, Náchod, Opočno, Ratibořice a hospitál Kuks prohlédlo méně návštěvníků než v roce předchozím. Obdobná situace byla i v případě Kunětické hory, hradu Litice a zámku Slatiňany a Litomyšl na Pardubicku. Na Liberecku si návštěvnost udržel hrad Trosky, hrad Bezděz a hrad a zámek Frýdlant.

Na hradě Bezděz došlo historicky vůbec poprvé k zpřístupnění vyhlídky pod kaplí, neboť zde bylo vybudováno nové schodiště. Nový informační systém byl zaveden na hradě Trosky, na Hrubém Rohozci a Sychrově byly prohlídkové trasy obohaceny o drobný mobiliář, na Frýdlantě byla rozšířena obrazárna. Na hradě Litice byl úspěšně vyzkoušen koncept volných prohlídek, byly restaurovány parkety ve východním křídle sychrovského zámku a také zde byla otevřena nová výstava ze života posledních soukromých majitelů s názvem *Poslední Rohanové na Sychrově*. S ohledem na obnovu Malého nádvoří hradu Grabštejn bylo nutné nabídnout jinak vedený hlavní prohlídkový okruh. Proběhly zde také oceňované jarmarky,

Létohrátky i divadélka pro děti. I přes povinná omezení se podařilo zrealizovat úspěšný 12. ročník květinové výstavy *Svátky růží* na Opočně, květinová aranžmá obdivovali návštěvníci také na Litomyšli a v Hrádku u Nechanic, velký zájem byl také o výstavu fotografií Karla Steinera v rámci 150. výročí od narození opočenského rodáka, malíře Františka Kupky, která se uskutečnila v palmovém skleníku. Nádvoří či areály zámků Hrádek u Nechanic, Opočno, Sychrov, hradu Kunětická hora či hospitálu Kuks se staly místem koncertních verzí slavných muzikálů, na Litomyšli proběhl Národní festival Smetanova Litomyšl, koncerty vážné či populární hudby byly realizovány na Lemberku, Ratibořicích, Hrádku u Nechanic a Opočně, šermířská oživení proběhla na Bezdězu i Troskách, zámecké slavnosti, noční a divadelní prohlídky bavily návštěvníky Náchoda, Zákup, Grabštejna, Frýdlantu či Slatiňan.

Významnou událostí byla také tradiční *Hradozámecká noc* (např. Sychrov, Frýdlant, Litice), v roce 2021 konaná výjimečně na konci července, v červnu *Víkend otevřených zahrad* (např. Opočno, Grabštejn). Řada objektů

se zapojila do projektu *Po stopách šlechtických rodů – Rok osvětské šlechty* (např. Ratibořice). Správy hradů Litice, Kunětická hora a zámku Litomyšl se aktivně zapojily do projektu Pardubického kraje *500 let renesance ve východních Čechách*. Náchodský zámek poctila návštěvou první dáma České republiky, paní Ivana Zemanová.

Vybrané obnovy památek

Na hradě Kunětická hora byla dokončena významná stavební obnova připomínající odkaz architekta Dušana Jurkoviče. Více na s. 32.

Vzorová obnova zámeckého kopce v Náchodě

Obnova byla zahájena v roce 2020 s cílem vyřešit dlouholeté problémy spojené se stabilitou a hydrogeologickými poměry kopce a také návrat k historickému propojení mezi Státním zámkem Náchod a městem Náchod. V roce 2021 byla dokončena první fáze stavby spočívající v přípravě území v podobě čištění prostoru od náletů a kácení projektem určených stromů. Následně proběhly stavební úpravy v podobě realizace zemních prací pro budoucí základy opěrných zdí. Současně probíhaly práce na zámečnických konstrukcích pro budoucí schodiště. Stejně tak byla věnována

pozornost archeologickému nálezu na tzv. Vysokých šancích. Stavba po zimní přestávce bude nadále pokračovat v roce 2022 s předpokladem dokončení v září 2022.

Zámek Hrádek u Nechanic – provizorní zajištění havarijních částí bývalé kočárovny

Na jaře roku 2021 byla zahájena vynucená první etapa obnovy hospodářské budovy čp. 40 v intencích zamýšleného záměru obnovy hospodářské budovy pod názvem *SZ Hrádek u Nechanic – Kouzlo anglického venkova*.

Zámek Hrubý Rohozec

Na jaře roku 2021 bylo zahájeno odstranění havárie říms nádvoří zámku a věže. Oprava přispěje k větší bezpečnosti návštěvníků, hrozil pád části římsy do nádvoří.

Byla také lokálně vyspravena fasáda na nádvoří zámku. Současně byly dokončeny práce, zahájené v roce 2020, na opravě a statickém zajištění grotty a dřevěného oplocení v jižní části zámeckého parku.

Hospitál Kuks – restaurování mobiliáře, očištění soch

V hospitálu Kuks se na původní místo vrátily čtyři zrestaurované obrazy z cyklu ze života sv. Jana z Boha. Cyklus má celkem 37 obrazů a na každém z nich je vyobrazený důležitý okamžik života tohoto světce. V kostele byly instalovány restaurované procesní lampy. Na základě spolupráce s Fakultou restaurování v Litomyšli byl v prů-

běhu června očištěn Braunův Betlém. Studenti na místě zbavili všechny sochařské prvky mechů a lišejníků. V příštích letech se studenti budou do Braunova Betléma pravidelně vracet a sochy kontrolovat.

Novinkou pro cizince navštěvující Kuks je možnost stažení cizojazyčného průvodce přes QR kód na pokladně objektu. V závěru sezony se již mohly i v hospitálu používat tištěné průvodce pro slabozraké a nevidomé návštěvníky.

Nové interiérové instalace

K reinstalacím prohlídkových okruhů na zámku v Litomyšli a na zámku v Náchodě více na s. 25.

Další vybrané události

Zámek Ratibořice – 240 let od narození paní kněžny

Významné výročí si v roce 2021 připomněli na zámku v Ratibořicích – 240 let od narození „paní kněžny z Babičky“, tedy kněžny Kateřiny Vilemíny Zaháňské. Správa zámku připomínala toto výročí během klasických prohlídek, byly ale také vypsány prohlídky speciální se zaměřením na tuto významnou osobnost, hold paní kněžně vzdávala i *Hradozámecká noc*.

Premiérové zpřístupnění věže Kardinálky na Hrádku u Nechanic, nová lovecká chodba na zámku v Zákupích a netradiční prohlídka na Opočně

Na Hrádku u Nechanic se posledních několik let za pěkného počasí zpřístupňuje Hodinová věž, v roce 2021 byla ve vybraných termínech

zpřístupněna i věž s poetickým názvem Kardinálka. Na zámku v Zákupích byla o loveckou chodbu plnou trofejí a dobových vycpanin rozšířena trasa *Interiéry 1. patra a zámecká kuchyně*, na Opočně se návštěvníci historicky vůbec poprvé prošli během nočních prohlídek zámkem přes oratoř kostela až do hrobky Trčků.

Nabídka pro rodiny s dětmi rozšířili na zámku v Náchodě, na hradě Grabštejn a ve Slatiňanech, na Hrádku u Nechanic vytvořili nové pracovní listy, na Opočně byly bestie

Většina objektů ve správě Územní památkové správy na Sychrově nabízí tzv. dětské prohlídky, které jsou určeny rodinám s dětmi či školním výpravám. Nové pojetí dětské prohlídky vymysleli v roce 2021 na hradě Grabštejn a na zámku v Náchodě – děti zde během prohlídky plní úkoly a dostávají i dárek na památku. Speciální hra pro žáky je umístěna ve slatiňanské zahradě a kromě historických poznatků trénuje děti v zeměpisných znalostech. Edukativní výstava *Erbovní bestie* čekala na dětské návštěvníky v Opočně. V Hrádku u Nechanic nabídli dětem pracovní listy. Úkoly v listech jsou jak pro účastníky interiérové prohlídky, tak pro procházku zámeckým parkem.

Územní památková správa v Kroměříži

Hodnocení návštěvnické sezony

Návštěvnickou sezonu 2021 na památkách ve Zlínském, Jihomoravském, Olomouckém a Moravskoslezském kraji opět silně ovlivnila omezení spojená s pandemií covid-19. Celkem v roce 2021 navštívilo dvacet pět památek v moravských krajích 1 182 028 turistů, což je o 9 768 turistů méně než v roce 2020. Zvýšenou návštěvnost oproti roku 2020 jsme zaznamenali např. na hradě Pernštejně, na který zavítalo 98 976 návštěvníků, tedy o 38 941 osob více než v předcházejícím roce. Velkým lákadlem na Pernštejně byla nově otevřená obnovená Pernštejnská zahrada. Nárůst návštěvnosti zaznamenali i v Květné zahradě v Kroměříži, na hradě Veveří nebo na zámku ve Vranově nad Dyjí. Naopak pokles návštěvnosti se projevil u zámku Lednice a Valtice, kde citelně chyběla zahraniční klientela.

Vybrané obnovy památek, restaurování

Otevření obnovené Pernštejnské zahrady více na s. 34.

Ukončení projektu Šternberské hradní návrší

K 30. 11. 2021 byl ukončen projekt ITI na hradě Šternberk. Rozsáhlá rekonstrukce převyšovala částku 64 milionů korun. Projekt pod názvem *Šternberské hradní návrší a Liechtensteinské dědictví* zahrnoval obnovu částí

hradního areálu, z nichž některé byly v havarijním stavu a podstoupily vůbec první větší stavební zásahy od poslední přestavby hradu zahájené roku 1886.

Zahájení obnovy zámecké zahrady v Lysicích

Dne 22. 10. 2021 byla za účasti generální ředitelky NPÚ Ing. arch. Naděždy Goryczkové zahájena obnova zámecké zahrady a zahradnictví. Místní zámecká zahrada je unikátní svým renesančním terasovitým založením, ale také ojedinělou zahradní architekturou – kolonádou s krytou pergolou z poloviny 19. století.

Restaurování portrétu Marie Leopoldini Aloisie Symphorosy na zámku Raduň

Podařilo se realizovat restaurování portrétního obrazu Marie Leopoldini Aloisie Symphorosy, kněžny Blücher von Wahlstatt. Vzhledem ke skutečnosti, že kromě kopií fotografických snímků nejsou ikonograficky podchytení žádní členové rodiny Blücherů, kteří žili na raduňském zámku, lze považovat restaurování tohoto obrazu za důležitý krok k obohacení stávající instalace.

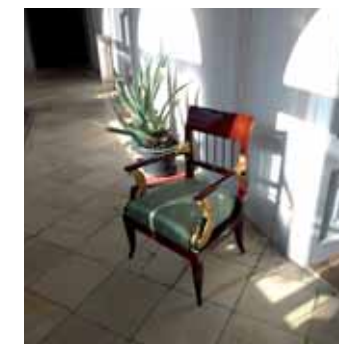
Restaurování portrétů a podlahy v Rytířském sále zámku Kunštát

V rámci Integrovaného regionálního operačního programu byla dokončena realizace projektu *SZ Kunštát – restaurování portrétů a podlahy v Rytířském sále*. Hlavním cílem projektu bylo zrestaurování pěti barokních portrétů držitelů Řádu zlatého rouna: Augusta I. Silného, Augusta III., Karla VI., Františka Štěpána Lotrinského a Karla Alexandra Lotrinského a neobarokních intarzovaných parket z 2. poloviny 19. století.

Empírové křeslo – hrad Veveří

Pod rukama restaurátora doslova vykvetlo empírové křeslo, které jako jeden z mála původních kusů mobiliáře tvoří primární vybavení hradu Veveří a na hradě se dochovalo do dnešních dnů. Křeslo bylo krátce po válce převezeno na zámek Lysice, kde bylo uloženo několik desítek let. V rámci restaurování mu byl navrácen původní lesk a krása.

Výjimečné dny a události
navštěvnické sezony

Hradozámecká noc v Pernštejské zahradě více na s. 19.

Ve dnech 14. a 15. srpna proběhl **29. ročník hradní pouti na Bítově**. Více na s. 20.

Citrusová slavnost na zámku Raduň

V rámci celostátního Víkendů otevřených zahrad se 12. června uskutečnila *Citrusová slavnost*. Smyslem akce bylo představit zámeckou oranžerii jako „dům pro pomeranče“. Navštěvníci měli možnost konzultovat s odborníky, jak o citrusy pečovat. Zámeckou oranžerii i zahradu zdobily citrusové aranže.

Spolupráce s Charitou Opava na zámku Raduň

Zámek Raduň již třetím rokem rozvíjí spolupráci s Charitou Opava. Prostřednictvím jejích zaměstnanců a klientů získává zkušenosti pro přípravu prohlídek určených osobám se sníženou schopností pohybu a orientace. V roce 2021 se uskutečnil na zámku Raduň Den Charity Opava (22. června), během nějž byla zahájena výstava *Můj svět*, prezentující fotografie klientů a zaměstnanců charit z celé republiky.

Noční prohlídky na zámku v Miloticích více na s. 21.

Móda pro každou příležitost na zámku v Rájci nad Svitavou více na s. 21.

Nové interiérové instalace a doplnění současných instalací

Otevření nové prohlídkové trasy na Veveří více na s. 24.

Otevření nové expozice o zahradách na Státním hradě Pernštejn

Ve čtvrtek 22. července 2021 byla slavnostně otevřena nová expozice o zahradách *Cesty do krajin ticha / Moravské aristokratické zahrady v časech osvětenství*. Výstava prezentuje období zakladatele zahrady barona Františka Stockhammera, který perňštejské panství získal v roce 1710, a jeho zetě barona Ignáce Schröffela z Mannsberku, jenž pozůstatky barokní zahrady začlenil do sentimentálního krajinářského parku jižního svahu pod hradem a doplnil ho drobnými stavbami (poustevna, čínský pavilon, turecké lázně, obelisk, paraple, vodopád aj.) Inspirací mu byly tzv. anglo-čínské zahrady (jardins anglo-chinois) zakládané ve 2. polovině 18. století ve francouzském prostředí.

Rozšíření a doplnění prohlídkových tras na zámku v Lysicích více na s. 24.

Otevření středověké strážní věže ve Vranově nad Dyjí

Dne 14. června 2021 byla zpřístupněna středověká strážní věž na prvním nádvoří. Jeden z mála pozůstatků gotického hradu se dočkal celkové

rehabilitace, kompletní výměny dřevěných konstrukcí a získal vyhlídkovou plošinu.

Mezinárodní spolupráce

Spolupráce hradu Bítova s Národním muzeem v Budapešti

Pracovníci Národního muzea v Budapešti navštívili hrad Bítov za účelem průzkumu a fotodokumentace šavle Mikuláše Zrinského – chorvatského bána. Šavle je vystavena ve zbrojnici na Bítově. Zjištěné poznatky využijí maďarští kolegové při výrobě kopie této šavle pro Maďarské národní muzeum. Mikuláš Zrinský (1508–1566) svou sbírkou zbraní položil základ bítovské sbírce a za přispění rodu Jankovských z Vlašimi (majitelů hradu 1612–1755) byla převezena na hrad Bítov a postupně rozšiřována do nynější podoby.

Vzdělávání a edukační programy

Edukační a animační programy na Dole Michal

Na Dole Michal probíhá celoročně edukační a animační činnost zaměřená jak na děti předškolního věku, žáky a studenty, tak i na dospělé a seniory (60+). V roce 2021 byla tato činnost značně omezena kvůli opatřením v souvislosti s covid-19. Vzdělávací činnost tedy probíhala převážně v rámci doprovodných akcí typu muzejní noc a animačních programů k výstavám.

O NÁRODNÍM PAMÁTKOVÉM ÚSTAVU

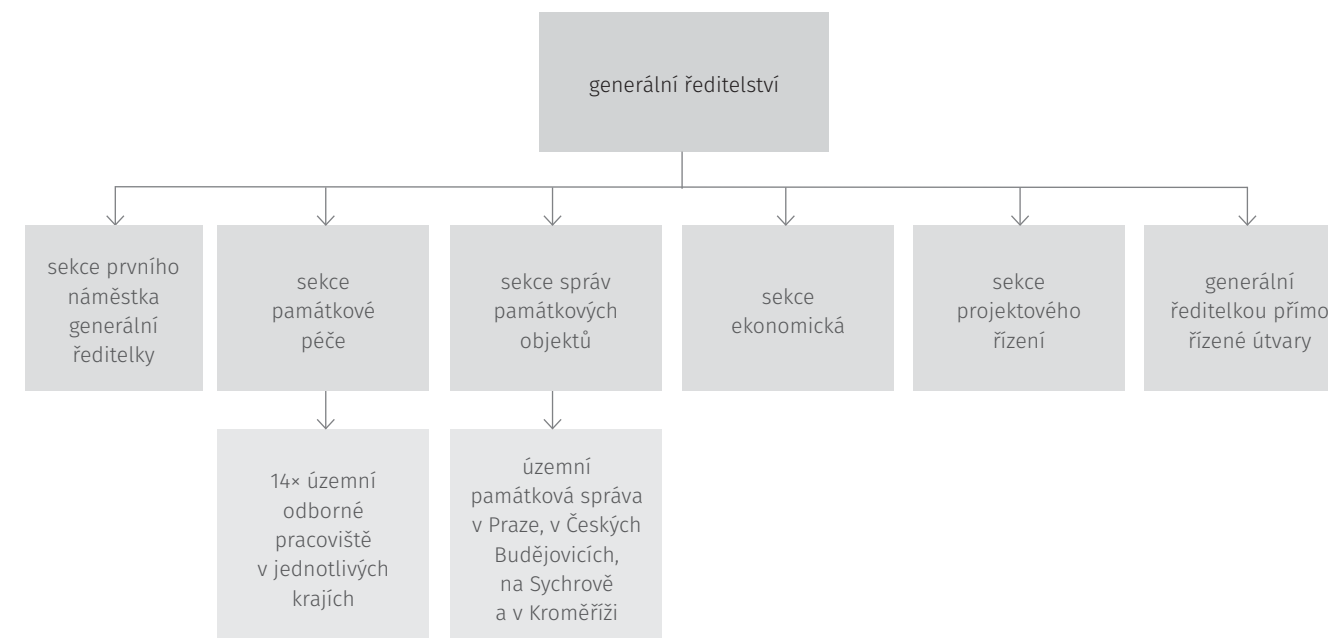
Národní památkový ústav je odbornou a výzkumnou organizací státní památkové péče s celostátní působností. Je státní příspěvkovou organizací ve smyslu platného zákona o státní památkové péči (zák. č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších změn) řízenou Ministerstvem kultury („MK“).

NPÚ se po transformaci proběhlé k 1. lednu 2013 člení na následující organizační celky. Generální ředitelství v Praze („GnŘ“) řídí

a metodicky vede celkovou činnost NPÚ a v rozsahu vymezeném zákonem, statutem a vnitřními předpisy přímo zajišťuje úkoly státní památkové péče. Územní odborná pracoviště („ÚOP“) v jednotlivých krajích zajišťují úkoly státní památkové péče v plném rozsahu daném zákonem ve své územní působnosti a dále poskytují odbornou a metodickou pomoc vlastníkům a správcům památek. Územní památkové správy („ÚPS“) v Praze, v Českých Budějovicích, na Sychrově a v Kroměříži zajišťují správu památek ve správě NPÚ.

Národní památkový ústav
Valdštejnské náměstí 162/3
118 01 Praha 1
zřízen Ministerstvem kultury
k 1. 1. 2003
IČO: 75032333, DIČ: CZ75032333

Kontakt
ústředna: 257 010 111
e-mail: epodatelna@npu.cz
www.npu.cz

Činnost NPÚ

Hlavní činnosti NPÚ lze rozdělit na dvě základní skupiny:

- výzkum a vývoj, jakož i odborné a metodické činnosti usměrňující péči o památky ve vlastnictví a správě jiných subjektů a o památkově chráněná území;
- péči o soubor zpřístupněných kulturních památek („KP“), zejména státních hradů („SH“) a zámků („SZ“), které jsou ve správě NPÚ.

Poradní orgány ředitelů pracovišť NPÚ

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ

Vědecká rada GR

Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy

Komise pro ochranu památkového fondu vzniklého ve druhé polovině 20. století

Komise pro plnění úkolů vědy a výzkumu

Komise pro hodnocení výzkumných (grantových) projektů

Pedagogická rada

Redakční rada časopisu Zprávy památkové péče

Redakční rada časopisu Památky

Komise pro nabývání předmětů movitého kulturního dědictví v NPÚ

Komise pro mobiliární fondy

Ediční rada NPÚ

Komise pro archeologii

Kolegium GR

Etická komise

Komise kastelánů

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V PRAZE

Ediční rada

Interní komise

Památková rada

Pražská archeologická komise

Redakční rada Staleté Prahy

Regionální komise pro Ústřední seznam kulturních památek

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE

Památková rada

Ediční rada

Interní odborná komise

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věci za kulturní památku

Středočeská archeologická komise

Redakční rada časopisu Průzkumy památek

Redakční rada časopisu Památky středních Čech

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Komise pro posuzování žádostí o finanční podporu péče o kulturní památky v územní působnosti ÚOP

Krajská archeologická komise

Památková rada ÚOP

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V PLZNI

Interní komise

Památková rada

Krajská archeologická komise

Regionální komise pro Ústřední seznam kulturních památek

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V LOKTI

Památková rada

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věci za kulturní památku

Krajská archeologická komise

Interní komise

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V ÚSTÍ NAD LABEM

Krajská archeologická komise

Památková rada

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V LIBERCÍCH

Krajská archeologická komise

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení a zrušení prohlášení věci za kulturní památku

Památková rada

Ediční a publikační rada

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V JOSEFOVĚ

Interní komise

Krajská archeologická komise

Památková rada

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věci za kulturní památku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V PARDUBICÍCH

Památková rada

Krajská archeologická komise

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V TELČI

Interní komise

Krajská archeologická komise

Památková rada

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věci za kulturní památku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V BRNĚ

Krajská archeologická komise

Regionální komise pro ústřední seznam kulturních památek

Interní komise

Památková rada

Ediční rada

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V OLOMOUCI

Interní komise

Krajská archeologická komise

Památková rada ředitele NPÚ, ÚOP v Olomouci

Regionální komise pro Ústřední seznam kulturních památek

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V KROMĚŘÍŽI

Interní komise

Krajská archeologická komise

Odborná rada Metodického centra zahradní kultury v Kroměříži

Památková rada

Redakční rada

Regionální komise pro Ústřední seznam kulturních památek

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V OSTRAVĚ

Expertní komise NPÚ. ÚOP v Ostravě pro obnovu shořelého kostela Božího těla v Gutech

Krajská archeologická komise

Památková rada

Redakční rada

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení kulturní památkou

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V PRAZE

Odborná rada ředitele NPÚ, ÚPS v Praze

Interní rada ředitele ÚPS k otázkám obnovy památek ve správě NPÚ

Komise pro nabývání předmětů movitého kulturního dědictví

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Interní rada ředitele NPÚ, ÚSP v Českých Budějovicích k otázkám obnovy památek ve správě NPÚ

Komise pro nabývání movitých předmětů kulturního dědictví

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA NA SYCHROVĚ

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS na Sychrově

Komise pro výkup movitých památek a předmětů kulturní povahy

Pracovní komise pro tvorbu interiérových instalací ÚPS na Sychrově

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V KROMĚŘÍŽI

Interní rada ředitele NPÚ, ÚSP v Kroměříži, k otázkám obnovy památek ve správě NPÚ

Národní památkový ústav na základě svého zákonného pověření

- plní úkoly stanovené zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči;
- koordinuje a z velké části vlastními odbornými kapacitami zajišťuje základní a aplikovaný vědecký výzkum pro zkvalitňování vědeckého poznání kulturního dědictví, jakož i rozvoje teorie, metodologie a praxe oboru památkové péče;
- vydává v zájmu zvyšování odbornosti a dosažení jednotných standardů kvality, jakož i předvídatelnosti svých odborných vyjádření na podkladě vlastního vědeckého výzkumu i spolupracujících vědeckých a odborných ústavů a vysokých škol celostátně doporučené odborné metodiky a metodická vyjádření, která průběžně aktualizuje;
- zabezpečuje odbornou a metodickou činnost týkající se péče o nemovitě a movité kulturní památky, jejich soubory, památkové rezervace, památkové zóny, ochranná pásma a území s archeologickými nálezy;
- shromažďuje a odborně zpracovává vědecké poznatky související s kulturními památkami, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi, a napomáhá jejich praktickému uplatnění;
- pro vykonávání odborných činností systematicky ošetřuje, využívá, spravuje a doplňuje dokumentační sbírky a informační fondy obsahující písemnou, grafickou, mapovou a fotografickou dokumentaci; podle kapacitních možností své dokumentační sbírky zpřístupňuje a napomáhá vlastníkůům kulturních památek odborným poradenstvím při vyhledávání archivní dokumentace a dalšími odbornými službami, přitom využívá i fondů archivů, muzeí a galerií včetně informačních bází odborné literatury;
- vede Ústřední seznam kulturních památek České republiky a podílí se na zkvalitňování dat v něm obsažených jak vlastními výzkumy, tak koordinací výzkumu památek a převodem jeho výsledků do příslušné evidence;
- zabezpečuje postupnou digitalizaci údajů o kulturních památkách, památkových rezervacích, památkových zónách a ochranných pásmech;
- vyjadřuje se k návrhům na prohlášení nemovitých a movitých věcí za kulturní památky nebo zrušení prohlášení věci za kulturní památku, zpracovává i vlastní návrhy na prohlášení věci za kulturní památku;
- připravuje podklady pro územní památkovou ochranu, zejména pro prohlášení městských a vesnických památkových rezervací a památkových zón a pro územní rozhodnutí o ochranném pásmu nemovitých kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón;
- pro Ministerstvo kultury připravuje dokumentaci pro návrhy kulturních památek a vybraných památkových území k nominaci do Seznamu světového dědictví;
- zabezpečuje odborný dohled nad prováděním komplexní péče o kulturní památky, památkové rezervace, památkové zóny a ochranná pásma; dává návrhy na odstranění zjištěných závad orgánům státní památkové péče;
- sleduje technologické způsoby obnovy kulturních památek, shromažďuje a vyhodnocuje poznatky, zkušenosti a informace o historických i novodobých technologiích a materiálech;
- sleduje technické metody ochrany kulturních památek, včetně způsobů provizorního zabezpečení, statického zajištění, ochrany materiálu před rozpadem i znehodnocením a uplatňuje principy preventivní ochrany kulturních památek;
- provádí koncepční i operativní činnosti směřující k záchraně ohrožených kulturních památek, zpracovává podklady pro Seznam ohrožených nemovitých kulturních památek;
- provádí operativní i standardní stavebněhistorické průzkumy, operativní dokumentace, urbanistické průzkumy, archivní průzkumy, přitom se prioritně zaměřuje na kulturní památky ve správě NPÚ a zejména na průzkum a dokumentaci záchranného charakteru na kulturních památkách, kterým hrozí buď zánik, nebo výrazné snížení architektonických a historických hodnot;
- sleduje dodržování ochranného režimu památkových rezervací, památkových zón a ochranných pásem nemovitých kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón;
- sleduje kulturní dědictví našeho státu zahrnuté do Seznamu světového dědictví pro účely povinných zpráv, tzv. monitoringu;
- poskytuje bezplatnou odbornou pomoc vlastníkůům kulturních památek a dotčeným obcím při zajišťování péče o kulturní památky;
- podílí se na prezentaci a popularizaci památkové péče v jednotlivých regionech, poskytuje pomoc obecním úřadům obcí s rozšířenou působností při metodickém řízení činnosti konzervátorů a zpravodajů a při spolupráci s místními občanskými iniciativami vyvíjejícími svoji činnost v oblasti ochrany a uchování hmotného kulturního dědictví;
- poskytuje konzultace vlastníkůům kulturních památek a projektantům v průběhu zpracování přípravné a projektové dokumentace obnovy

nemovitých kulturních památek nebo staveb, stavebních změn, terénních úprav, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravy dřevin nebo udržovacích prací na nemovitostech v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech a vyjadřuje se ke všem stupňům dokumentace;

• podílí se na metodických, koordinačních, organizačních a hodnotících činnostech při přípravě a realizaci grantových programů krajských úřadů na úseku památkové péče;

• poskytuje potřebné odborné podklady orgánům státní památkové péče;

• zpracovává písemná vyjádření jako obligatorní podklad závazných stanovisek orgánů státní památkové péče k zamýšlené údržbě, opravě, rekonstrukci, restaurování a jiné úpravě kulturních památek nebo jejich prostředí a ke stavbě, změně nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravě dřevin nebo udržovacím pracím na nemovitostech v památkových rezervacích, památkových zónách a ochranných pásmech;

• podílí se na metodických, koordinačních, organizačních a hodnotících činnostech při přípravě a realizaci grantových programů krajských úřadů na úseku památkové péče;

• poskytuje potřebné odborné podklady orgánům státní památkové péče; zpracovává písemná vyjádření jako obligatorní podklad závazných stanovisek orgánů státní památkové péče k zamýšlené údržbě, opravě, rekonstrukci, restaurování a jiné úpravě kulturních památek nebo jejich prostředí a ke stavbě, změně stavby, terénním úpravám, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravě dřevin nebo udržovacím pracím na nemovitostech v památkových rezervacích, památkových zónách a ochranných pásmech;

• zpracovává odborná vyjádření k jednotlivým fázím projednávání územně plánovací dokumentace; prosazuje hlediska uchování hodnot historického urbanismu;

• organizuje a zajišťuje odbornou vydavatelskou činnost, organizuje mezioborové konference, semináře a workshopy k nejrůznějším tématům poznávání, péče a popularizace kulturního dědictví;

• prostřednictvím různých typů vzdělávacích a přednáškových programů a výstav týkajících se státní památkové péče oslovuje širokou veřejnost;

• podílí se na odborné edukaci a vzdělávání pracovníků v oboru památkové péče a spolupracuje se školami všech typů při rozšiřování

výsledků vědeckého výzkumu, vzdělanosti a povědomí o hodnotách a významu kulturního dědictví pro současnost a působí na veřejnost směrem k pozitivnímu vztahu k památkám;

• vydává osvědčení podle zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty;

• realizuje záchranné archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ a investiční záchranné výzkumy pro další vybrané akce; provádí odborné zpracování, dokumentaci a evidenci archeologických nálezů;

• zpracovává písemnou a fotografickou dokumentaci mobiliárních fondů ve správě pracovišť NPÚ a tuto dokumentaci zpřístupňuje oprávněným osobám k nahlédnutí;

• zajišťuje rozsáhlé činnosti spojené se správou a prezentací památkových objektů, včetně evidence a pohybu mobiliáře na těchto objektech;

• provádí výzkum a prohlubuje poznání vývoje historických interiérů, jejich uměleckého a uměleckořemeslného vybavení i historických sbírek a výsledky výzkumu aplikuje při zkvalitňování stávajících a při tvorbě nových interiérových instalací na hradech a zámcích ve vlastní správě; poskytuje v této oblasti odbornou pomoc i ostatním subjektům.

Poskytování informací za rok 2021

na základě ust. § 18 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (InfZ), předkládáme následující počty věcí, vyřizovaných v intencích tohoto zákona v roce 2021:

- celkem počet za NPÚ: 82

- počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti: 7

- počet odvolání proti rozhodnutí, předaných MK: 0

- počet stížností podle § 16a InfZ, předaných MK: 1

- počet stížností podle § 16a InfZ, vyřízených formou autoremedury: 2

Rozsudek soudu ve smyslu § 18 odst. 1 písm. c) InfZ, tj. ve věci přezkoumání zákonnosti povinného subjektu, nebyl vydán, jelikož zákonnost může být přezkoumána toliko u rozhodnutí nadřízeného orgánu, tj. MK;

Výhradní licence ve smyslu § 18 odst. 1 písm. d) InfZ nebyla vydána žádná.

Personální údaje o zaměstnancích NPÚ k 31. prosinci 2021

Členění zaměstnanců podle věku a pohlaví

Věk	Muži	Ženy	Celkem	%
Do 20	2	2	4	0,18
21–30	64	128	192	8,69
31–40	175	238	413	18,70
41–50	307	402	709	32,10
51–60	225	350	575	26,03
Nad 60	161	155	316	14,31
Celkem	934	1 275	2 209	100,00
%	42,28	57,72	100,00	

Členění zaměstnanců podle vzdělání a pohlaví

Dosažené vzdělání	Muži	Ženy	Celkem	%
Základní	17	27	44	1,99
Vyučen	238	190	428	19,38
Střední odborné	8	4	12	0,54
Úplně střední	15	47	62	2,81
Úplně střední odborné	198	339	537	24,31
Vyšší odborné	8	35	43	1,95
Vysokoškolské	450	633	1083	49,03
Celkem	934	1 275	2 209	100,00

Doba trvání pracovního poměru

Doba trvání	Počet	%
Do 5 let	920	41,65
Do 10 let	374	16,93
Do 15 let	303	13,72
Do 20 let	250	11,32
Nad 20 let	362	16,39
Celkem	2 209	100,00

Vzniklé a skončené pracovní poměry

Nástupy	467
Odchody	483

HOSPODAŘENÍ

Zhoršený hospodářský výsledek roku 2021 v hlavní činnosti ve výši 1 772 452,51 Kč byl vyrovnáný ziskem vytvořeným v jiné činnosti po zdanění v částce 1 772 452,51 Kč.

Výsledek hospodaření v porovnání s předchozími lety v Kč:

Rok	Výsledek hospodaření	Hlavní činnost	Jiná (hospodářská) činnost
2017	10 780 648,60	10 001 754,16	778 894,44
2018	2 763 189,12	0,00	2 763 189,12
2019	4 603 207,54	2 456 858,54	2 146 349,00
2020	1 590 021,72	0,00	1 590 021,72
2021	0,00	- 1 772 542,51	1 772 542,51

Pro dosažení vyrovnaného hospodářského výsledku byl zapojen fond reprodukce majetku jako doplňkový zdroj financování oprav a udržování dlouhodobého majetku ve výši 12 285 445,19 Kč a fond odměn ve výši 2 331 566,00 Kč. Hospodaření stále velmi významně ovlivnila pandemická situace a návazná vládní omezení.

Oproti roku 2019, kdy v roce 2020 došlo k poklesu vlastních výnosů o více než 190 mil. Kč, je meziroční rozdíl oproti roku 2020 již kladný, a to téměř o 34 mil. Kč. **Vlastní výnosy však zdaleka nedosáhly úrovně roku 2019, kdy propad** oproti tomuto roku je

156 803 tis. Kč. Dalším významným vlivem v oblasti nákladů bylo **razantní navýšení cen v průběhu roku**, ať již na stavební práce, služby či nákupy.

Výpadek vlastních výnosů byl kompenzován zřizovatelem navýšením příspěvku na provoz ve výši 122 316 200 Kč. Ke konci roku byl příspěvek navýšen o dalších 4 111 992 Kč na vypořádání predikce zhoršeného hospodářského výsledku.

Výsledek jiné (hospodářské) činnosti se v meziročním srovnání navýšil o 182,4 tis. Kč (o 11 %).

Výnosy

V hlavní činnosti byly výnosy, kromě výnosů z transferů ve výši 1 701 362 tis. Kč (76,32 % celkových výnosů), tvořeny zejména výnosy z vlastních výkonů a zboží, které meziročně vzrostly o 33 911,7 tis. Kč (o 7,58 %). Rozhodnou složkou **vlastních výkonů** jsou výnosy z prodeje služeb (zejména tržby za vstupné), které se v roce 2021 navýšily na částku 402 269 tis. Kč (meziročně o 2,52 %). Výnosy z pronájmů vzrostly o 23 396 tis. Kč (o 45,26 %) na 75 083 tis. Kč. Zásadní změnou oproti minulým letům je nárůst výnosů z pronájmů za účelem filmování, kde bylo dosaženo rekordní částky 23,6 mil. Kč (meziroční nárůst o 18 mil. Kč).

Výnosy hlavní činnosti za posledních 5 let dle účtových skupin v tis. Kč

Skupina	Název účtové skupiny	2017	2018	2019	2020	2021
60	Výnosy z vlastních výkonů a zboží	558 537	591 607	637 995	447 280	481 192
64	Ostatní výnosy	51 480	12 095	13 552	27 847	43 805
66	Finanční výnosy	68	184	102	162	2 830
67	Výnosy z transferů	1 077 249	1 238 531	1 370 493	1 706 795	1 701 362
	VÝNOSY CELKEM	1 687 334	1 842 417	2 022 142	2 182 084	2 229 188

Výnosy z transferů – rozdělení dle finančních zdrojů v tis. Kč

	2019	2020	2021
Příspěvek na provoz (včetně Kulturní aktivity, PZAV, UNESCO)	1 024 138	1 272 717	1 248 958
Dotační tituly	335 207	426 427	437 434
Spoluřinancováno EU (ESIF+FM)	14 874	94 655	105 382
Výzkum, vývoj a inovace z MKČR	50 376	50 497	43 767
Ostatní individuální a systémové dotace MKČR	269 957	281 275	288 285
Mimorozpočtové zdroje	11 148	7 651	14 970
Výzkum, vývoj a inovace mimo MKČR	4 749	2 154	1 110
Ostatní mimorozpočtové zdroje (zejména ÚSC)	6 399	5 497	13 860
TRANSFERY CELKEM	1 370 493	1 706 795	1 701 362

V hospodářské činnosti se meziročně navýšily celkové výnosy o 2 992 tis. Kč (7,56 %). Nejvýznamnější část tvoří každoročně výnosy z prodaného zboží, které v roce 2021 dosáhly částky 28 352 tis. Kč (66,61 % celkových výnosů), a výnosy z prodeje služeb ve výši 12 106 tis. Kč (28,44 % celkových výnosů).

Náklady

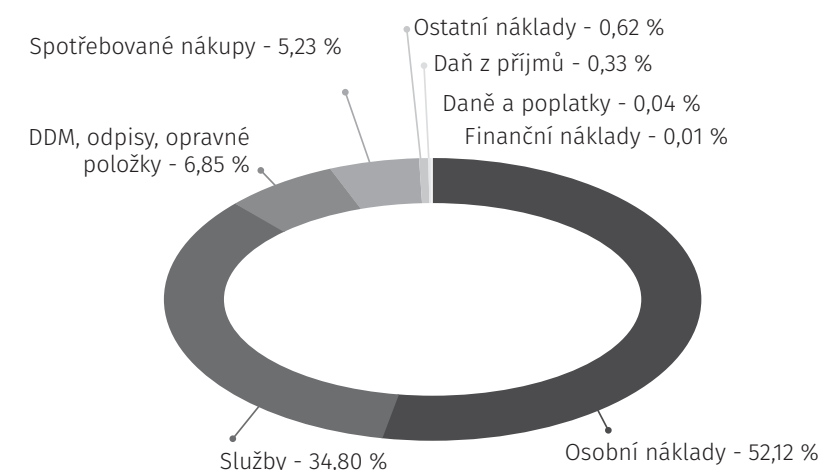
Náklady v hlavní činnosti představovaly částku 2 230 961 tis. Kč. V celkovém objemu nákladů zaznamenal NPÚ v roce 2021 nárůst oproti roku 2020 o 48 877 tis. Kč (o 2,24 %). Zvýšení se týká zejména věcných nákladů, a to krytých dotacemi a mimorozpočtovými zdroji. V oblasti provozních věcných nákladů došlo naopak ke snížení o 11,7 mil. Kč.

Nejvyšší podíl na nákladech mají osobní náklady, účetní skupina 52 (cca 52 %), s meziročním nárůstem o 0,34 %. Podstatný podíl má i skupina 51 služby (cca 35 %), kde oproti plánovanému rozpočtu nákladů na opravy a udržování bylo plnění jen na 61 %, a to zejména z důvodu nedočerpání programového financování. Služby byly naplněny na 95 % celoročního rozpočtu a cestovné bylo realizováno na 102 %. V případě spotřebovaných nákupů skupiny 50 došlo ke snížení spotřeby materiálových nákladů oproti roku 2021 o 8 % a spotřeba energií byla meziročně vyšší o 3 %. Celkové náklady na drobný hmotný a nehmotný majetek byly meziročně poníženy o 25 %, ale v oblasti provozních nákupů došlo k největší redukci v důsledku propadu vlastních výnosů o -47 % (-20 mil. Kč).

Výnosy hlavní činnosti za posledních 5 let dle účtových skupin v tis. Kč

Skupina	Název účtové skupiny	2017	2018	2019	2020	2021
50	Spotřebované nákupy	108 578	112 767	120 292	118 272	116 702
51	Služby	521 248	579 213	648 891	736 307	776 192
52	Osobní náklady	894 636	1 007 016	1 096 417	1 158 894	1 162 784
53	Daně a poplatky	1 293	1 351	1 092	1 155	1 012
54	Ostatní náklady	18 008	9 833	20 126	12 745	13 823
55	DDM, odpisy, oprav. položky	127 666	125 434	128 289	150 128	152 793
56	Finanční náklady	152	209	156	57	254
59	Daň z příjmů	5 750	6 594	4 423	4 527	7 401
	NÁKLADY CELKEM	1 677 332	1 842 417	2 019 686	2 182 084	2 230 961

Struktura nákladů NPÚ v roce 2021 v %

Rozvaha

Řádek	Označení	Název	Běžné účetní období			Minulé úč. období netto
			brutto	korekce	netto	
1		AKTIVA CELKEM	10 064 908 088,45	2 293 925 127,13	7 770 982 961,32	6 340 926 128,31
2		AKTIVA CELKEM	7 239 517 439,92	2 281 219 728,40	4 958 297 711,52	4 485 759 923,06
3	A.	Stálá aktiva	75 424 722,87	66 458 920,06	8 965 802,81	3 468 036,29
4	A.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	0,00	0,00	0,00	0,00
5	A.I.1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje (012), (072)	52 723 018,39	44 145 854,60	8 577 163,79	2 604 439,29
6	A.I.2.	Software (013), (073)	100 000,00	100 000,00	0,00	11 104,00
7	A.I.3.	Ocenitelná práva (014), (074)	0,00	0,00	0,00	0,00
8	A.I.4.	Povolenky na emise a preferenční limity (015), (075)	19 822 624,96	19 822 624,96	0,00	0,00
9	A.I.5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek (018), (078)	2 754 079,52	2 390 440,50	363 639,02	752 493,00
10	A.I.6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek (019), (079)	25 000,00	0,00	25 000,00	100 000,00
12	A.I.7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek (041)	0,00	0,00	0,00	0,00
13	A.I.8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek (051)	0,00	0,00	0,00	0,00
14	A.I.9.	Dlouhodobý nehmotný majetek určený k prodeji (035)	7 161 852 962,50	2 213 708 295,74	4 948 144 666,76	4 481 074 563,32
15	A.II.	Dlouhodobý hmotný majetek	246 052 987,60	0,00	246 052 987,60	242 861 330,07
16	A.II.1.	Pozemky (031)	405 204 170,47	0,00	405 204 170,47	387 656 489,69
17	A.II.2.	Kulturní předměty (032)	4 331 375 809,94	982 361 086,41	3 349 014 723,53	2 977 026 221,95
18	A.II.3.	Stavby (021), (081)	1 073 323 845,30	741 994 946,09	331 328 899,21	272 375 671,65
19	A.II.4.	Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí (022), (082)	471 258,00	58 164,00	413 094,00	422 526,00
20	A.II.5.	Pěstitelské celky trvalých porostů (025), (085)	488 028 557,24	488 028 557,24	0,00	0,00
21	A.II.6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek (028), (088)	1 322 142,00	1 265 542,00	56 600,00	109 056,00
22	A.II.7.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek (029), (089)	616 074 191,95	0,00	616 074 191,95	600 126 267,96
24	A.II.8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek (042)	0,00	0,00	0,00	0,00
25	A.II.9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek (052)	0,00	0,00	0,00	497 000,00
26	A.II.10.	Dlouhodobý hmotný majetek určený k prodeji (036)	0,00	0,00	0,00	0,00
27	A.III.	Dlouhodobý finanční majetek	0,00	0,00	0,00	0,00
28	A.III.1.	Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem (061)	0,00	0,00	0,00	0,00
29	A.III.2.	Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem (062)	0,00	0,00	0,00	0,00
30	A.III.5.	Termínované vklady dlouhodobé (068)	0,00	0,00	0,00	0,00
31	A.III.6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek (069)	0,00	0,00	0,00	0,00
32	A.IV.	Dlouhodobé pohledávky	2 239 754,55	1 052 512,60	1 187 241,95	1 217 323,45
33	A.IV.1.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé (462)	0,00	0,00	0,00	0,00
34	A.IV.2.	Dlouhodobé pohledávky z postoupených úvěrů (464)	0,00	0,00	0,00	0,00
35	A.IV.3.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy (465)	22 349,00	0,00	22 349,00	22 349,00
36	A.IV.5.	Ostatní dlouhodobé pohledávky (469), (149)	2 217 405,55	1 052 512,60	1 164 892,95	1 194 974,45
37	A.IV.6.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery (471)	0,00	0,00	0,00	0,00
38	B.	Oběžná aktiva	2 825 390 648,53	12 705 398,73	2 812 685 249,80	1 855 166 205,25
39	B.I.	Zásoby	35 222 483,36	538 155,34	34 684 328,02	41 149 119,27
40	B.I.1.	Pořízení materiálu (111)	0,00	0,00	0,00	0,00
41	B.I.2.	Materiál na skladě (112)	942 588,35	0,00	942 588,35	828 636,52
42	B.I.3.	Materiál na cestě (119)	0,00	0,00	0,00	0,00
43	B.I.4.	Nedokončená výroba (121)	356 440,00	0,00	356 440,00	217 350,05
44	B.I.5.	Polotovary vlastní výroby (122)	0,00	0,00	0,00	0,00
45	B.I.6.	Výrobky (123), (184)	17 786 191,69	538 155,34	17 248 036,35	20 265 905,47
46	B.I.7.	Pořízení zboží (131)	0,00	0,00	0,00	0,00
47	B.I.8.	Zboží na skladě (132)	15 392 815,75	0,00	15 392 815,75	19 081 446,33
48	B.I.9.	Zboží na cestě (138)	0,00	0,00	0,00	0,00

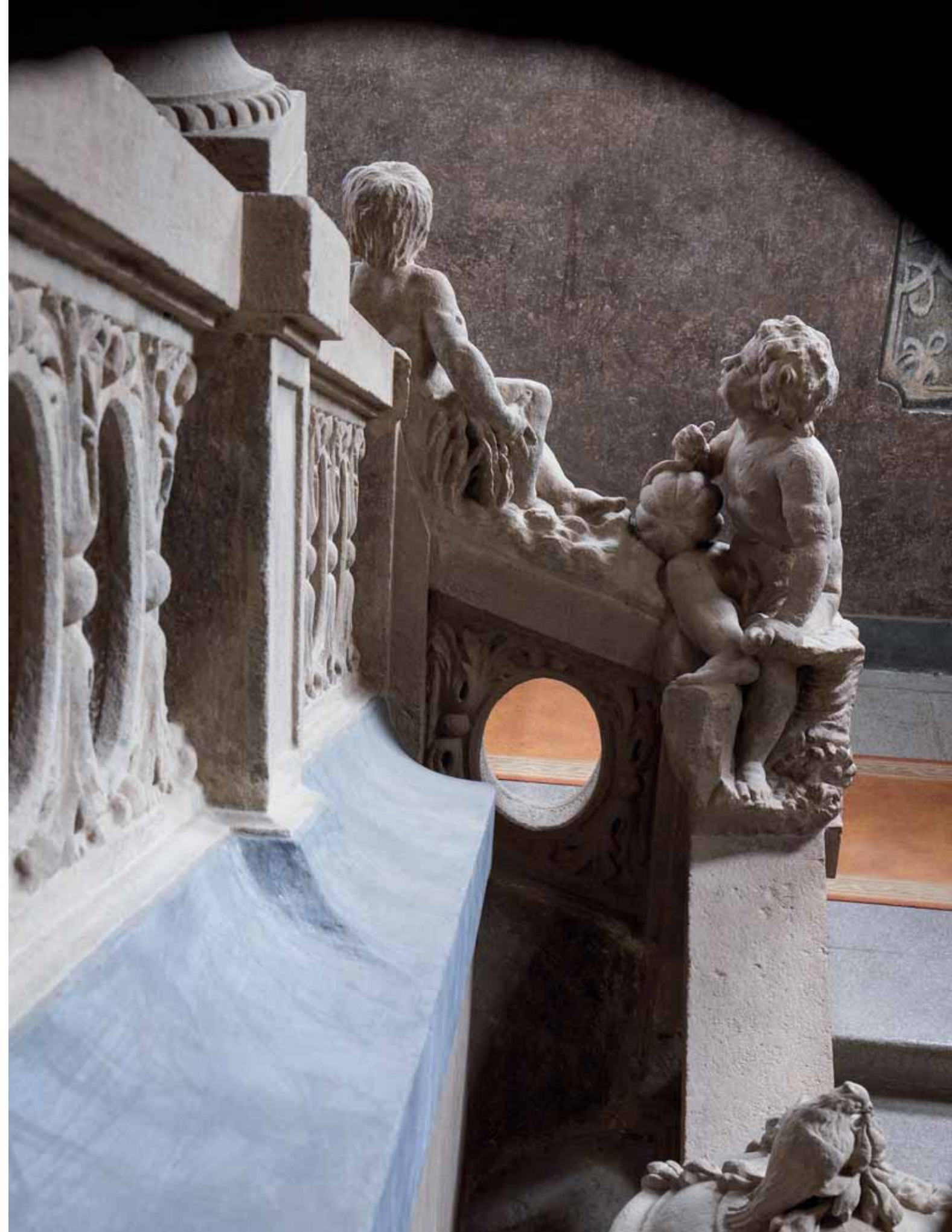
Řádek	Označení	Název	Běžné účetní období			Minulé úč. období netto
			brutto	korekce	netto	
49	B.I.9.	Zboží na cestě (138)	0,00	0,00	0,00	0,00
50	B.I.10.	Ostatní zásoby (139)	744 447,57	0,00	744 447,57	755 780,90
51	B.II.	Krátkodobé pohledávky	1 966 345 813,53	12 167 243,39	1 954 178 570,14	1 201 630 707,23
52	B.II.1.	Odběratelé (311), (194)	23 217 185,42	7 744 635,18	15 472 550,24	10 929 937,86
53	B.II.4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy (314)	7 150 315,05	0,00	7 150 315,05	7 793 006,09
54	B.II.5.	Jiné pohledávky z hlavní činnosti (315), (192)	9 006 041,91	2 889 952,21	6 116 089,70	6 502 568,42
55	B.II.6.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci krátkodobé (316)	0,00	0,00	0,00	0,00
56	B.II.9.	Pohledávky za zaměstnanci (335)	1 840 521,39	0,00	1 840 521,39	1 902 415,86
57	B.II.10.	Sociální zabezpečení (336)	0,00	0,00	0,00	0,00
58	B.II.11.	Zdravotní pojištění (337)	0,00	0,00	0,00	0,00
59	B.II.12.	Důchodové spoření (338)	0,00	0,00	0,00	0,00
60	B.II.13.	Daň z příjmů (341)	0,00	0,00	0,00	163 140,00
61	B.II.14.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění (342)	0,00	0,00	0,00	0,00
62	B.II.15.	Daň z přidané hodnoty (343)	0,00	0,00	0,00	0,00
63	B.II.16.	Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce (344)	0,00	0,00	0,00	0,00
64	B.II.17.	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi (346)	0,00	0,00	0,00	1 090 960,11
65	B.II.18.	Pohledávky za vybranými místními vládními institucemi (348)	0,00	0,00	0,00	0,00
66	B.II.28.	Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery (373)	0,00	0,00	0,00	0,00
68	B.II.30.	Náklady příštích období (381)	8 359 867,03	0,00	8 359 867,03	7 985 036,76
69	B.II.31.	Příjmy příštích období (385)	2 491,78	0,00	2 491,78	0,00
70	B.II.32.	Dohadné účty aktivní (388)	1 897 810 945,50	0,00	1 897 810 945,50	1 147 774 947,64
71	B.II.33.	Ostatní krátkodobé pohledávky (377), (199)	18 958 445,45	1 532 656,00	17 425 789,45	17 488 694,49
72	B.III.	Krátkodobý finanční majetek	823 822 351,64	0,00	823 822 351,64	612 386 378,75
73	B.III.1.	Majetkové cenné papíry k obchodování (251)	0,00	0,00	0,00	0,00
74	B.III.2.	Dluhové cenné papíry k obchodování (253)	0,00	0,00	0,00	0,00
75	B.III.3.	Jiné cenné papíry (256)	0,00	0,00	0,00	0,00
76	B.III.4.	Termínované vklady krátkodobé (244)	0,00	0,00	0,00	0,00
77	B.III.5.	Jiné běžné účty (245)	0,00	0,00	0,00	0,00
78	B.III.9.	Běžný účet (241)	803 388 743,64	0,00	803 388 743,64	594 019 117,34
79	B.III.10.	Běžný účet FKSP (243)	12 389 828,30	0,00	12 389 828,30	11 458 475,40
80	B.III.15.	Ceniny (263)	7 780,00	0,00	7 780,00	441 897,00
81	B.III.16.	Peníze na cestě (262)	0,00	0,00	0,00	0,00
82	B.III.17.	Pokladna (261)	8 035 999,70	0,00	8 035 999,70	6 466 889,01

Řádek	Označení	Název	Stav v běžném účet. období	Stav v minulém účet. období
83		PASIVA CELKEM	7 770 982 961,32	6 340 926 128,31
84	C.	Vlastní kapitál	5 291 170 488,43	4 819 317 542,92
85	C.I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky	4 980 788 871,05	4 508 181 147,69
86	C.I.1.	Jmění účetní jednotky (401)	4 331 878 324,87	4 049 146 534,82
87	C.I.3.	Transfery na pořízení dlouhodobého majetku (403)	650 302 809,93	460 000 297,46
88	C.I.4.	Kurzové rozdíly (405)	0,00	0,00
89	C.I.5.	Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody (406)	-1 795 563,59	-1 795 563,59
90	C.I.6.	Jiné oceňovací rozdíly (407)	0,00	452 187,00
91	C.I.7.	Opravy předcházejících účetních období (408)	403 299,84	377 692,00
92	C.II.	Fondy účetní jednotky	310 381 617,38	309 546 373,51
93	C.II.1.	Fond odměn (411)	19 659 671,00	21 991 237,00
94	C.II.2.	Fond kulturních a sociálních potřeb (412)	11 314 421,80	10 450 757,34
95	C.II.3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hosp. (413)	30 237 970,76	29 017 788,47
96	C.II.4.	Rezervní fond z ostatních titulů (414)	111 058 461,98	72 989 235,04
97	C.II.5.	Fond reprodukce majetku, fond investic (416)	138 111 091,84	175 097 355,66
98	C.III.	Výsledek hospodaření	0,00	1 590 021,72
99	C.III.1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	0,00	1 590 021,72
100	C.III.2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení (431)	0,00	0,00
101	C.III.3.	Výsledek hospodaření předcházejících účetních období (432)	0,00	0,00
102	D.	Cizí zdroje	2 479 812 472,89	1 521 608 585,39
103	D.I.	Rezervy	0,00	0,00
104	D.I.1.	Rezervy (441)	0,00	0,00
105	D.II.	Dlouhodobé závazky	2 092 683 967,28	1 218 271 888,08
106	D.II.1.	Dlouhodobé úvěry (451)	0,00	0,00
107	D.II.2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé (452)	0,00	0,00
108	D.II.4.	Dlouhodobé přijaté zálohy (455)	0,00	0,00
109	D.II.7.	Ostatní dlouhodobé závazky (459)	414 167,97	246 157,71
110	D.II.8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery (472)	2 092 269 799,31	1 218 025 730,37
112	D.III.	Krátkodobé závazky	387 128 505,61	303 336 697,31
113	D.III.1.	Krátkodobé úvěry (281)	0,00	0,00
114	D.III.4.	Jiné krátkodobé půjčky (289)	0,00	0,00
115	D.III.5.	Dodavatelé (321)	218 376 875,16	144 594 382,69
116	D.III.7.	Krátkodobé přijaté zálohy (324)	3 075 150,96	2 410 442,75
117	D.III.9.	Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé (326)	0,00	0,00
118	D.III.10.	Zaměstnanci (331)	49 101 113,00	43 438 105,00
119	D.III.11.	Jiné závazky vůči zaměstnancům (333)	9 051,00	264,00
120	D.III.12.	Sociální zabezpečení (336)	20 595 072,40	20 939 662,79
121	D.III.13.	Zdravotní pojištění (337)	8 955 819,00	9 081 560,00
122	D.III.14.	Důchodové spoření (338)	0,00	0,00
123	D.III.15.	Daň z příjmů (341)	2 446 767,00	0,00
124	D.III.16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění (342)	4 284 733,10	8 362 183,10
125	D.III.17.	Daň z přidané hodnoty (343)	361 394,65	348 665,67
126	D.III.18.	Závazky k osobám mimo vybrané vládní instituce (345)	0,00	0,00
127	D.III.19.	Závazky k vybraným ústředním vládním institucím (347)	190 922,04	59 324,34
128	D.III.20.	Závazky k vybraným místním vládním institucím (349)	0,00	0,00
129	D.III.32.	Krátkodobé přijaté zálohy na transfery (374)	1 114 394,25	908 312,25
131	D.III.35.	Výdaje příštích období (383)	1 128 442,46	1 664 666,54
132	D.III.36.	Výnosy příštích období (384)	27 939 386,96	33 020 061,51
133	D.III.37.	Dohadné účty pasivní (389)	36 070 061,46	27 443 479,00
134	D.III.38.	Ostatní krátkodobé závazky (378)	13 479 322,17	11 065 587,67

Výkaz zisku a ztráty

Řádek	Označení	Text	Činnosti běžné období		Činnosti minulé období	
			hlavní	hospodářská	hlavní	hospodářská
1	A.	NÁKLADY CELKEM	2 230 960 753,22	40 793 407,19	2 182 084 194,12	37 983 779,89
2	A.I.	Náklady z činnosti	2 223 305 949,22	40 462 320,29	2 177 499 504,37	37 717 691,31
3	A.I.1.	Spotřeba materiálu (501)	47 970 157,80	993 748,42	52 289 193,24	707 881,75
4	A.I.2.	Spotřeba energie (502)	70 661 171,86	1 443 242,23	68 473 193,72	1 301 637,51
5	A.I.3.	Spotřeba ostatních nesklad. dodávek (503)	0,00	0,00	0,00	0,00
6	A.I.4.	Prodané zboží (504)	24 312,63	18 551 166,16	53 111,35	18 023 083,23
7	A.I.5.	Aktivace dlouhodobého majetku (506)	-78 830,55	0,00	0,00	0,00
8	A.I.6.	Aktivace oběžného majetku (507)	0,00	0,00	-56 289,80	0,00
9	A.I.7.	Změna stavu zásob vlastní výroby (508)	-1 874 724,61	1 230 528,61	-2 487 349,88	1 553 838,19
10	A.I.8.	Opravy a udržování (511)	544 451 474,15	534 268,69	538 168 994,99	380 171,99
11	A.I.9.	Cestovné (512)	5 267 980,10	0,00	3 646 374,31	0,00
12	A.I.10.	Náklady na reprezentaci (513)	752 984,80	44,70	751 887,22	4 797,31
13	A.I.11.	Aktivace vnitroorganizačních služeb (516)	0,00	0,00	0,00	0,00
14	A.I.12.	Ostatní služby (518)	225 719 582,75	1 853 771,99	193 739 676,23	1 571 225,71
15	A.I.13.	Mzdové náklady (521)	846 674 607,00	11 152 840,00	846 692 025,00	10 236 163,00
16	A.I.14.	Zákonné sociální pojištění (524)	273 061 950,67	3 441 382,94	274 036 553,86	3 228 775,93
17	A.I.15.	Jiné sociální pojištění (525)	2 266 110,63	28 572,20	2 269 674,18	26 747,41
18	A.I.16.	Zákonné sociální náklady (527)	40 781 691,20	216 201,70	35 895 251,39	196 098,97
19	A.I.17.	Jiné sociální náklady (528)	0,00	0,00	0,00	0,00
20	A.I.18.	Daň silniční (531)	0,00	0,00	0,00	0,00
21	A.I.19.	Daň z nemovitostí (532)	262 061,00	0,00	358 228,00	0,00
22	A.I.20.	Jiné daně a poplatky (538)	749 787,72	11 060,20	796 723,23	16 477,47
23	A.I.22.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení (541)	2 441,92	0,00	0,00	0,00
24	A.I.23.	Jiné pokuty a penále (542)	-14 266,00	0,00	330 501,00	0,00
25	A.I.24.	Dary a jiná bezúplatná předání (543)	0,00	0,00	0,00	0,00
26	A.I.25.	Prodaný materiál (544)	0,00	0,00	0,00	0,00
27	A.I.26.	Manka a škody (547)	123 152,76	4 441,84	80 284,29	10 826,07
28	A.I.27.	Tvorba fondů (548)	2 763 505,15	0,00	128 575,00	0,00
29	A.I.28.	Odpisy dlouhodobého majetku (551)	107 334 515,94	24 480,00	97 520 156,19	24 480,00
30	A.I.29.	Zúst. cena prodaného dlouh. nehmot. maj. (552)	0,00	0,00	0,00	0,00
31	A.I.30.	Zúst. cena prodaného dlouh. hmot. majetku (553)	32 200,00	0,00	142 858,00	0,00
32	A.I.31.	Prodané pozemky (554)	2 906 756,00	0,00	0,00	0,00
33	A.I.32.	Tvorba a zúčtování rezerv (555)	0,00	0,00	0,00	0,00
34	A.I.33.	Tvorba a zúčtování opravných položek (556)	3 891 440,19	0,00	1 267 111,42	0,00
34	A.I.34.	Náklady z vyřazených pohledávek (557)	327 636,79	0,00	124 714,30	0,00
35	A.I.35.	Náklady z drobného dlouhodobého majetku (558)	38 299 955,19	974 979,34	51 072 692,24	428 399,45
36	A.I.36.	Ostatní náklady z činnosti (549)	10 948 294,13	1 591,27	12 205 364,89	7 087,32
37	A.II.	Finanční náklady	254 232,97	0,93	57 298,33	0,00
39	A.II.1.	Prodané cenné papíry a podíly (561)	0,00	0,00	0,00	0,00
40	A.II.2.	Úroky (562)	0,00	0,00	0,00	0,00
41	A.II.3.	Kurzové ztráty (563)	192 308,07	0,93	57 298,33	0,00
42	A.II.4.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou (564)	61 924,90	0,00	0,00	0,00
43	A.II.5.	Ostatní finanční náklady (569)	0,00	0,00	0,00	0,00
44	A.III.	Náklady na transfery	0,00	0,00	0,00	0,00
45	A.III.1.	Náklady ústředních rozpočtů na transfery (571)	0,00	0,00	0,00	0,00
46	A.III.2.	Náklady územních rozpočtů na transfery (572)	0,00	0,00	0,00	0,00
47	A.III.2.	Náklady územních rozpočtů na transfery (572)	0,00	0,00	0,00	0,00

Řádek	Označení	Text	Činnosti běžné období		Činnosti minulé období	
			hlavní	hospodářská	hlavní	hospodářská
48	A.V.	Daň z příjmů	7 400 571,03	331 085,97	4 527 391,42	266 088,58
49	A.V.1.	Daň z příjmů (591)	7 400 571,03	331 085,97	4 527 391,42	266 088,58
50	A.V.2.	Dodatečné odvody daně z příjmů (595)	0,00	0,00	0,00	0,00
51	B.	VÝNOSY CELKEM	2 229 188 300,71	42 565 859,70	2 182 084 194,12	39 573 801,61
52	B.I.	Výnosy z činnosti	524 997 035,51	42 565 859,70	475 127 744,43	39 573 801,61
53	B.I.1.	Výnosy z prodeje vlastních výrobků (601)	3 803 289,60	2 103 481,28	3 132 596,14	2 290 225,39
54	B.I.2.	Výnosy z prodeje služeb (602)	402 268 914,30	12 106 209,92	392 388 731,39	9 683 075,87
55	B.I.3.	Výnosy z pronájmu (603)	75 082 892,44	0,00	51 687 172,27	0,00
56	B.I.4.	Výnosy z prodaného zboží (604)	37 132,24	28 351 711,63	71 983,88	27 590 636,79
57	B.I.8.	Jiné výnosy z vlastních výkonů (609)	0,00	0,00	0,00	0,00
58	B.I.9.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení (641)	1 730 050,31	0,00	10 490 393,87	0,00
59	B.I.10.	Jiné pokuty a penále (642)	20 139,00	3 750,00	55 730,95	1 620,00
60	B.I.11.	Výnosy z vyřazených pohledávek (643)	131 123,20	0,00	35 067,72	0,00
61	B.I.12.	Výnosy z prodeje materiálu (644)	19 124,30	0,00	0,00	0,00
62	B.I.13.	Výnosy z prodeje dlouh. nehm. majetku (645)	0,00	0,00	0,00	0,00
63	B.I.14.	Výnosy z prodeje dlouh. hmot. majetku kromě pozemků (646)	32 200,00	0,00	254 558,00	0,00
64	B.I.15.	Výnosy z prodeje pozemků (647)	2 906 756,00	0,00	0,00	0,00
65	B.I.16.	Čerpání fondů (648)	15 428 326,00	0,00	3 398 902,35	0,00
66	B.I.17.	Ostatní výnosy z činnosti (649)	23 537 088,12	706,87	13 612 607,86	8 243,56
67	B.II.	Finační výnosy	2 829 628,72	0,00	161 604,24	0,00
68	B.II.1.	Výnosy z prodeje cenných papírů a podílů (661)	0,00	0,00	0,00	0,00
69	B.II.2.	Úroky (662)	0,00	0,00	0,00	0,00
70	B.II.3.	Kurzové zisky (663)	4 198,67	0,00	18 746,24	0,00
71	B.II.4.	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou (664)	2 825 430,05	0,00	142 858,00	0,00
72	B.II.6.	Ostatní finanční výnosy (669)	0,00	0,00	0,00	0,00
73	B.IV.	Výnosy z transferů	1 701 361 636,48	0,00	1 706 794 845,45	0,00
74	B.IV.1.	Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů (671)	1 701 361 636,48	0,00	1 706 794 845,45	0,00
75	B.IV.2.	Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů (672)	0,00	0,00	0,00	0,00
76	C.	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ *	0,00	0,00	0,00	0,00
77	C.1.	Výsledek hospodaření před zdaněním	5 628 118,52	2 103 538,48	4 527 391,42	1 856 110,30
78	C.2.	Výsledek hospodaření po zdanění	-1 772 452,51	1 772 452,51	0,00	1 590 021,72

FINANČNÍ PROSTŘEDKY NPÚ ALOKOVANÉ NA ZÁCHRANNÉ ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY PRO ROK 2021

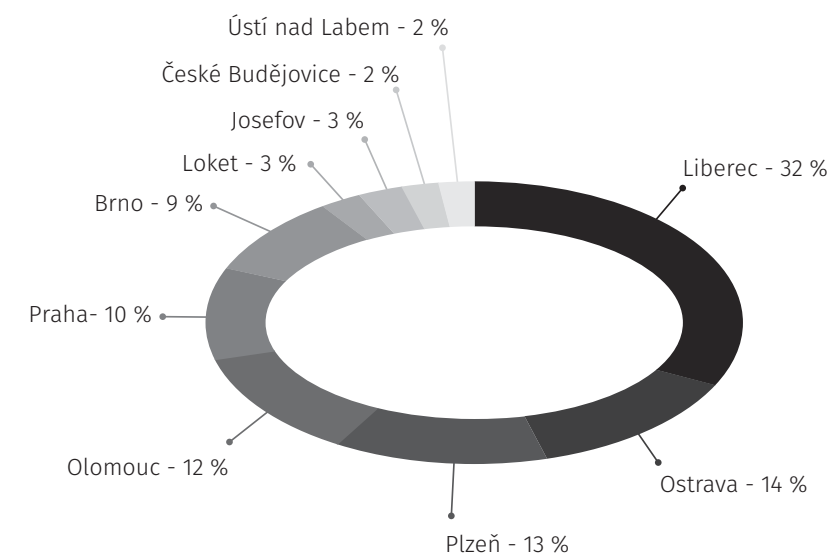
Ministerstvo kultury České republiky poskytlo stejně jako v minulých letech i v roce 2021 do rozpočtu Národního památkového ústavu (NPÚ) alokované finanční prostředky na záchranné archeologické výzkumy (ZAV) v celkové výši 9 mil. Kč. Z těchto peněz bylo se svolením MK ČR převedeno 3,5 mil. Kč do jiných rozpočtových kapitol NPÚ a na financování ZAV zbyla částka 5 mil. Kč. Během čtyř etap žádostí bylo z těchto prostředků financováno celkem 52 archeologických projektů, jejichž realizací byl rozpočet vyčerpán.

Do čerpání alokovaných prostředků se zapojilo deset územních odborných pracovišť (ÚOP), z nichž největší podíl rozpočtu využilo ÚOP v Liberci, a to především na zpracování archeologických nálezů ze starších výzkumů a evidenci archeologických nálezů. V této kategorii bylo za celý rok čerpáno vůbec nejvíce peněz, jelikož právě tomuto okruhu byla věnována priorita jako nápravnému opatření nedostatků zjištěných Nejvyšším kontrolním úřadem. Druhou nejvýznamnější skupinou byly archeologické výzkumy realizované při obnovách objektů ve správě NPÚ. Peníze byly čerpány na úhradu nákladů spojených jak s prováděním ZAV, tak s uskutečňováním

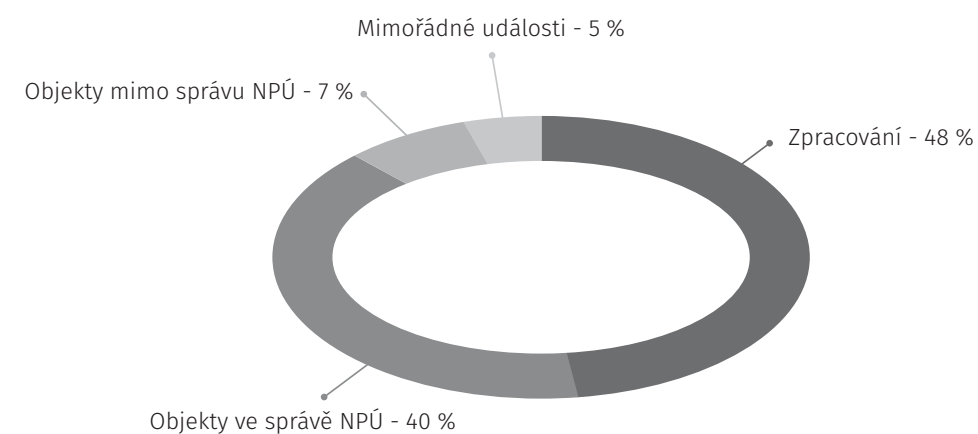
předstihových archeologických výzkumů, s jejichž pomocí lze v rámci předprojektové přípravy preventivně předcházet destrukcím cenných archeologických terénů. Daleko menší částka byla poskytnuta na ZAV na objektech, které se nenachází ve správě NPÚ, a na nápravu škod způsobených mimořádnými událostmi poškozujícími archeologické památky. V této skupině lze jmenovat výzkum na hradišti ve Stavenicích, kde byly dokumentovány archeologické terény poškozené vichřicí, nebo v případě mohylníku v Kšicích škody způsobené nelegální archeologickou činností spojenou s používáním detektorů kovů.

Alokované finance v rozpočtu NPÚ na ZAV jsou významným prostředkem pro výkon efektivní památkové archeologie v ČR a k preventivní ochraně památek archeologického potenciálu. I v roce 2021 tak byly tyto prostředky řádně čerpány v souladu se záměrem zřizovatele a přispěly k řádné péči o archeologický památkový fond.

Rozdělení podle pracovišť NPÚ

Rozdělení podle účelu čerpání

PŘEHLED PROJEKTŮ FINANCOVANÝCH Z (PŘEVÁŽNĚ) EVROPSKÝCH ZDROJŮ

Národní památkový ústav v pomyslném druhém „covidovém“ roce pokračoval v realizaci projektů spolufinancovaných z evropských dotačních titulů. Nově jsme začali administrovat i projekty podpořené z Národního programu Životní prostředí. Začátkem roku nám byla poskytnuta druhá vlna dofinancování velkých zakázek ze strany zřizovatele, která umožnila pokračovat v úspěšné realizaci našich projektů podpořených z *Integrovaného regionálního operačního programu 3.1 (IROP)*. Současně se ale začal ve větší míře projevat nárůst cen stavebních prací a probíhající práce vyžadují soustavné provádění změn, proto pokračuje i naše komunikace se zřizovatelem v otázce dalšího kola zajištění finančních potřeb.

Projekty z navýšené alokace 52. výzvy IROP *Zámek Litomyšl – Božský zámek a LVA – zámek a zámecký park v Lednici – infrastruktura* získaly v první polovině roku svá Rozhodnutí o poskytnutí dotace a mohly zahájit výběrová řízení na generální dodavatele stavby.

Během roku se podařilo dokončit realizaci velkých akcí: *Projekt Horní zámek Vimperk (Winterberg) – Probuzení zimního zámku, Selský dvůr „U Matoušů“ v Plzni-Bolevci, Projekt „Rok na vsi“, Zámek Uherčice – šlechtické sídlo jako divadelní scéna, Kunětická hora Dušana Jurkoviče – básníka dřeva a Šternberské hradní návrší: čas proměn hradního parku a podhradí*. Tyto obnovené objekty se tak mohou stát cílem návštěvníků v aktuálním roce.

Poděkování tak patří projektovým týmům, které se na úspěšné realizaci obnov podílely nebo podílejí. Děkujeme též zhotovitelům, kteří přes přetrvávající obtíže způsobené covid-19 a složitou situací na stavebním trhu pokračují v realizaci zakázek.

Kromě velkých projektů IROP pokračovala realizace menších projektů podpořených z Integrovaných územních investic (IROP ITI) a výzev Místních akčních skupin (IROP MAS). Dále probíhá příprava a realizace projektů *Operačního programu Životní prostředí, Národního programu Životní prostředí, Operačních programů přeshraniční spolupráce, Operačního programu zaměstnanost*. Horkou novinkou druhé poloviny roku bylo představení Národního plánu obnovy, který nabízí poměrně širokou škálu dotačních možností.

Jako obvykle vám některé z probíhajících a chystaných projektů blíže představíme:

Zámek Litomyšl – Božský zámek

Projekt *Zámek Litomyšl – Božský zámek* získal dodatečně podporu z programu IROP 3.1. Jeho předmětem je stavební obnova zámku, zahrnující obnovu střešních pláštů a vybraných vnitřních prostor. Obnovy mají být střechy a sgrafita v nadstřešních částech (atiky a komíny). V rámci vnitřních prostor bude v rámci 1. nadzemního podlaží vytvořeno nové návštěvní centrum a sociální zázemí, obnoven bude sloupový sál a prostory pro zázemí zámku a festivalu. Ve 2. nadzemním podlaží bude provedena dílčí úprava galerie. Zásadní změny dozná dosud veřejnosti nepřístupné 3. nadzemní podlaží, kde bude obnoveno Zámecké divadlo a budou upraveny místnosti pro novou prohlídkovou trasu. Vznikne nová expozice na téma divadlo. Digitálním produktem bude představena historie a současnost zámku. Projekt IROP má rozpočet 244 mil. Kč a termín dokončení je do 31. 12. 2023. Projekt velmi úzce souvisí s projektem státního programu Národní kulturní dědictví, v rámci něhož budou do konce roku 2027 obnoveny vnější fasády zámku a Panský dům. Oba projekty jsou natolik provázány, že v současné době probíhá společné zadávací řízení na jednoho dodavatele stavby a společný technický dozor.

SZ Velké Březno – výměna zdrojů tepla v západním a východním domku

Dalším chystaným projektem Operačního programu Životní prostředí, který byl v loňském roce doporučen k financování, je projekt s názvem *SZ Velké Březno – výměna zdrojů tepla v západním a východním domku*. Jedná se o projekt podaný do 152. výzvy OPŽP, Prioritní osy 5: Energetické úspory. Předmětem projektu je výměna zdrojů tepla a teplé vody na fosilní paliva v samostatně stojících objektech západního a východního domu Státního zámku Velké Březno. Jako zdroj vytápění a přípravy TV je pro západní dům nově navrženo tepelné čerpadlo země/voda a pro východní dům je navrženo závěsný plynový kondenzační kotel. Cílem projektu je snížení emisí CO₂ ze stávajících neekologických zdrojů na fosilní paliva, zvýšení účinnosti a snížení energetické náročnosti lokálního vytápění.

SZ Lysice – výsadba stromů na okraji zámecké obory

V roce 2021 se NPÚ stal úspěšným žadatelem projektu Národního programu Životní prostředí. Konkrétně se jednalo o projekt *SZ Lysice – výsadba stromů na okraji zámecké obory*, který byl podán do výzvy NPŽP číslo 9/2019-5.4. A Výsadba stromů. Předmětem projektu byla výsadba listnatých a ovocných stromů ve volně přístupné části nad areálem zámku v Lysicích. Konkrétně se jednalo o výsadbu 30 ks švestky domácí, 1 ks kaštanovníku jedlého a 1 ks dubu letního. Celkové způsobilé náklady projektu jsou ve výši 38 907,44 Kč.

Realizací projektu došlo ke zlepšení životního prostředí prostřednictvím podpory výsadby stromů, která přispěje k vytvoření kvalitního veřejného prostoru, k vyrovnání teplotních extrémů, ke zlepšení kvality ovzduší a k zadržování vody. U této výzvy nelze nezmínit zapojení veřejnosti do sázení stromů. Na rozdíl od projektů ESIF odpadá v případě využití národních zdrojů NPŽP administrativa spojená se zapojením zřizovatele. Jedná se tedy zpravidla o projekty menšího rozsahu s jednodušší administrativou.

Během roku 2021 probíhala realizace všech těchto projektů:

Název projektu	Rozpočet v Kč
Selský dvůr „U Matoušů“ v Plzni – Bolevci. Projekt „Rok na vsi“	48 551 927,69
Klášteř Kladruby – Život v řádu	146 706 658,19
Horní zámek Vimperk (Winterberg) – Probuzení zimního zámku	136 865 209,61
Šternberské hradní návrší: čas proměn hradního parku a podhradí	64 857 114,60
Kunětická hora Dušana Jurkoviče – básníka dřeva	88 020 924,01
Kunětická hora – divadlo na hradě i v podhradí	73 377 728,60
Cisterciácký klášter Plasy – obnova opatské rezidence	159 774 712,76
Státní zámek Telč – Růže Vysočiny	230 698 281,37
Zámek Uherčice – šlechtické sídlo jako divadelní scéna	129 250 732,17
Hrad Karlštejn – klenot české země	151 827 853,14
Státní zámek Žákupy – obnova jižního křídla hospodářského dvora	183 089 729,46
Zámek Litomyšl – Božský zámek	246 939 950,50
LVA – zámek a zámecký park v Lednici – infrastruktura	189 209 907,09
NKP zámek Červené Poříčí – obnova staveb v zámecké zahradě	3 454 192,27
NKP hrad a zámek Horšovský Týn – obnova Hlázky v parku	12 345 701,57
NKP SH Lipnice nad Sázavou – obnova šindelových střech a osvětlení nádvoří	4 263 017,00
NKP hrad Švihov – obnova vodního příkopu	3 161 072,48
SZ Kunštát – restaurování portrétů a podlahy v Rytířském sále	1 871 140,00
NKP Klášter Zlatá Koruna – obnova prostoru pro historické záchody ve velkém konventu	908 739,43
NKP SZ Krásný Dvůr – obnova drobných staveb v zámeckém parku	2 707 830,00
NKP SZ Kratochvíle, kostel Narození Panny Marie – rehabilitace fasádního pláště a rekonstrukce čistírny	3 605 108,54
Revitalizace národní kulturní památky LVA – státní zámek Valtice – turistický cíl	5 310 532,29
Odborné vzdělávání pracovníků NPÚ	40 955 297,52
SZ Jezeří – dešťové vody pro zámeckou zahradu	1 480 140,37
Záchrana a stabilizace vegetačních prvků v krajině – Zámecká lípová alej Lemberk	1 099 447,96
SZ Velké Březno – výměna zdrojů tepla v západním a východním domku	2 418 759,00
SZ Lysice – výsadba stromů na okraji zámecké obory	38 907,44
Součet	1 932 790 615,06

OBNOVY PAMÁTEK Z PROGRAMU SMVS

Financování obnovy památek ze státního rozpočtu ČR je realizováno prostřednictvím dotačního programu Ministerstva kultury pro státní příspěvkové organizace *Rozvoj a obnova materiálně technické základny státních kulturních zařízení* (112/131), ke kterému byl v roce 2020 přičleněn program na podporu oživení ekonomiky (151).

Z akcí započatých v minulých letech jich pokračovalo 72 v objemu finančních prostředků přidělených pro rok 2021 ve výši 817 mil. Kč (celkový objem pokračujících akcí činí 1,647 mld. Kč), z nichž uvádíme

Bečov – příkladná obnova hradu a přilehlých objektů	143 mil. Kč
Zákupy – obnova barokního krovu, stropů a střechy	96 mil. Kč
Palácové zahrady pod Pražským hradem	48 mil. Kč
Český Krumlov – rekonstrukce bývalé Mincovny na zámeckou galerii	43 mil. Kč
Červené Poříčí – stavební úpravy včetně předzámčí	30 mil. Kč
Jezeří – obnova divadelního sálu	26 mil. Kč

V průběhu roku 2021 byly v rámci tohoto programu přiděleny finanční prostředky pro 16 nových prioritních akcí v celkovém objemu 193 mil. Kč s přidělenými prostředky pro rok 2021 ve výši 45 mil. Kč., například:

Klášter Sázava – oprava krovů a střech, obnova jižní věže	32 mil. Kč
Opočno – sanace střešní a stropní konstrukce Letohrádku	26 mil. Kč
Náchod – střecha Piccolominského–Kuronského traktu	23 mil. Kč
Telč – obnova fasád na hlavním nádvoří	16 mil. Kč

V průběhu roku 2021 bylo úspěšně ukončeno 17 akcí, např.:

Vranov nad Dyjí – odstranění havárie střech zámeckého areálu – II. etapa	29 mil. Kč
Valtice – obnova areálu zámečku Belveder	21 mil. Kč
Veltrusy – restaurátorské práce v interiéru hlavní zámecké budovy	20 mil. Kč
Rájec nad Svitavou – odstranění havarijního stavu střech hlavní budovy	10 mil. Kč

Samostatný program *Péče o národní kulturní dědictví I*, jehož součástí je i podprogram 141 *Obnova a rozvoj materiálně technické základny Národního památkového ústavu s celkovými finančními prostředky ve výši 2,999 mld. Kč pro období 2019-2028*, se týká následujících akcí:

Invalidovna – obnova objektu
Litomyšl – celková obnova zámku
Vimperk – obnova dolního a horního zámku
Lysice – obnova zámecké zahrady včetně historických staveb
Karlštejn – soubor rekonstrukcí (příprava – PD)
Klášter Plasy – dokončení obnovy Opatské rezidence, obnova sýpky
Ratibořice – obnova Panského dvora
Uherčice – obnova zámeckého areálu (příprava – PD).

V roce 2021 byly již poskytnuty finanční prostředky ve výši 53 mil. Kč pro tvorbu či dopracování projektových dokumentací akcí Invalidovna, Litomyšl, Vimperk a Plasy a na zahájení stavebních prací akce Lysice.

DOTAČNÍ PROGRAMY MINISTERSTVA KULTURY

Ministerstvo kultury nabízí několik dotačních programů na obnovu kulturních památek podle § 16 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, které mohou využít vlastníci kulturních památek při jejich obnově. K přihlášeným projektům dává své stanovisko i Národní památkový ústav. Následující tabulka uvádí přehled vybraných dotačních programů MK a výši příspěvků přidělených na obnovu památek v návaznosti na vyjádření jednotlivých pracovišť NPÚ v roce 2021.

Pracoviště NPÚ	Havarijní program	Program záchrany architektonického dědictví	Program regenerace městských památkových rezervací	Program péče o vesnické památkové rezervace a krajinné památkové zóny	Program restaurování	Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností
ÚOP v Praze	1 775 000	6 170 000	2 885 000	1 115 000	2 280 000	0
ÚOP středních Čech v Praze	12 907 000	39 561 414	14 565 000	6 123 000	2 635 000	15 900 000
ÚOP v Českých Budějovicích	8 960 348	26 463 000	14 606 000	7 720 000	2 651 000	14 634 000
ÚOP v Plzni	8 939 000	21 823 000	5 851 000	6 381 813	2 547 000	10 693 000
ÚOP v Lokti	3 089 000	22 940 000	8 718 000	2 080 000	2 100 000	3 497 000
ÚOP v Ústí nad Labem	10 784 269	31 393 466	14 234 000	4 063 927	2 350 000	12 776 000
ÚOP v Liberci	4 558 000	12 005 000	9 905 000	4 072 028	2 487 000	7 879 000
ÚOP v Josefově	6 096 196	14 393 852	12 140 990	2 000 000	2 760 000	9 939 000
ÚOP v Pardubicích	3 730 000	12 900 000	22 649 000	800 000	2 738 000	5 424 000
ÚOP v Telči	5 782 000	9 200 000	20 384 000	1 620 000	2 050 000	7 410 000
ÚOP v Brně	8 265 000	15 955 000	11 555 000	1 749 000	2 988 000	13 196 000
ÚOP v Olomouci	4 813 000	7 695 000	5 795 000	1 300 000	2 154 000	6 386 000
ÚOP v Kroměříži	2 363 000	5 995 000	7 389 000	1 200 000	1 952 000	4 452 000
ÚOP v Ostravě	3 468 000	11 170 051	12 748 000	1 730 000	2 551 000	6 338 000
Celkem	85 529 813	237 664 783	163 424 990	41 954 768	34 243 000	118 524 000

VEDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST

Národní památkový ústav (dále jen NPÚ) v roce 2021 koncepčně plnil úkoly spjaté s jeho profilováním jako odborné instituce a výzkumné organizace, jejímž posláním je kontinuální a systematický výzkum památkového fondu a ochrana národního kulturního dědictví.

Do realizace výzkumných úkolů a prezentace jejich výsledků zasáhla významně přetrvávající pandemie covid-19, která nastavenými omezeními komplikovala organizování a průběh výzkumných prací (zejména terénních) a přípravu finálních výsledků. I přesto se však podařilo dostát stanoveným úkolům a u žádného z nich nedošlo v jeho řešení ke komplexnímu zastavení realizace. Díky kvalitně nastavenému administrativnímu systému se podařilo zajistit veškeré povinnosti vůči zřizovateli, partnerským institucím i naplňovat kvalitní komunikaci s řešiteli výzkumných úkolů napříč institucí.

NPÚ v rámci hodnocení výzkumné organizace na základě plnění Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní památkový ústav na léta 2019–2023 (dále jen Koncepce) Radou ministra kultury pro výzkum získal ve sledovaném roce hodnocení „A“ (vynikající).

V roce 2021 bylo řešeno 12 výzkumných oblastí Koncepce financovaných z prostředků na institucionální podporu dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumných organizací (dále jen IP DKRVO), 14 projektů financovaných z Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2018/2020 až 2022 (NAKI II), pokračovalo řešení jednoho projektu TA ČR/ÉTA a ukončeno bylo řešení dvou projektů GA ČR.

Vědecko-výzkumný potenciál NPÚ se dlouhodobě projevuje v jeho iniciativě vyhledávat a řešit nová, společensky relevantní témata výzkumu s vysokým aplikačním potenciálem v památkové praxi. O tom svědčí podané projektové

žádosti v programových výzvách v roce 2021. Celkem bylo podáno 6 nových projektových žádostí (2x TA ČR, 2x GA ČR, 2x Horizon) a v rámci programu ERASMUS+ se NPÚ stal v jednom projektu asociovaným partnerem.

Významný rozvoj zaznamenala odborná periodika vydávaná NPÚ. Mezioborová plnotextová databáze EBSCO přijala čtyři odborná periodika NPÚ (Zprávy památkové péče, Staletá Praha, Průzkumy památek, Památky středních Čech), čímž se jejich obsah stává celosvětově dostupným pro odbornou a vědeckou komunitu. Úspěchem je zařazení recenzovaného odborného časopisu Staletá Praha do citační a referenční databáze Scopus.

Ve sledovaném roce byla zahájena nová aktivita tzv. podcastů NPÚ, které je možné naladit na podcastových kanálech a na Youtube (www.npu.cz/PodCastleNPU). Pravidelně přináší rozhovory s inspirativními osobnostmi o památkách, památkové péči, architektuře a kulturním dědictví, referují o novinkách ze světa památkové péče a přináší nevsední reportáže. Aktivita významně přispívá k popularizaci oboru památkové péče a činnosti NPÚ včetně výsledků jeho vědecko-výzkumné úlohy ve společnosti.

Získaná ocenění za vědecko-výzkumné výsledky 2021

Název ocenění	Jméno oceněného	Výsledek
Cena Josefa Hlávky za vědeckou literaturu	Jarmila Čiháková, Martin Müller	Monografie: Malostranská rotunda sv. Václava v Praze
Cena Egona Erwina Kische	Jarmila Čiháková, Martin Müller	Monografie: Malostranská rotunda sv. Václava v Praze
Čtvrté bienále mladých autorů časopisu Umění/Art – 1. cena	Filip Srovnal	Článek: Der Triumphbogen für den kommenden Herrscher
Kniha roku Libereckého kraje	Pavla Šternová	Monografie: Jakob Schmeißner. Z mého života a tvorby

Výše čerpané podpory ze státního rozpočtu na VaVal (NPÚ 2011–2021, v tis. Kč)

Poskytovatel	Druh podpory	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
GA ČR	Projekty VaVal z veř. rozpočtů ČR	831	603	1 768	917	1 166	0	1 847	2 257	2 490	0	0
MK	Výzkumné záměry	15 955	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MK	IP DKRVO	10 510	15 686	15 847	16 053	17 040	18 717	19 630	18 280	18 694	18 666	22 342
MK	Projekty z veř. rozpočtů ČR	5 732	23 386	34 782	33 760	33 040	22 912	24 288	31 644	33 679	35 066	22 222
MŠMT	OP	0	0	0	0	0	0	0	42	586	352	447
MŠMT	Dofinancování projektů OP	0	0	0	0	0	70	70	0	0	0	0
MV	Projekty VaVal z veř. rozpočtů ČR	0	0	908	1 480	600	0	0	0	0	0	0
TA ČR	Projekty VaVal z veř. rozpočtů ČR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	106	419
Celkem		33 028	39 675	53 305	52 210	51 846	41 699	45 835	52 223	55 449	54 190	45 430

* VaVal – Výzkum, vývoj a inovace; IP DKRVO – institucionální podpora dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace; OP – operační programy

** Finance v tisících Kč jsou automaticky zaokrouhleny z částky v jednotkách Kč s přesností na dvě desetinná místa
Zdroj: www.isvavai.cz/cea?s=subjekty&ss=detail&n=0&h=ico%3A75032333

Institucionální výzkum

V roce 2021 pokračovalo řešení 12 výzkumných oblastí (dále jen VO) s více než třemi desítkami dílčích cílů financovaných z prostředků IP DKRVO s plánovanou dobou řešení do roku 2023. Prostředky byly poskytnuty na základě vyhodnocení NPÚ jako výzkumné organizace typu „A“ (vynikající). Výše přidělených prostředků pro rok 2021 činila 22 353 tis. Kč. Postup a stav řešení jednotlivých VO byly interně vyhodnoceny Komisí pro hodnocení výzkumných (grantových) projektů NPÚ ve dnech 9. a 10. 12. 2021.

Workshop pro úředníky s agendou památkové péče pořádaný v hospitálu a přilehlém areálu v Kuksu na téma Předprojektová a projektová příprava, konaný v rámci DKRVO, V. výzkumné oblasti: Metody zpřístupňování památkového fondu pro celoživotní vzdělávání.

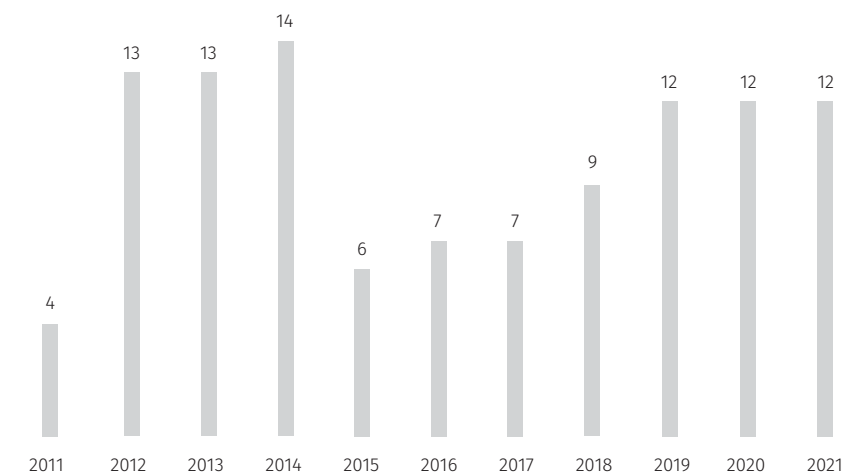
Výzkumné oblasti (VO) Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní památkový ústav 2019–2023

Číslo VO	Název VO	Garant/garantka
I.	Archeologie	PhDr. Jarmila Čiháková
II.	Dějiny památkové péče v českých zemích	Mgr. Jana Pařízková Čevonová
III.	Industriální dědictví	Mgr. Michaela Ryšková
IV.	Materiály a technologie pro obnovu a údržbu památkového fondu/ Památkově technologické edukační a popularizační projekty	Ing. Dagmar Michoinová
V.	Metody zpřístupnění památkového fondu pro celoživotní vzdělávání	Mgr. Jana Tichá
VI.	Moderní architektura 20. století	Ing. arch. Naděžda Goryczková
VII.	Movité památky	PhDr. Aleš Mudra, Ph.D.
VIII.	Nemovité památky	PhDr. Vladislav Razím
IX.	Památkový urbanismus	Ing. arch. Alena Krusová
X.	Prezentace výsledků výzkumu a vývoje NPÚ a podpůrná vědecká činnost	Mgr. Martin Gaží
XI.	Tematické průzkumy	Mgr. Anežka Mikulcová, Ph.D.
XII.	Tvorba metodik pro správu památkového fondu	PhDr. Miloš Kadlec

Čerpaná výše IP DKRVO 2011–2021

Rok	Částka (v tis. Kč)
2011	10 510
2012	15 686
2013	15 847
2014	16 053
2015	17 040
2016	18 717
2017	19 630
2018	18 280
2019	18 694
2020	18 666
2021	22 342
celkem	191 465

Počet výzkumných cílů/oblastí DKRVO 2011–2021

Účelový výzkum v roce 2021

NPÚ řeší čtená aktuální témata v rámci vědecko-výzkumných projektů (GA ČR, NAKI II, TA ČR), kterých NPÚ ke konci roku 2021 řešil celkem 17.

NPÚ při řešení výzkumných projektů spolupracuje s řadou výzkumných organizací (VO) a vědecko-výzkumných institucí (v.v.i.). Tuto spolupráci zpřehledňuje graf zachycující jejich počet v programech GA ČR, NAKI, NAKI II a TA ČR/ÉTA v jednotlivých obdobích.

Grantová agentura České republiky (GA ČR)

NPÚ se dlouhodobě účastní grantových výzev GA ČR na tzv. standardní grantové projekty zaměřené na základní výzkum. V roce 2021 NPÚ dokončil řešení dvou projektů, ve kterých vystupuje jednou jako příjemce a jednou jako další účastník projektu, a zároveň podal dvě nové projektové žádosti.

Mezinárodní konference Architektura 60. a 70. let 20. století a památková péče – Analýza hodnot moderní architektury 60. a 70. let 20. století jako součásti národní a kulturní identity ČR, konaná v Nové budově Národního muzea v Praze (13. 10. 2021), završila pětiletý výzkum v rámci projektu NAKI II (DG16P02R007) Analýza a prezentace hodnot moderní architektury 60. a 70. let 20. století jako součásti národní a kulturní identity ČR.

Spolupracující VO a v.v.i. v účelovém výzkumu 2011–2021

NAKI 2011–2015

VO 0
v.v.i. 0

NAKI 2012–2015

VO 4
v.v.i. 6

NAKI 2013–2017

VO 5
v.v.i. 5

NAKI II 2016–2020

VO 2
v.v.i. 13

NAKI II 2018–2022

VO 6
v.v.i. 17

GA ČR: 2017–2021

VO 3
v.v.i. 1

TA ČR 2020–2022

VO 2

Řešené projekty GA ČR 2017–2021

Název projektu	Kód projektu	Role NPÚ	Doba řešení
Nové realismy na československé výtvarné scéně 1918–1945	GA17-06031S	Příjemce	2017–2021
Proměna městského domu ve 13. století (Brno – Praha – Wrocław)	GA17-23836S	Další účastník	2017–2021
Organologický a srovnávací výzkum zvukového ideálu nejvýznamnějších představitelů brněnské a loketské varhanářské školy	GA17-18545S	příjemce	2017–2019

NAKI II

Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) je program Ministerstva kultury, jehož projekty cílí na zachování a udržitelné rozvíjení specifické národní a kulturní identity i integrity a kulturního dědictví. Projekty trvají od 3 do 5 let. NPÚ v roce 2021 celkem řešil 14 projektů NAKI II / 2. výzva. NPÚ je celkem zastoupen v 13 konsorciích, ve dvou případech jako příjemce koordinátor a v ostatních jako příjemce. V jednom případě se podílí na řešení jako účastník.

Řešené projekty NAKI II / 2. výzva s dobou řešení 2018–2022

Název projektu	Kód projektu	Role NPÚ / Typ projektu
Hardmuth: od uhlu k tužkařskému impériu	DG18P02OVV003	příjemce / konsorcium
Renesanční a manýristické štukatéřství v Čechách a na Moravě	DG18P02OVV005	příjemce / konsorcium
Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách	DG18P02OVV009	příjemce / konsorcium
Historické varhany, prostředky pro uchování a restaurování jejich zvuku a komplexní hudebně akustický a památkový výzkum jako součást národní identity a kulturního dědictví v ČR	DG18P02OVV014	další účastník / příjemce
Historické vodohospodářské objekty, jejich hodnota, funkce a význam pro současnou dobu	DG18P02OVV019	příjemce / konsorcium
Řeč materiálu – tradiční řemeslné technologie pro záchranu kulturního dědictví a současný životní styl	DG18P02OVV030	příjemce / konsorcium
Historické liturgické textilie v českých zemích: metodologie, inventarizace, péče a prezentace	DG18P02OVV035	příjemce / konsorcium
Proměna středověkého venkovského kostela jako symbolu duchovní tradice a lokální identity	DG18P02OVV042	příjemce – koordinátor / konsorcium
Prezentace a interpretace historického prostředí jako nedílná součást kulturní výchovy a vzdělávání v čase nových médií a tzv. Tekuté modernity	DG18P02OVV049	příjemce – koordinátor / konsorcium
Kampanologické památky Vysočiny	DG18P02OVV056	příjemce / konsorcium
Archeologie z nebe. Analýza a prezentace fondů dálkového průzkumu na Moravě a ve Slezsku	DG18P02OVV058	příjemce / konsorcium
Bezpečné snímání historických objektů bezpilotními helikoptéry – asistivní technologie, metodika a využití v památkové praxi	DG18P02OVV069	příjemce / konsorcium

Vynaložené finanční prostředky na standardní projekty GA ČR 2017–2021

Rok	Částka (v tis. Kč)
2017	1 874
2018	2 257
2019	2 490
2020	0
2021	0
Celkem	6 621

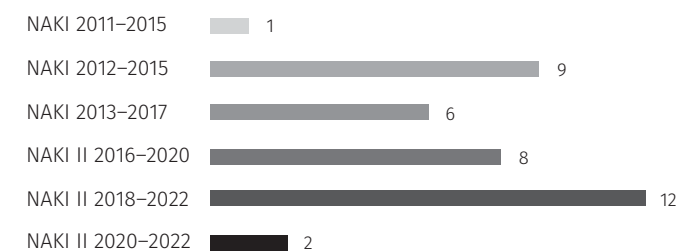
Řešené projekty NAKI II / 3. výzva s dobou řešení 2020–2022

Název projektu	Kód projektu	Role NPÚ / Typ projektu
Paměť krajiny moravských a slezských Sudet v ohrožení	DG20P02OVV008	příjemce / konsorcium
Topografie povrchu kamene a její aplikace v oblasti restaurování kamenných prvků	DG20P02OVV021	příjemce / konsorcium

Vynaložené finanční prostředky z Programu NAKI II 2016–2021

Rok	Částka (v tis. Kč)
2011	5 732
2012	23 386
2013	34 782
2014	33 760
2015	33 040
2016	22 912
2017	24 288
2018	31 644
2019	33 679
2020	35 066
2021	22 222
Celkem	300 511

Počet projektů NAKI a NAKI II řešených v letech 2011–2022

Terénní výzkum v rámci projektu NAKI II (DG18P02OVV056) Kampanologické památky Vysočiny. Hodinový cimbal z roku 1690 s rytou výzdobou z kostela sv. Ondřeje ve Vojnově Městci, který nechal pořídit František Adam hrabě z Bubna a Litic. (Foto: Petr Vácha)

Technologická agentura České republiky (TA ČR)

Rok 2021 je druhým rokem řešení tříletého projektu v rámci mimořádné výzvy Programu na podporu aplikovaného společenskovedního a humanitního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ÉTA (dále jen Program ÉTA), která cílila na výzkum vhodný pro zmírňování negativních celospolečenských dopadů a využívání nových příležitostí v reakci na řešení důsledku krize spojené s pandemií covid-19, a to zejména v oblasti sociální, vzdělávací, ekonomické a kulturní. Projekt dokládá schopnost NPÚ promptně reagovat na nenadálé společenské změny, v roce 2020 vyvolané pandemií covid-19. Výsledky projektu jsou realizovány s ohledem na jejich společenský dopad.

Řešené projekty TA ČR/ÉTA (2020–2022)

Název projektu	Kód projektu	Role NPÚ
Vliv dezinfekčních prostředků na historické povrchy v návštěvních provozech paměťových institucí v době mimořádných epidemiologických opatření	TL04000476	další účastník

Finanční prostředky přiznané NPÚ z Programu ÉTA/4. veřejná soutěž 2020–2021

Rok	Částka (v tis. Kč)
2020	106
2021	419
Celkem	525

Účast NPÚ ve veřejných soutěžích vyhlášených v roce 2021

V roce 2021 byly podány dva projekty ve výzvě GA ČR na podporu základního výzkumu typu standardní projekty, ve výzvě TA ČR byly podány rovněž dva projekty v různých dvou programech. Se zahraničními partnery byly podány dva projekty v programu Horizon a v rámci jednoho řešeného projektu ERASMUS+ se NPÚ stal asociovaným partnerem.

Přehled podaných žádostí vědecko-výzkumných projektů v roce 2021

Název projektu	Kód projektu	Role NPÚ
Stavoprojekt Brno 1948–1988: čtyřicet let projektování a výstavby	GA ČR	uchazeč
Zahrada jako miniatura světa. Dílo hraběte Františka Josefa II. Silva-Taroucy v národním a evropském kontextu	GA ČR	uchazeč
Podtlakový systém pro odsolování a odvlhčení zdiva stavebních konstrukcí	TA ČR / Program TREND, podprogram 2 „Nováčci“	další uchazeč
Nástroje usnadňující zavádění adaptačních opatření v městských oblastech s různou mírou památkové ochrany	TA ČR / SS – Program apl. výzkumu, exp. vývoje a inovací v oblasti životního prostředí – Prostor pro život, Podprogram 1 – Operativní výzkum ve veřejném zájmu	další uchazeč
Digital Monuments in a Digital Landscape. (Un)dying Fragments of the Memory of the 21st Century Landscape	HORIZON- ERC-2021-STG	další uchazeč
„HeReS“ (Heritage Research and Sustainability)	HORIZON-MSCA-DN-2021	další uchazeč
International Cooperation for Professional Training in Heritage Conservation (2019-1-SK01-KA202-060759) řešení v rámci KA2 – Cooperation for Innovation and the Exchange of Good Practices, KA202 – Strategic Partnerships for Vocational Education and Training	ERASMUS+	asociovaný partner

Archeologický výzkum zaniklé středověké vesnice Rabendorf (k. ú. Lichnov) prováděný v rámci projektu NAKI II (DG20P020VV008) Paměť krajiny moravských a slezských Sudet v ohrožení.

Výsledky VaVal v Rejstříku informací o výsledcích (RIV)

V rámci řešení institucionálního a účelového výzkumu předložil NPÚ k 31. lednu 2021 poskytovateli ke schválení celkem 132 výsledků. Výsledky po schválení RMKPV MK ČR budou vedeny v RIV. Strukturu předávaných výsledků zřehledňuje uvedená tabulka.

Přehled výsledků NPÚ v letech 2011–2021

Druh výsledku	Kód	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem
Audiovizuální tvorba	A	0	0	1	1	2	0	3	3	2	11	6	29
Kapitola v odborné knize	C	77	11	28	20	13	7	9	19	34	8	4	230
Metodika certifikovaná/schválená příslušným orgánem státní správy	N/E	0	1	6	15	9	8	2	5	1	6	2	55
Odborná kniha	B	9	10	13	22	33	18	28	20	10	25	16	204
Ostatní výsledky nezařaditelné do žádného z uvedených druhů výsledků	O	0	1	3	0	0	0	2	5	0	0	0	11
Ověřená technologie	Z/B	0	0	0	4	3	0	0	0	0	3	2	12
Památkový postup	N/C	0	0	0	0	3	3	0	0	0	0	1	7
Odborný článek obsažený v databázi Web of Science	Jimp	0	0	0	0	0	1	1	4	3	2	5	16
Odborný článek obsažený v databázi SCOPUS	Jsc	0	0	0	0	0	0	1	1	8	8	5	23
Recenzovaný odborný článek	Jost	45	79	90	101	91	107	69	68	46	48	49	793
Software	R	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	2
Specializovaná mapa s odborným obsahem	N/D	12	6	2	1	16	2	14	3	5	18	10	89
Specializovaná veřejná databáze	S	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
Stať ve sborníku	D	11	5	10	6	4	6	11	1	5	5	6	70
Uspořádání (zorganizování) konference	M	1	1	0	2	2	2	0	0	0	0	2	10
Uspořádání (zorganizování) výstavy	Enekrit	1	2	3	6	17	4	1	0	0	0	0	34
Uspořádání (zorganizování) výstavy s kritickým katalogem	Ekrit	0	0	0	0	0	3	4	3	0	7	8	25
Uspořádání (zorganizování) workshopu	W	1	0	4	6	13	1	4	0	6	8	15	58
Celkem		157	116	160	184	207	162	150	132	120	150	132	1670

Národní úložiště šedé literatury (NUŠL)

V roce 2021 NPÚ vložil do Národního úložiště šedé literatury, které provozuje Národní technická knihovna, 1 metodiku v souladu s Příkazem ministra kultury č. 21/2018, kterým se ruší Příkaz ministra kultury č. 25/2014 a stanovuje se Postup schvalování metodik a památkových postupů Ministerstvem kultury jako uznatelných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a postup ve věci vydání stanoviska poskytovatele k využitelnosti výsledku specializovaná mapa s odborným obsahem.

Výsledky aplikovaného výzkumu typu N

Metodiky

V roce 2021 byly ke schvalovacímu řízení předány celkem 2 metodiky, schválena byla 1 metodika.

Název metodiky	Autoři	Zdroj financování	Osvědčení o schválení
Sepulkrální památky v praxi památkové péče	Slavík Jiří a kol.	NAKI II	č. 220
Metodika užití technologie bezpilotních helikoptér pro dokumentaci interiérů a exteriérů historických objektů	Škobrtal Milan a kol.	NAKI II	v řízení
Metodika klasifikace a hodnocení průmyslového dědictví z pohledu památkové péče - vodní hospodářství	Ryšková Michaela a kol. (eds.)	NAKI II	v řízení

Specializované mapy s odborným obsahem

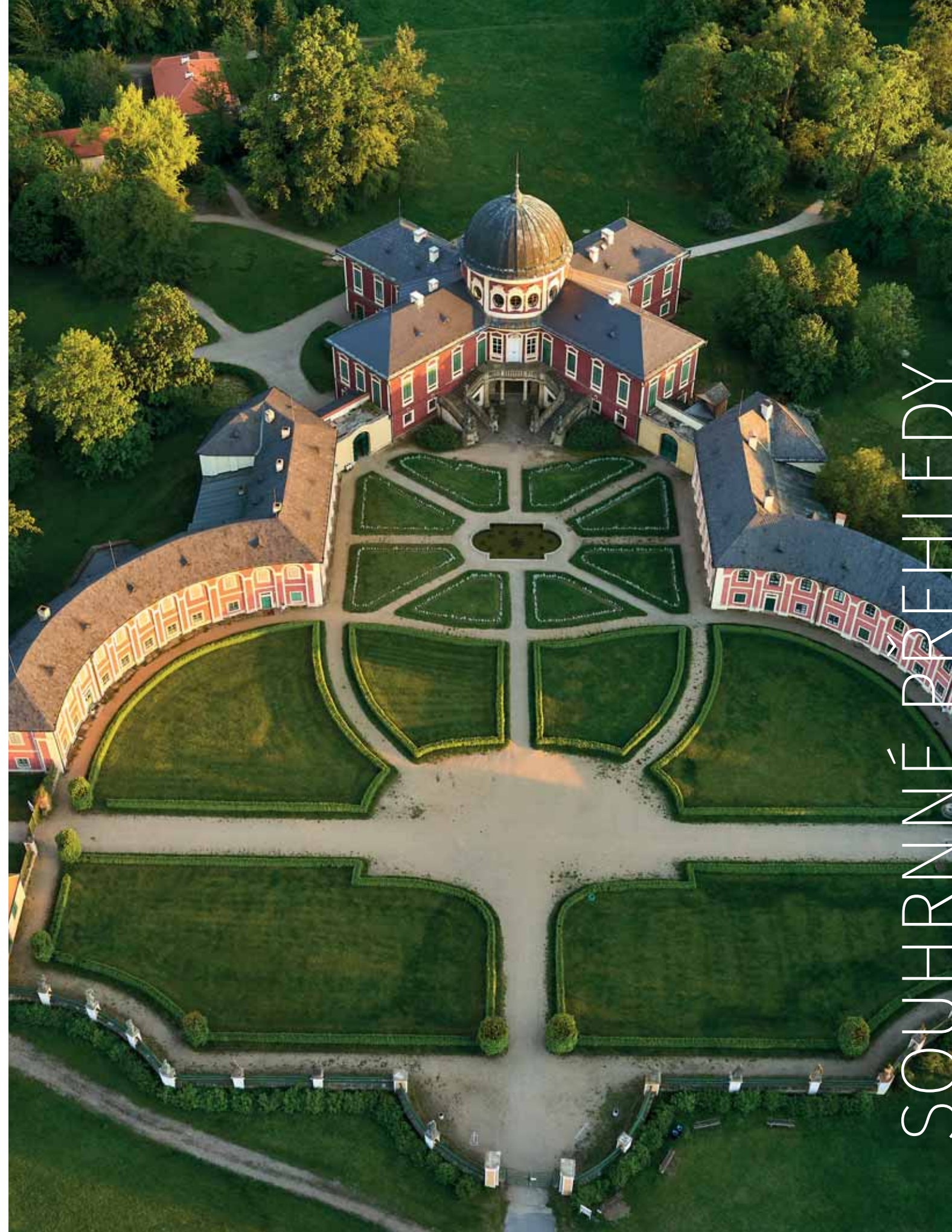
V roce 2021 bylo ke schvalovacímu řízení předáno 9 specializovaných map s odborným obsahem, schváleno bylo celkem 9 map.

Název mapy	Autoři	Zdroj financování	Schválení
Archeologický atlas státního zámku Uherčice	Vitula Petr	IP DKRVO	schváleno
Kompletace archeologického poznání státního hradu a zámku Bečov n. Teplou	Prekop Filip	IP DKRVO	schváleno
Památky elektrárenství v Čechách – etapa východní Čechy	Chmelenský Jiří	IP DKRVO	schváleno
Kulturní dědictví železniční dopravy. Koněspřežná dráha Praha – Lány	Borovcová Alena, Dvořáková Eva, Maren Pavel	IP DKRVO	schváleno
ÚSKP a SAS (data pro ÚAP)	Eismann Šimon, Syrová-Anýžová Zuzana	IP DKRVO	schváleno
Výtvarně hodnotné sepulkrální památky v okrese Jablonec nad Nisou	Kurešová Jana	IP DKRVO	schváleno
Barokní exteriérová skulptura na území Plzeňského kraje – okres Plzeň-sever	Kovařík Viktor, Jedličková Renáta, Zahradník Pavel	IP DKRVO	schváleno
Interaktivní 3D model interiéru kostela sv. Mořice v Olomouci s odborným komentářem	Škobrtal Milan a kol.	NAKI II	schváleno
Středověká venkovská sakrální architektura	Peksa Vojtěch, Malina Ondřej, Skopec Jaroslav	NAKI II	schváleno

Památkové postupy

V roce 2021 byly ke schvalovacímu řízení předány celkem 2 památkové postupy.

Název památkového postupu	Autoři	Zdroj financování	Schválení
Identifikace zaniklých staveb z období přelomu 18. a 19. století na mapových podkladech zámeckých parků a zahrad	Krejčířík Přemysl, Pácal Martin, Křesadlová Lenka	NAKI II	v řízení
Průzkum umělecko+historicky hodnotných interiérů za pomoci autonomního letu bezpilotní helikoptéry	Čadilová Michaela a kol.	NAKI II	v řízení

PŘEHLED PUBLIKACÍ VYDANÝCH V ROCE 2021

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ

V doteku antiky / In the Embrace of Antiquity

Marie Mžýková
ISBN: 978-80-7480-153-2, 368 s.

Alois Musil. Antika a české země

Stanislava Kučová, Patrik Líbal, Martina Veselá (edd.)
ISBN: 978-80-7480-145-7, 152 s.

„Pánové, prosím, smekněte.“ Metodika datování a interpretace fotografií z let 1850–1918 pomocí historické pánské módy

Radek Polách
ISBN: 978-80-7480-142-6, 120 s.

PERIODIKA:

ZPRÁVY PAMÁTKOVÉ PĚČE, ROČNÍK 81 / 2021
ISSN: 210-5538

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PRAZE

Sklo z archeologických výzkumů: Archeologie, technologie a metody průzkumů, konzervace a restaurování

PhDr. Jaroslav Podliska, Ph.D., PhDr. Eva Černá,
Mgr. Romana Kozáková, Ing. Zuzana Zlámalová Cílová,
Ph.D. a kol.
ISBN: 978-80-7685-001-9, 250 s.

PERIODIKA:

STALETÁ PRAHA, ROČNÍK 37 / 2021
ISSN: 0231-6056

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE

PERIODIKA:

Průzkumy památek, 28. ročník, 2 čísla
ISSN: 1212-1487

Památky středních Čech, 35. ročník,
2 čísla a příloha Ročenka 2020
ISSN: 0862-1586

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Kachlová kamna v jižních Čechách

Ludmila Ourodová-Hronková (ed.)
ISBN: 978-80-85033-99-1, 399 s.

V nehlubší úctě: katalog výstavy.
Státní zámek Kozel 1. 6.–31. 7. 2021
Petr Mašek, Richard Šípek, Pavel Hájek
ISBN: 978-80-85033-96-0, 61 s.

Slezské zámecké knihovny: katalog výstavy

Barbora Nebeská, Petr Mašek
ISBN: 978-80-85033-98-4, 99 s.

Židovské hřbitovy na jihu Čech

Daniel Polakovič, Iva Steinová, Petra Vladařová
ISBN: 978-80-85033-97-7

Návesní kaple jižních Čech a přilehlé Moravy I.

Typologie staveb do poloviny 19. století

Pavel Hájek, Zdenka Paloušová
ISBN: 978-80-88446-00-2

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PLZNI

Roubené stavby na Plzeňsku

Karel Foud, Tomáš Karel, Stanislav Plešmíd
ISBN: 978-80-85035-57-5, 160 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V LOKTI

Elbogen unter der Lupe. Mit Liebe zum Detail

Lukáš Smola, Klára Rozsypalová
ISBN: 978-80-906866-6-3, 83 s.

Heimatstil. Architektura ve službách vlasti a národa

Lubomír Zeman, Jan Konůpek a kol.
ISBN: 978-80-906866-8-7, 309 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Tatíčku, vrať se k nám! Pomníky velké války na Litoměřicku, 3. díl

Jiří Bureš, Marta Pavlíková
ISBN: 978-80-85036-78-7, 240 s.

Varhanářská dílna Fellerů z Libouchce

Vít Honys, Tomáš Horák
ISBN: 978-80-85036-77-0, 160 s.

PERIODIKA:

Monumentorum Custos 2020 – Časopis pro památky severozápadních Čech

ISSN: 1803-781X
ISBN: 978-80-85036-79-4, 72 s.

Monumentorum Custos 2021 – Časopis pro památky severozápadních Čech

ISSN: 1803-781X
ISBN: 978-80-85036-80-0, 64 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V LIBERCI

New Realisms

Ivo Habán (ed.)
ISBN: 978-80-87810-43-9, 476 s.

Informační leták – **Sloup se sochou Panny Marie a sochami světců**, Liberec

PERIODIKA:

Fontes Nissae – Prameny Nisy
ISSN: 1213-5097

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V JOSEFOVĚ

Propagační letáky **Kulturní památka a Chráněné území**

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V BRNĚ

Hotely. Architektura 20. století

Petr Svoboda, Martin Šolc, Renata Vrabelová
ISBN: 978-80-87967-31-7, 174 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V KROMĚŘÍŽI

Stavby s orientální tematikou v památkách zahradního umění v ČR / 1. svazek ediční řady Zahradní kultura

v souvislostech
Lenka Křesadlová, Michaela Letá a kol.
ISBN: 978-80-87231-57-9, 284 s.

Hřbitov ve Střílkách. Příběhy barokního torza

/ 2. svazek ediční řady Ingredere hospes. Editio monographica
Miloš Stehlík, Tomáš Malý, Michal Konečný,
Pavel Suchánek
ISBN: 978-80-87231-58-6, 232 s.

Hrad Křídlo. Historie, stavební vývoj a archeologie zříceniny šlechtického sídla v Hostýnských vrších

/ 3. svazek ediční řady Ingredere hospes. Editio monographica
Radim Vrla, Dalibor Janiš a kol.
ISBN: 978-80-87231-59-3, 216 s.

Ingredere hospes XIII. Časopis Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Kroměříži

za období 2019–2020
Kolektiv autorů
ISBN: 978-80-87231-60-9, 168 s. (elektronická verze)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V OSTRAVĚ

Průmyslové dědictví: Lnářství, bavlnářství a hedvábnictví Šumperska a Jesenicka

Michaela Ryšková, Pavla Dubská, Petra Mertová
ISBN: 978-80-88240-25-9, 271 s.

Industrial heritage: The Linen, Cotton and Silk Industries in the Šumperk and Jeseník Regions

Michaela Ryšková, Pavla Dubská, Petra Mertová
ISBN: 978-80-88240-26-6, 272 s.

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V PRAZE

Sázavský klášter (2. vydání)

Jan Royt, Petr Sommer, Martin Stecker
ISBN: 978-80-7480-155-6, 100 s.

Deset podob krajinářského parku

Lenka Křesadlová, Michaela Letá
ISBN: 978-80-7480-160-0, 143 s.

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Nábytek s příběhy

Kateřina Cichrová a kol.
ISBN: 978-80-87890-34-9, 275 s.

Tapiserie na zámku Náměšť nad Oslavou – anatomie tapiserie

Kateřina Cichrová
ISBN: 978-80-87890-35-6, 176 s.

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA NA SYCHROVĚ

Zámek Slatiňany

Jaroslav Bušta, Adéla Buštová, Michal Konečný, Radek Ryšavý
ISBN: 978-80-906784-3-9, 159 s.

Kunětická hora od středověku po současnost. Stručné dějiny Kunětické hory a její záchrana Muzejním spolkem

Miloš Jiroušek
ISBN: 978-80-908784-4-680, 78 s.

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V KROMĚŘÍŽI

Tváře osvícenství

Ivo Cerman, Michal Konečný
ISBN: 978-80-907400-8-2, 287 s.

Pernštejský park

Lenka Kalábová, Michal Konečný
ISBN: 978-80-98257-0-3, 239 s.

Hrad Pernštejn (druhé aktualizované vydání)

Michal Konečný
ISBN: 978-80-907400-4-4, 216 s.

Přehled průzkumů a dokumentací

Generální ředitelství
Stavebněhistorické průzkumy
Praha 8–Karlín – Invalidovna
Telč – zámek
Karlštejn – hrad
Zvíkov – hrad
Horšovský Týn – hrad a zámek
Kunštát – zámek
Operativní průzkumy a dokumentace
Praha-Karlín – Invalidovna (NKP)
Telč – zámek
Karlštejn – hrad
Červená Řečice (NKP)
Archivní rešerše
Praha-Karlín – Invalidovna
Karlštejn – hrad
Územní odborné pracoviště v Praze
Operativní průzkumy a dokumentace
Praha 1-Hradčany – čp. 181, Loretánská 4 – západní fasáda pravého dvorního křídla
Praha 1-Malá Strana – čp. 320, Šporkova 10 – Jánská 5, střešní altán
Praha 1-Staré Město – čp. 135, Linhartská 4 – fragmenty gotického ostění ve dvorní fasádě
Praha 1-Staré Město – čp. 356, Na Perštýně 12 – kamenné portály ve sklepě
Praha 1-Staré Město – dům U Teplých čp. 506 a dům U Modrého lva čp. 507, Havelská 13 a 11 – průzkum v podloubí
Praha 1-Staré Město – čp. 540 – fasády Stavovského divadla
Praha 1-Staré Město – čp. 553, dům U Sixtů – archivní průzkum
Praha 1-Staré Město – čp. 799, U Obecního dvora 7 – odhalené zdivo dvorního objektu
Praha 2-Nové Město – čp. 139, konvent voršilek na Novém Městě pražském – OPD nálezů ve 3. NP středního traktu budovy klauzury
Praha 5-Jinonice – čp. 1 – nálezy v západním křídle
Praha 5-Jinonice – čp. 1 – provětrávaná podlaha ve sklepě S křídla
Praha-Suchdol – kaple sv. Václava

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze
Stavebněhistorické průzkumy
Kněžves – bývalý zájezdni hostinec čp. 102 – doplnění staršího SHP
Operativní průzkumy a dokumentace
Bělá pod Bezdězem – čp. 267 – před demolicí
Buštěhrad – čp. 17 – suterén
Český Šternberk – hrad čp. 1
Hořovice – kostel sv. Jiljí
Kolín – kostel sv. Jana Křtitele – krov
Kolín – zámek čp. 545 – kaple a přilehlé prostory
Kostelec nad Labem – dům čp. 316 – černá kuchyně
Libice nad Cidlinou – fara čp. 1 (bývalý kostel Panny Marie) – zaměření půdorysů
Líšno – zámek – fasády, krov
Lochovice – zámek – věže, fasády, interiér
Mělník – čp. 779 – obnova fasád
Mělník – Pšovka – barokní pivovar – fasády
Mělník – Pšovka – konvent
Mladá Boleslav – čp. 32 – celý objekt
Nechvalice – usedlost čp. 15 – roubený obytný dům
Nechvalice – usedlost čp. 7 – roubený obytný dům
Nižbor – bývalý pivovar čp. 25 – suterén, krov
Nižbor – zámek – zídka u zámku
Nymburk – čp. 217 – před demolicí
Obděnice – dům čp. 23 – venkovský obytný dům
Obděnice – usedlost čp. 18 – roubený obytný dům
Okřesaneč – kostel sv. Bartoloměje – krov nad presbytářem
Olbramovice – kostel sv. Bartoloměje – krov věžní bane
Osečany – zámek čp. 1 – sondážní průzkum barevnosti fasád, OPD komínů a pozůstatků starších konstrukcí na půdě
Osov – obytné křídlo u bývalého cukrovaru – čp. 114 a 74
Petrovice – dům čp. 47 – roubený obytný dům
Petrovice – usedlost čp. 2 – roubený obytný dům
Porešín – dům čp. 4 – roubený obytný dům
Sedlčany – kostel sv. Martina – hloubkový OPD krovových konstrukcí
Starkoč – kostel
Svatý Jan pod Skalou – klášter
Tetín – kostel sv. Kateřiny – krov
Vilasova Lhota – dům čp. 14 – roubený obytný dům

Archivní rešerše
Chválov – čp. 10
Klášteří Skalice – klášter a hospodářský dvůr – archivní rešerše
Kněžves – rychta čp. 24 a hostinec čp. 102
Libice nad Cidlinou – fara čp. 1 – částečná archivní rešerše
Mokřany – dům čp. 2
Nechvalice – dům čp. 7
Nižbor – bývalý pivovar, dnes škola čp. 25
Nymburk – pozůstatky úřednické a dělnické kolonie Severozápadní dráhy – částečná archivní rešerše
Obděnice – dům čp. 4, 5 (hospoda), 18, 19, 20
Sedlčansko – usedlosti – archivní rešerše zpracované jako příprava k výstavě
Žebrák – opevnění – rozšíření starší archivní rešerše
Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích
Stavebněhistorické průzkumy
Kraboň – kostel sv. Jana Křtitele
Operativní průzkumy a dokumentace
České Budějovice – Nádražní ulice 119/4 – staniční budova vlakového nádraží
Český Krumlov – Latrán, měšťanský dům čp. 17
Frymburk – měšťanský dům čp. 76
Klení – kostel sv. Vavřince
Malonty – fara čp. 25
Pasovary – tvrz
Pole – zámek, hospodářské budovy
Ratibořské Hory – zámek Ohrazenice čp. 128 – inventarizace podlah, vrat, dveřních otvorů, dveří a dvířek topných otvorů
Vyšný – hospodářské stavby Nového dvora v areálu bývalých kasáren
Územní odborné pracoviště v Plzni
Operativní průzkumy a dokumentace
Bor u Tachova – čp. 53 – demolice
Červené Poříčí – areál zámku, oranžerie
Chříč – čp. 24 – inventarizace výplní otvorů (v rámci DKRVO)
Kladruby – čp. 63 – demolice
Merklín – zámek, přízemí – obecní knihovna
Nebílový – areál zámku, přízemí zadního zámku
Nedražice – hospodářský dvůr u zámku, vstup do chléva (v rámci DKRVO)

Nepomuk – čp. 78
Olešná – kaple sv. Anny – krov
Ostrovec – kostel sv. Jana Křtitele – fasády (I. etapa)
Planá – zámek – konstrukce záklopových stropů (I. etapa)
Plasy – čp. 3
Plzeň – kostel sv. Bartoloměje (III. etapa OPD)
Plzeň – čp. 106, Chotěšovský dům (Národopisné muzeum; I. etapa)
Plzeň – čp. 344, Gerlachovský dům (Národopisné muzeum; I. etapa)
Plzeň – Jižní Předměstí, Žižkova 26 – pasportizace oken a dveří
Plzeň – Severní Předměstí, domek strážce pramene čp. 323
Přestavky – zámek – stropy
Rokycany – kostel Narození Panny Marie – západní předsíň
Strašín – kostel Narození Panny Marie – fasády (II. etapa)
Tachov – kostel Nanebevzetí Panny Marie – fasády (III. etapa)
Trnová – čp. 2 – černá kuchyně (II. etapa OPD)
Žebnice – čp. 34 (v rámci DKRVO)
Územní odborné pracoviště v Lokti
Operativní průzkumy a dokumentace:
Bochov – Pražská čp. 122
Františkovy Lázně – kolonáda Solného a Lučního pramene
Cheb – Klášterní čp. 100
Jáchymov – náměstí Republiky čp. 8
Karlovy Vary – Mariánskolázeňská čp. 306
Karlovy Vary – Kolmá čp. 835
Karlovy Vary – Zahradní čp. 999
Karlovy Vary – Bezručova čp. 1090
Karlovy Vary – Ondřejská čp. 1162
Karlovy Vary – Smetanovy sady čp. 1145
Karlovy Vary-Hůrky – čp. 61
Kozlov – kostel Nanebevzetí Panny Marie
Lázně Kynžvart – J. E. Purkyně čp. 3
Mariánské Lázně – Hlavní třída čp. 47
Ostrov – Hroznětínská čp. 148
Ostrov – Mírové nám. čp. 733
Sadov – bývalé čp. 1
Stráž nad Ohří – čp. 1
Valeč – pivovar (konírna)
Valeč – zámek (skleník a teatron)

Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem
Operativní průzkumy a dokumentace
Duchcov – zámecká konírna
Hrobčice – zámek
Krásné Pole – dům ev. č. 20
Litoměřice – Dolní nádraží
Litoměřice – kostel Všech svatých
Malý Šenov – dům čp. 38
Maškovice – čp. 16
Mirošovice – zámek
Postoloprty – hospodářský dvůr
Světec – zámek
Velemín – kostel sv. Martina
Žatec – klášter kapucínů

Územní odborné pracoviště v Liberci
Operativní průzkumy a dokumentace
Bělá u Staré Paky – čp. 98 – dokumentace a dendrochronologická analýza během obnovy
Bezděz hrad – dokumentace zasypaného severního manského paláce
Blatečky – čp. 13 – dokumentace a dendrochronologická analýza během obnovy
Horní Police – zámek – dokumentace odkrytého zdiva v přízemí před obnovou (IV. etapa)
Hrádek nad Nisou, tzv. Azyl – dokumentace demolice objektu čp. 65 a 66
Jablonné v Podještědí – dokumentace městské hradby před obnovou
Jesenný zámek – dokumentace zříceniny objektu před zvažovanou záchranou
Karasy č. e. 32 – dokumentace přestavby domu a odstranění krovu z 2. poloviny 19. století
Lemberk zámek – dokumentace branské věže před obnovou
Stráž pod Ralskem – zámek Wartenberg – dokumentace jihozápadního a severozápadního průčelí před obnovou
Zákupy č. e. 6 – dokumentace a dendrochronologická analýza během přestavby

Územní odborné pracoviště v Josefově
Stavebněhistorické průzkumy
Byšičky – kostel sv. Petra a Pavla
Ratibořice – areál zámku, hospodářský dvůr, ratejna (Panklovna), stodola
Operativní průzkumy a dokumentace:
Adršpach – zámek (rozpracováno)

Dohalice – spolia u kostela sv. Jana Křtitele
Hradec Králové – městský dům čp. 263
Chlumeck nad Cidlinou – areál zámku, konírny, kočárovna a jízďárna (rozpracováno)
Lázně Běláhrad – zámek (rozpracováno)
Librantice – dům čp. 30 – obytný dům a špýchar
Nová Paka – paulánský klášter (rozpracováno)
Rychnov nad Kněžnou – areál zámku, kostel Nejsvětější Trojice a související stavby (rozpracováno)
Staré Hradky – zámek – sgrafitová výzdoba vstupního křídla

Územní odborné pracoviště v Pardubicích
Operativní průzkumy a dokumentace:
Horní Heřmanice – čp. 95
Choceň – oranžerie
Lanškroun – Dobrovského čp. 43
Orlíčky, okr. Ústí nad Orlicí – plošný průzkum vesnice – 2. část
Pardubice – automatické mlýny čp. 52, 436, p. č. 565/2, 7415
Pardubice – dům čp. 30
Rychnov na Moravě – čp. 129
Žumberk – kostel Všech svatých – severní fasáda

Územní odborné pracoviště v Telči
Operativní průzkumy a dokumentace
Batelov – zámek
Hořepník – fara, čp. 36
Ledeč nad Sázavou – Mlýnská čp. 152 – dům
Moravské Budějovice – dům, náměstí ČSA čp. 37 – sklepení a podzemí
Telč – dům, náměstí Zachariáše z Hradce čp. 21 – cukrářská pec
Telč – náměstí Jana Kypty čp. 72 – domek kostelníka
Telč – fara, náměstí Zachariáše z Hradce čp. 4 – průjezd
Telč – kostel sv. Anny, Svatoanenská – fasáda
Větrný Jeníkov – zámek – východní křídlo
Vílanec – fara, čp. 1

Územní odborné pracoviště v Brně
Stavebněhistorický průzkum
Brno – hrad Veveří – palác a hospodářské budovy
Hostěradice – kostel sv. Kunhuty s bývalou komendou Řádu německých rytířů
Operativní průzkumy a dokumentace
Bořitov – kostel sv. Jiří
Boskovice – Podhradí čp. 125 – pivovar

Bučovice – zámek
Brněnské Ivanovice – dům, Ivanovické náměstí 5/26
Brno – dům, Lazaretní čp. 5
Brno – Zábřdovice, bývalý premonstrátský klášter
Dolní Věstonice – kostel sv. Michaela
Hrubá Vrbka – dům, čp. 73
Hrušovany nad Jevišovkou – zámek
Jevišovice – předzámčí
Lednice – Zámecký rybník
Lysice – zámecká zahrada
Mikulov – Kostelní nám. čp. 1 – probošství
Mikulov – dům, Alfonse Muchy čp. 19
Mikulov – dům, Husova čp. 15
Mikulov – dům, Husova čp. 17
Moravský Krumlov – zámek
Pavlov – zřícenina hradu Děvičky
Plenkovice – kostel sv. Vavřince
Račice-Pístovice – zámecký kostel Zvěstování Panny Marie
Rájec nad Svitavou – předzámčí, čp. 3, 4 a 5
Šatov – kaple Božího hrobu
Šatov – dům, čp. 28
Uherčice – zámek
Valtice – letohrádek Belveder
Znojmo – dům, Horní Česká čp. 228
Znojmo – Hradiště, probošství křižovníků s červenou hvězdou s kostelem sv. Hyppolita

Územní odborné pracoviště v Olomouci
Stavebněhistorické průzkumy
Bušín – bývalá rychta
Nezamyslice – fara
Olomouc, Klášterní Hradisko – Opatská zahrada
Velké Losiny – zámek, zámecká kuchyně – rozpracováno
Operativní průzkumy a dokumentace
Olomouc – náhrobník v kostele sv. Mořice

Územní odborné pracoviště v Kroměříži
Operativní průzkumy a dokumentace
Brumov – hrad
Buchlov – hrad
Čimburk – zřícenina hradu
Černá Hora – zámek – dokumentace neznámého podzemního prostoru před budovou předzámčí
Helfštýn – zřícenina hradu
Holešov – měštanský dům, náměstí Dr. E. Beneše čp. 38

Komňa – patrová komora u domu čp. 37
Kroměříž – dům, Velké náměstí čp. 24 – výsledky sondáže do omítkových vrstev v místnostech v přízemí předního domu
Kroměříž – dům, Velké náměstí čp. 24 – výsledky operativní dokumentace domu
Kroměříž – dům, Velké náměstí čp. 38 – vyhodnocení sond ve zdivu přízemí dvorního křídla objektu Muzea Kroměřížska
Kroměříž – měštanský dům, Velké náměstí čp. 42
Kroměříž – zámek – průzkum stratigrafie v prvním patře západního rizalitu
Luhačovice – vodoléčebný ústav s plovárnou
Luhačovice – zámek
Malenovice – hrad
Napajedla – dům, Masarykovo náměstí čp. 74 – dílčí průzkum fasády dvorního křídla
Nový Šaumburk (Zubříč) – zřícenina hradu
Pravčice – pozůstatek mlýna (kamenný sloup se sekanými nápisy)
Provodov – kostel Panny Marie Sněžné
Rymice – tvrz – ohradní zeď kolem severovýchodní a jihozápadní strany hospodářského dvora
Starý Světlav – zřícenina hradu
Šaumburk – zřícenina hradu
Valašské Klobouky – měštanský dům, ul. Dobrovského čp. 37
Vizovice – zámecký park, podstavec skulptury, sestavený z druhotně použitých, kamenných skruží

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V OSTRAVĚ
Stavebněhistorické průzkumy
Chotěbuz – zámek – stavebněhistorický průzkum
Operativní průzkumy a dokumentace
Bílovec – suterény severního křídla zámku
Hošťálkovo-Vraclávek – roubený chlév u usedlosti čp. 7
Jablunkov – městský dům čp. 150 v ulici Plk. Velebnovského
Karviná-Fryštát – městské domy čp. 34 a 35 na Masarykově náměstí
Kobeřice – roubený špýchar u domu čp. 53
Kopřivnice – bývalé fojtství čp. 1 v ulici Záhumenní
Morávka – dům č. ev. 693 na Hrozkách
Příbor – dům čp. 991 na Benátkách
Příbor – dům čp. 415 v ulici Freudova
Stará Ves nad Ondřejnicí – exteriér a interiér zámku
Štramberk – dům čp. 170 v ulici Zauličí
Štramberk – dům čp. 224 v ulici Dolní
Štramberk – dům čp. 274 v ulici Horní Bašta

Počet archeologických akcí

PRACOVIŠTĚ NPÚ	Dohled	Záchranný archeologický výzkum	Celkem
ÚOP v Praze	9	25	34
ÚOP středních Čech v Praze	7	2	9
ÚOP v Českých Budějovicích	1	5	6
ÚOP v Plzni	2	7	9
ÚOP v Lokti	8	10	18
ÚOP v Ústí nad Labem	5	2	7
ÚOP v Liberci	1	3	4
ÚOP v Josefově	0	1	1
ÚOP v Pardubicích	0	0	0
ÚOP v Telči	2	0	2
ÚOP v Brně	3	4	7
ÚOP v Olomouci	57	2	59
ÚOP v Kroměříži	0	2	2
ÚOP v Ostravě	162	34	196
ÚPS na Sychrově	3	3	6
Celkem	260	100	360

Seznam objektů ve správě NPÚ

Praha	Typ objektu	Telefon	Web
Invalidovna	Invalidovna	724 816 966	www.invalidovna-praha.cz
Zahrady pod Pražským hradem	zahrady	257 214 817	www.palacove-zahrady.cz
Středočeský kraj			
Březnice	zámek	318 682 179	www.zamek-breznice.cz
Hamousův statek ve Zbečně	lidová architektura	724 980 456	www.hamousuv-statek.cz
Hořovice	zámek	311 512 479	www.zamek-horovice.cz
Karlštejn	hrad	311 681 617	www.hrad-karlstejn.cz
Konopiště	zámek	317 721 366	www.zamek-konopiste.cz
Krakovec	hrad	313 549 302	www.hrad-krakovec.cz
Křivoklát	hrad	313 558 440	www.hrad-krivoklat.cz
Mnichovo Hradiště	zámek	326 773 098	www.zamek-mnichovohradiste.cz
Mníšek pod Brdy	zámek	318 590 261	www.zamek-mnisek.cz
Sázava	klášter	327 321 177	www.klaster-sazava.cz
Točnick	hrad	311 533 202	www.hrad-tocnik.cz
Veltrusy	zámek	315 781 146	www.zamek-veltrusy.cz
Žebrák	hrad	311 533 202	www.hrad-zebrak.cz
Žleby	zámek	327 398 121	www.zamek-zleby.cz

Ústecký kraj			
Benešov nad Ploučnicí	zámek	412 586 795	www.zamek-benesov.cz
Duchcov	zámek	417 835 301	www.zamek-duchcov.cz
Házmburk	hrad	606 175 052	www.hrad-hazmburk.cz
Jezeří	zámek	724 326 031	www.zamek-jezeri.cz
Krásný Dvůr	zámek	415 210 004	www.zamek-krasnydvur.cz
Libochovice	zámek	416 591 443	www.zamek-libochovice.cz
Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mostě	kostel	724 663 546	www.kostel-most.cz
Ploskovice	zámek	416 749 092	www.zamek-ploskovice.cz
Stekník	zámek	723 086 011	www.zamek-steknik.cz
Velké Březno	zámek	475 228 331	www.zamek-vbrezno.cz
Karlovarský kraj			
Bečov nad Teplou	hrad a zámek	353 999 394	www.zamek-becov.cz
Kynžvart	zámek	354 691 269	www.zamek-kynzvart.cz
Valeč	zámek	353 399 731	www.zamek-valec.cz
Jihočeský kraj			
Červená Lhota	zámek	384 384 228	www.zamek-cervenalhota.cz
Český Krumlov	hrad a zámek	380 704 721	www.zamek-ceskykrumlov.cz
Dačice	zámek	384 420 246	www.zamek-dacice.cz
Hluboká	zámek	387 843 911	www.zamek-hluboka.cz
Jindřichův Hradec	hrad a zámek	384 321 279	www.zamek-jindrichuvhradec.cz
Kratochvíle	zámek	388 324 380	www.zamek-kratochvile.cz
Landštejn	hrad	384 498 580	www.hrad-landstejn.cz
Nové Hrady	hrad	386 362 135	www.hrad-novehrady.cz
Rožmberk	hrad	380 749 838	www.hrad-rozemberk.cz
Třeboň	zámek	384 721 193	www.zamek-trebon.cz
Vimperk	zámek	388 411 506	www.zamek-vimperk.cz
Zlatá Koruna	klášter	380 743 126	www.klaster-zlatakoruna.cz
Zvíkov	hrad	382 285 676	www.hrad-zvikov.cz
Plzeňský kraj			
Červené Poříčí	zámek	376 393 022	www.zamek-cerveneporici.cz
Gutštejn	hrad	374 631 773	www.hrad-gutstejn.cz
Horšov - kostel Všech svatých	kostel	379 423 111	www.zamek-horsovskytytn.cz
Horšovský Týn	hrad a zámek	379 423 111	www.zamek-horsovskytytn.cz
Kladruby	klášter	374 631 773	www.klaster-kladruby.cz
Kozel	zámek	377 969 040	www.zamek-kozel.cz
Manětín	zámek	373 392 283	www.zamek-manetin.cz
Nebílovy	zámek	377 917 090	www.zamek-nebilovy.cz
Plasy	klášter	373 322 174	www.klaster-plasy.eu
Plzeň-Bolevec - Selský dvůr U Matoušů	selský dvůr	377 360 928	www.usedlost-bolevec.cz
Přimda	hrad	374 631 773	www.hrad-primda.cz

Rabí	hrad	376 596 171	www.hrad-rabi.eu
Švihov	hrad	376 393 378	www.hradsvihov.cz
Velhartice	hrad	376 583 315	www.hradsvihov.cz
Kraj Vysočina			
Jaroměřice nad Rokytou	zámek	568 440 237	www.zamek-jaromerice.cz
kostel sv. Víta v Zahrádce	kostel	486 569 189	www.kostel-zahradka.cz
Lipnice nad Sázavou	hrad	724 961 945	www.hrad-lipnice.cz
Náměšť nad Oslavou	zámek	568 620 319	www.zamek-namest.cz
Telč	zámek	567 243 943	www.zamek-telc.cz
Královéhradecký kraj			
Hospitál Kuks	hospitál	499 692 161	www.hospital-kuks.cz
Hrádek u Nechanic	zámek	495 441 244	www.zamek-hradekunechanic.cz
Náchod	zámek	491 426 201	www.zamek-nachod.cz
Opočno	zámek	494 668 216	www.zamek-opocno.cz
Ratibořice	zámek	491 452 123	www.zamek-ratiborice.cz
Liberecký kraj			
Bezděz	hrad	723 774 904	www.hrad-bezdez.cz
Frýdlant	hrad a zámek	482 312 130	www.zamek-frydlant.cz
Grabštejn	hrad	482 724 208	www.hrad-grabstejn.cz
Hrubý Rohozec	zámek	481 321 012	www.zamek-hrubyrohozec.cz
Lemberk	zámek	487 762 305	www.zamek-lembek.cz
Sychrov	zámek	482 416 011	www.zamek-sychrov.cz
Trosky	hrad	602 342 627	www.hrad-trosky.cz
Zákupy	zámek	487 857 278	www.zamek-zakupy.cz
Pardubický kraj			
Kunětická hora	hrad	466 415 428	www.hrad-kunetickahora.cz
Litice	hrad	465 320 627	www.hrad-litice.cz
Litomyšl	zámek	461 615 067	www.zamek-litomysl.cz
Slatiňany	zámek	469 681 112	www.zamek-slatinany.cz
Jihomoravský kraj			
Bitov	hrad	515 294 736	www.hrad-bitov.cz
Bučovice	zámek	517 383 135	www.zamek-bucovice.cz
Kunštát	zámek	516 462 062	www.zamek-kunstat.cz
Lednice	zámek	519 340 128	www.zamek-lednice.com
Janův hrad (patří pod Lednici)	umělá zřícenina	519 355 134	www.januv-hrad.cz
Lysice	zámek	516 472 235	www.zamek-lysice.cz
Milotice	zámek	518 619 643	www.zamek-milotice.cz
Nový hrádek u Lukova (patří pod Vranov)	zřícenina	515 296 215	www.hrad-novyhradek.cz
Pernštejn	hrad	566 566 101	www.hrad-pernstejn.eu
Rájec nad Svitavou	zámek	516 432 013	www.zamek-rajec.cz
Uherčice	zámek	515 298 396	www.zamek-uhercice.cz
Valtice	zámek	778 743 754	www.zamek-valtice.cz

Veveří	hrad	549 420 164	www.hrad-veveri.cz
Vranov nad Dyjí	zámek	515 296 215	www.zamek-vranov.cz
vila Stiassni	vila	778 545 993	www.vila-stiassni.cz
Olomoucký kraj			
Bouzov	hrad	585 346 202	www.hrad-bouzov.cz
Jánský Vrch	zámek	584 440 286	www.zamek-janskyvrch.cz
Šternberk	hrad	585 012 935	www.hrad-sternberk.cz
Velké Losiny	zámek	583 248 380	www.zamek-velkelosiny.cz
Moravskoslezský kraj			
Důl Michal Ostrava	důl	596 231 160	www.dul-michal.cz
Hradec nad Moravicí	zámek	553 783 915	www.zamek-hradec.cz
Janovice u Rýmařova	zámek	777 427 002	www.zamek-janoviceurymarova.cz
Raduň	zámek	553 796 119	www.zamek-radun.cz
Zlínský kraj			
Buchlov	hrad	725 377 374	www.hrad-buchlov.cz
Buchlovice	zámek	572 434 240	www.zamek-buchlovice.cz
Květná zahrada Kroměříž	zahrada	723 962 891	www.kvetnazahrada-kromeriz.cz
Vizovice	zámek	577 452 762	www.zamek-vizovice.cz

Zpřístupněné objekty ve správě NPÚ

KRAJ	Počet zpřístupněných objektů	Pracoviště NPÚ
Hlavní město Praha	2	1 – ÚPS v Praze, 1 – GnŘ
Středočeský kraj	14	ÚPS v Praze
Jihočeský kraj	14	ÚPS v Českých Budějovicích
Plzeňský kraj	11	ÚPS v Českých Budějovicích
Karlovarský kraj	3	ÚPS v Praze
Ústecký kraj	11	10 – ÚPS v Praze, 1 – ÚOP v Ústí nad Labem
Liberecký kraj	8	ÚPS na Sychrově
Královéhradecký kraj	5	ÚPS na Sychrově
Pardubický kraj	4	ÚPS na Sychrově
Kraj Vysočina	4	ÚPS v Českých Budějovicích
Jihomoravský kraj	14	ÚPS v Kroměříži
Olomoucký kraj	4	ÚPS v Kroměříži
Zlínský kraj	4	ÚPS v Kroměříži
Moravskoslezský kraj	4	ÚPS v Kroměříži
Celkem	102	

Přehled návštěvnosti památkových objektů ve správě NPÚ

OBJEKT		OBJEKT	
Lednice	236 718	Veltrusy	23 101
Český Krumlov	147 604	Lysice	22 288
Hluboká nad Vltavou	141 489	Jaroměřice nad Rokytnou	20 648
Valtice	125 231	Jánský Vrch	19 385
Karlštejn	104 922	Telč	18 897
Pernštejn	98 843	Šternberk	17 219
Trosky	96 983	Zákupy	17 016
Květná zahrada Kroměříž	88 617	Mníšek pod Brdy	16 448
Bouzov	81 627	Kozel	15 674
Veveří	79 578	Jezeří	14 502
Buchlovice	73 035	Mnichovo Hradiště	14 452
Bitov	65 301	Nové Hradky	14 390
Rabí	61 484	Hrubý Rohozec	14 096
Křivoklát	58 103	Horšovský Týn	13 717
Sychrov	58 412	Kunětická hora	13 307
hospitál Kuks	53 657	Zlatá Koruna	13 005
Bečov nad Teplou	53 648	Vizovice	12 683
Bezděz	53 266	Rájec nad Svitavou	12 644
Velhartice	53 232	Plasy	12 596
Konopiště	53 096	Ploskovice	11 970
Hradec nad Moravicí	51 451	Manětín	11 627
Landštejn	51 224	Grabštejn	11 568
Vranov nad Dyjí	48 729	Náměšť nad Oslavou	10 954
Buchlov	48 481	Hořovice	10 836
Opočno	47 611	Nový Hrádek	10 798
Jindřichův Hradec	46 701	Stekník	10 571
Točnick a Žebrák	46 455	Litice	10 149
Červená Lhota	42 414	Libochovice	10 145
Kratochvíle	40 964	kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mostě	10 068
Žleby	36 771	Sázava	9 805
Rožmberk	36 506	Nebílovy	9 242
Házmburk	32 759	Dačice	9 187
Švihov	32 476	Duchcov	9 075
Schwarzenberská hrobka v Domaníně	32 343	Březnice	9 033
Ratibořice	32 299	Kladruby	8 983
Frýdlant	30 965	Krásný Dvůr	7 030
Slatiňany	30 733	Bučovice	6 999
Třeboň	30 382	Kunštát	6 636
Kynžvart	29 963	Valeč	6 302
Lipnice	29 677	víla Stiassni v Brně	6 181
Zvíkov	29 316	Benešov nad Ploučnicí	6 122
Milotice	29 194	Velké Březno	5 320
Litomyšl	28 979	selský dvůr U Matoušů v Plzni-Bolevcí	3 514
Velké Losiny	28 585	Hamousův statek ve Zbečně	3 161
Náchod	27 064	Důl Michal v Ostravě	3 077
Lemberk	24 583	Janovice u Rýmařova	1 540
Hrádek u Nechanic	24 517	Uherčice	1 431
Zahrady pod Pražským hradem	24 509	Červené Poříčí	968
Vimperk	24 244	Invalídovna	728
Raduň	24 023	kostel sv. Floriána v Krásném Březně	259
Krakovec	23 941	Celkem	3 382 052

* objekt bez integrovaného pokladního provozu

Změny památkového fondu* ENP a EMP

KRAJ	Prohlášené nemovité kulturní památky	Zrušené nemovité kulturní památky	Prohlášené movité kulturní památky	Zrušené movité kulturní památky	Prohlášené národní kulturní památky	Prohlášené památkové zóny
Hlavní město Praha	3	0	4	0	0	0
Středočeský kraj	10	1	4	0	0	0
Jihočeský kraj	12	1	4	0	0	0
Plzeňský kraj	10	0	1	0	0	0
Karlovarský kraj	4	0	2	0	0	0
Ústecký kraj	17	0	3	0	0	1
Liberecký kraj	4	3	16	0	0	0
Královéhradecký kraj	13	0	3	0	0	0
Pardubický kraj	0	0	0	0	0	0
Kraj Vysočina	4	0	3	0	0	0
Jihomoravský kraj	12	0	1	0	0	0
Olomoucký kraj	1	1	6	0	0	0
Zlínský kraj	3	1	1	0	0	0
Moravskoslezský kraj	1	0	2	1	0	0
Celkem	94	7	50	1	0	1

* Do tabulky jsou zahrnuty pouze nové či zcela zrušené kulturní památky, národní kulturní památky a památkové zóny, není zahrnut přeprohlášený či částečně zrušený památkový fond. V roce 2021 nebyla prohlášena žádná nová památková rezervace.

Počet nemovitých a movitých kulturních památek, národních kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón v ČR k 31. prosinci 2021

PRACOVISŤE / PŮSOBNOST	Nemovité kulturní památky *	Movité kulturní památky **	Národní kulturní památky	Památkové rezervace	Památkové zóny
Hlavní město Praha	2 114	10 586	60	3	18
Středočeský kraj	4 377	5 132	38	14	62
Jihočeský kraj	5 088	3 009	41	24	86
Plzeňský kraj	3 221	3 608	25	8	67
Karlovarský kraj	1 427	1 223	16	9	24
Ústecký kraj	3 547	2 423	16	9	34
Liberecký kraj	2 251	880	15	8	28
Královéhradecký kraj	3 070	2 452	23	7	35
Pardubický kraj	2 111	2 185	20	5	24
Kraj Vysočina	2 973	2 443	16	6	28
Jihomoravský kraj	3 124	5 395	38	9	24
Olomoucký kraj	2 217	5 320	15	3	26
Zlínský kraj	1 313	1 429	16	4	17
Moravskoslezský kraj	1 996	2 686	20	5	25
Celkem	38 823***	48 771	350****	114	498

* Evidence nemovitých kulturních památek zahrnuje počet hlavních záznamů, z nichž některé ovšem zahrnují rozsáhlé areály a soubory. V památkovém katalogu je v současné době evidováno okolo 160 000 jednotlivých nemovitých objektů, které jsou kulturními památkami. Rozepsání všech areálů a souborů na jednotlivé objekty však nebylo ještě ukončeno.

** Evidence movitých kulturních památek zahrnuje počet rejstříkových čísel, z nichž některá ovšem zahrnují rozsáhlé soubory předmětů. V případě mobiliárních fondů památkových objektů 131 rejstříkovým číslem odpovídá 1.308.271 památek (inventárních jednotek), v případě historických knihovních fondů 341 rejstříkovým číslem odpovídá cca 1 878 000 knižních svazků.

*** Počet hlavních záznamů nemovitých kulturních památek; některé kulturní památky jsou na území více krajů a jsou v působnosti více pracovišť.

**** Počet rejstříkových čísel národních kulturních památek; některé národní kulturní památky jsou na území více krajů a jsou v působnosti více pracovišť.

Fotografie na předělových stranách:

- Titulka zámek Benešov nad Ploučnicí, kašna, foto Viktor Čáp
- s. 6 hrad Veveří, foto Veronika Skálová
- s. 9 zámek Veltrusy, foto Petr Kříž
- s. 10 Rok osvícenské šlechty, archiv NPÚ
- s. 18 HZN 2021 hrad Pernštejn, foto Romana Indrová Semelková
- s. 22 zámek Lysice, archiv NPÚ
- s. 26 Zahrady pod Pražským hradem, foto Petr Kříž
- s. 36 zámek Benešov nad Ploučnicí, foto Viktor Čáp
- s. 38 Květná zahrada, kyvadlo, foto Petr Hudec
- s. 40 motiv z publikace Stavby s orientální tematikou v památkách zahradního umění v ČR, foto Lenka Křesadlová
- s. 42 přehrada Fláje, foto Viktor Máchá
- s. 44 Jakobínka, archiv NPÚ
- s. 47 Nové Hrady, foto Viktor Čáp
- s. 92 zahrady pod Pražským hradem, foto Petr Kříž
- s. 101 zámek Veltrusy, foto Petr Kříž
- s. 107 zámek Manětín, schodiště, foto Romana Indrová Semelková
- s. 114 Semlerova rezidence, archiv NPÚ
- s. 123 zámek Veltrusy, foto Libor Sváček
- s. 138 Třeboň, foto Viktor Čáp

Ostatní fotografie archiv NPÚ.

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV